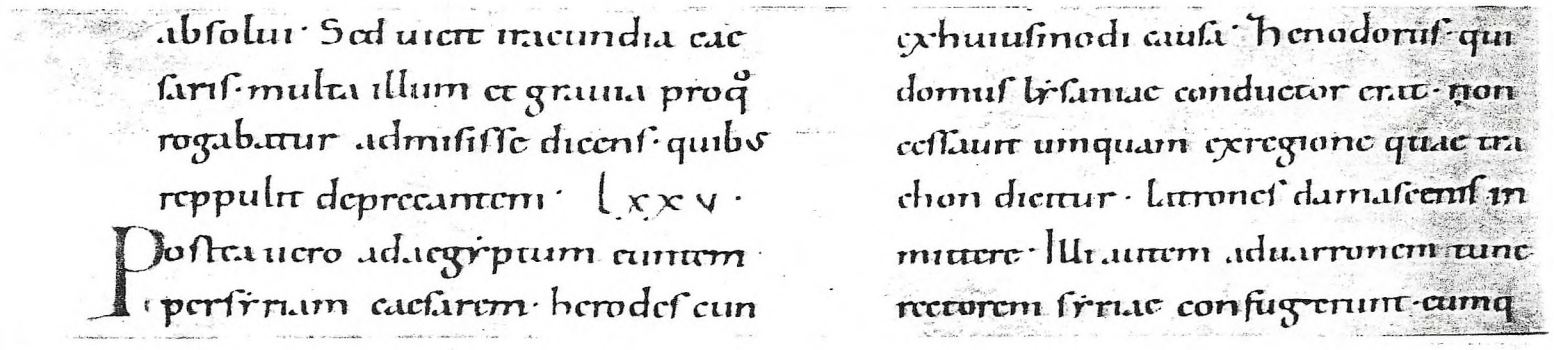
H. Fischer, Mittelalterl. Miniaturen aus der Staatl. Bibl. Bamberg (1926 und 1929) Taf. II 8

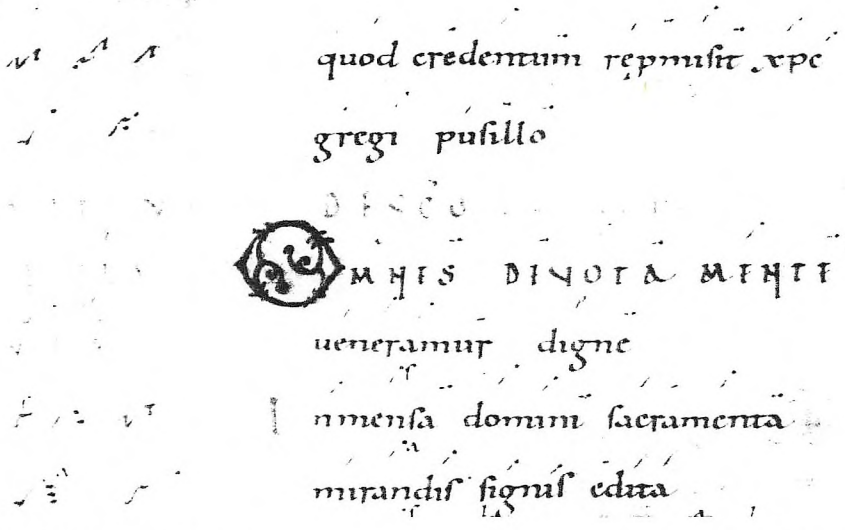
POCALIPSIS
ihu xpī quam dedit
dṡ palam facere ſeruiṡ
ſuiſ quę oportet fieri
cito · Ēt ſignificauit
mittens ṗ angelum
ſuum ſeruo ſuo iohan
ni · qui teſtimonium

Staatl. Bibliothek Bamberg. Msc. Bibl. 140 [A. II. 42] fol. 1^{v}.

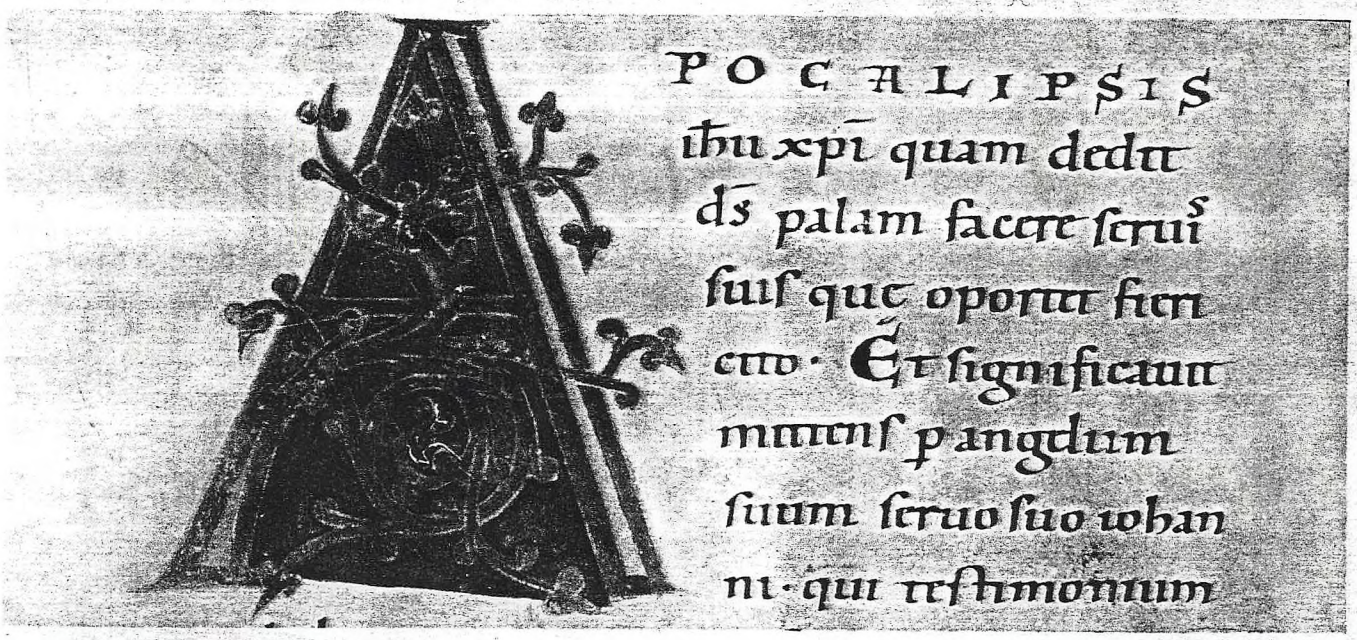
absolui · Sed uicit iucunda eac
ſariſ · multa illum et grauia proq̄
rogabatur admiſiſſe dicens · quibs
reppulit deprecantem · lxxv ·
Poſtea uero ad aegr̄ptum eunt
perſr̄n.am caeſarem · herodeſ cun
exhuiuſmodi cauſa · henodoruſ · qui
domuſ br̄ſaniae conductor erat · non
ceſſauit umquam exregione quae tri
chon dicitur · latrones darnaſcenſ in
mittere · Illi autem aduarronem tunc
rectorem ſr̄rae confugerunt · eumq

aatl. Bibliothek Bamberg. Msc. class. 79 [E. III. 16] fo

quod credentium repmuſit xpc
gregi puſillo
MHIS DIVOTA MIHTI
ueneramur digne
mmenſa domini ſacramenta
mirandiſ ſignuſ edita

Staatl. Bibliothek Bamberg. Msc. lit. 5 [Ed. V. 9] fol. 124^{v}.

POCALIPSIS
ihu xpi quam dedit
ds palam facere seruis
suis que oportet fieri
cito · Et significauit
mittens p angelum
suum seruo suo iohan
ni · qui testimonium

Staatl. Bibliothek Bamberg.

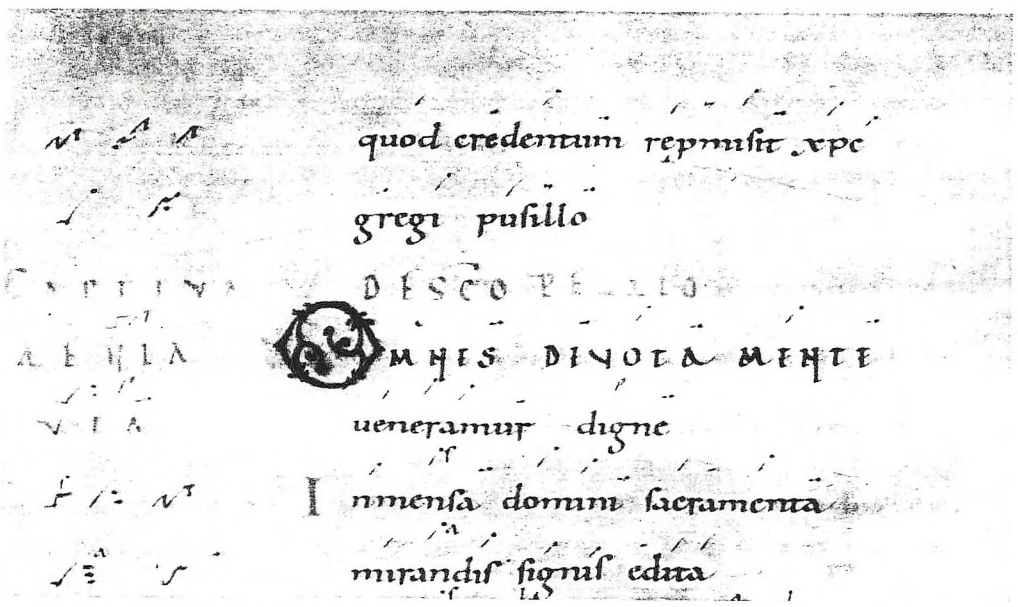
Msc. Bibl. 140 [A. II. 42] fol. 1^{v}

absolut · Sed uicit iucundia eac
saris · multa illum et grauia proq
rogabatur admisisse dicens · quibs
reppulit deprecantem · LXXV ·
Postea uero ad iegyptum eunuchum
pertrinum caesarem · herodes cum

eyhunusmodi causa · henadorus · qui
domus hsanuc conductor erat · non
cessauit unquam exregione quae ni
chon dicitur · latrones damascenis in
mittere · Illi autem aduersionem tunc
rectorem syriae confugerunt · eamq

iothek Bamberg.

Msc. class. 79 [E. III. 16] fol. 27^{v}

quod credentium repmsit xpc
gregi pusillo
DESCO
MHIS DIVOTA MENTE
ueneramur digne
I nmensa domini sacramenta
miranchs signis edita

Staatl. Bibliothek Bamberg.

Msc. lit. 5 [Ed. V. 9] fol. 124^{v}

Bamb. Staatsbibl. Bibl. 140, f. 4ᵃ

est inparadyso dī mei.

t angelo aeccl̄e Smirn̄e scribe. haec dic
primus & nouissimus qui fuit mortu
us & uiuit. Scio tribulationem tuā
& paupertatem tuam. sed diues es.
& blasphemaris abbis. qui se dicunt
esse iudeos. & non sunt. sed & sunt
synagoga satanę. Nihil horum ti
meas. qui passurus es. Ecce missu
rus est diabolus exuobis incarcere

Abb. 143 G

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Bibl. 140, fol. 4 R
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

Bamby. Staatsbibl. Bibl. 140, f. 4ª

est inparadyso dei mei.

Et angelo aeccle Zmirne scribe. haec dic
primus & nouissimus. qui fuit mortu
us & uiuit. Scio tribulationem tua
& paupertatem tuam. sed diues es.
& blasphemaris abbis. qui se dicunt
esse iudeos. & non sunt. sed & sunt
synagoga satane. Nihil horum ti
meas. qui passurus es. Ecce missu-
rus est diabolus exuobis incarcere

eum · dedit eis potestatem filios dei fieri · his
qui credunt in nomine eius · Qui non ex
sanguinibus neq; ex uoluntate carnis · neq;
ex uoluntate uiri · sed ex deo nati sunt ·
Et uerbum caro factum est · & habitabit in
nobis · Et uidimus gloriam eius · gloriam
quasi unigeniti a patre · Plenum gratiae
& ueritatis · S E Q V E N · S E V · S C ·
M A T H E V · In illo tempo ·
icebat hic turbis iudeorum ·
& principibus sacerdotum ·
Ecce ego mitto ad uos pphe
tas · & sapientes · & scribas · & ex illis occide
tis · & crucifigetis · & flagellabitis in synа
gogis uris · & persequemini de ciuitate
in ciuitatem · ut ueniat sup uos omnis
sanguis iustus · qui effusus est sup terra ·
a sanguine abel iusti · usq; ad sanguinem
zacharie filii barachie · quem occidistis
inter templum & altare · Hierusalem
Amendico uobis · ueniet hec omia sup gene
ratione istam.

Bamberg Staatsbibl., Bibl. 140, f. 65r

SECVNDVM LVCAM

IN ILLO TEMPORE; Ingressus ihc pambulabat hiericho; Et ecce uir nomine Zacheus & hic erat princeps publicanorū & ipse diues; Et querebat uidere ihm quis eet & non poterat pturba quia statura pusillus erat; Et prcurrens ascendit arborē sicomorū ut uideret illū quia inde erat transiturus Et cū uenisset ad locū suspiciens ihc uidit illū & dixit Zachee festinans descende quia hodie in domo tua opostet me manere; Et festinans descendit & excepit illū gaudens; Et cū uiderent oēs murmurabant dicentes qd ad hominē peccatorē diuertisset Stans aut Zacheus dixit ad ihm; Ecce dimidiū bonorū meorū dne do pauperibus & si quid aliquē defraudaui reddo quadruplū Ait ihs ad eum; Quia hodie salus domui huic facta ē eo qd & ipse filius sit abrahe Uenit enim filius hominis querere & saluum facere quod perierat;

Bamby. Staatsbibl. Bibl. 140, fol. 58v

Abb. 142 b

Abb.: 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Bibl. 140 - fol. 55v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

cap. IV. Ende

maiorem impetū per maiusſoram
impellit contra autem in anguſtias
contingit et eminus poſitus. Ergo
orbis altiſſimus et immenſi
partem et in ſpiritu eo fortio
originis ſuae uicinior eſt
ſonorū deſt acumen emit
ultimi et proſpacu breuitat
prolongiquitate iam frangi
Hinc quoq; apertius approbat
ſpiritus quantum ab origine
deorſum r[illegible]t tanto certa
impulſum hu[illegible]eniorem ut in
carceram quae ultima ſphera
rum eſt tam concretus tam den
ſus habeatur ut cauſa ſit terra
muna ſede ſemper ſerenitate
in quam libet partem per mitta
tur mouen obſeſſa undiq; circū
fuſi ſpiritus denſitate. In ſphera
autem ultimum locum eſſe qu
medius eſt ante cardentibus iā
probatum eſt. Ergo uniuerſi
mundani corporis ſphaeras no
uem ſunt. Prima illa ſtellife
rae quae proprio
et et aplanes apud
et et ſeptem ca
orientē ſemp uoluitur
ſubiecte ſeptem quas uagas dixi
mus. aboccidente uorientē ferun
tur. Nona ſine motu terra eſt. Oc
ſunt igitur quae mouent. ſed
rum ſoni ſunt. qui concinentia
dcuolubilitate conficiunt.
proprietate mercurialis et ue
neris orbis pari ambitu cōmu
tati ſolem. uic eius tam ſi
militer obſequunt. et ideo. anon
nullis aſtronomis ratione non
tandem uim ſortiri exiſtimant
Unde ante dies octo [illegible] inqui
bus eadem uis eſt duorū ſeptem
efficiunt diſtinctos inter uallis
ſonos qui numerus rerum omni
um fere nodus eſt. Septenarium
autem numerum rerū omniū
nodum et plene cum denume
ris loquemur expreſſimus ad
illuminandam ut eſtimo obſcu

a
b
nouem ſpheras.

Bamby., Priesterseminar, Macrobius frag.

Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz , Domplatz.8
96049 Bamberg
Um Belegexemplar wird gebeten

Sign. Fragm. 20 V/2

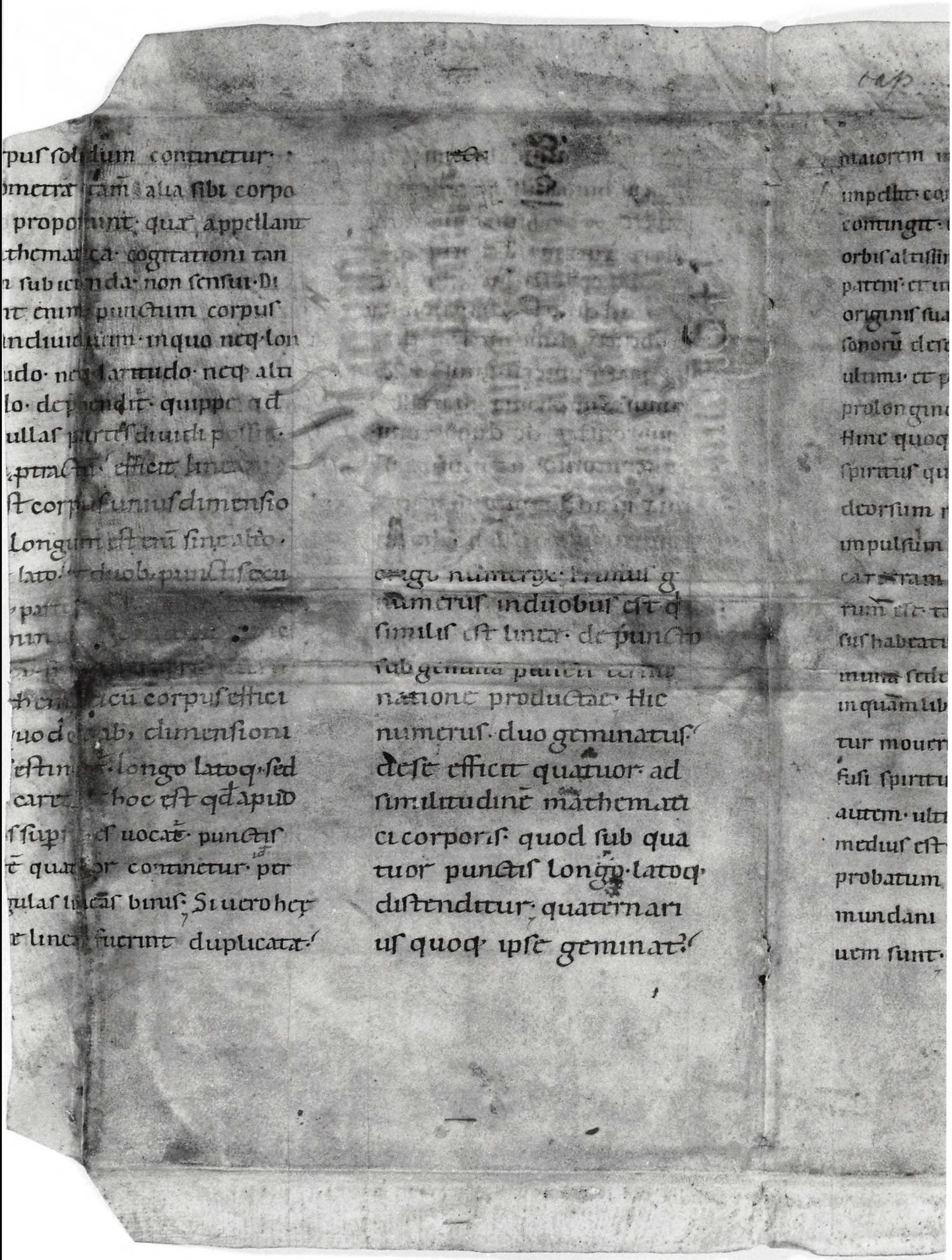
Reproduktionen / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe

…boc ex ceroni⁹ dicta …
…succinctus anobis …
…brcuitatr sufficiat …
…am nr tas⁹ et hr pata⁹ aliaruq
fidium uocabula percurrere et
…tonge ut limatu minuta subti
lia; et quid insonus prolixa q
prosillaba quid pro integro no
mine accipiat asserere ostem
tantus est non doctus; Nec
enim quis ferat in hoc loco ex
cero musice mentionem occi
sione hac tendum est puimus
sos tractatus qui possint esse de
musica quos quantum mea fert
oppinio terminum habere non
estimo sed illa sunt persequen
da quibus uerba quae explanan
da nr ceperis possint liquere
quia in re naturaliter obscu
ra qui inexponendo plura quā
necesse est sup fundit addit
tenebras non admit densita
tr, Vnde finem de hac tracta
tus parte faciemus adiecto u

no quod dictu dignum puta
mus quia cum sint melodiae
musicae tria genera et harmo
nium diatonum et cromati
cum Primum quidem propt
nimiam sui difficultatem ab
usu recessit, tertium uero est
infame mollitiae; unde medi
um id diatonium mundanae
musicae doctrina platonis assen
titur; Nec hoc intermittendum
ponemus quod musicam per
petua carli uolubilitate nas
centem ideo claro non senti
mus audiri quia maior so
nus est quam ut humanarū
aurium recipiatur angustus.
Nam si nulli caraduppa abaum
bus incolarū amplitudine fra
goris excludunt quid mirum
si nostrum sonus excedit audi
tum quem mundanę molis
impulsus emittit. Nec enim
de nihilo est quod aut qui co
plet aures meas tam et tam

Bamby. Priesterseminar, Macrobius frgm.

Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz , Domplatz.8
96049 Bamberg
Um Belegexemplar wird gebeten
Sign. Frag m. 20 r/1
Reproduktionen / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe

Bamb. Bibl. d. Priester sem., Macrobius fragm.

Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz , Domplatz.8
96049 Bamberg
Um Belegexemplar wird gebeten
Sign. Fragm. 20 v/9
Reproduktionen / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe

nuarū· ad musicam pnnct· quā
t flatus humanus intendere t
capere potest humanus audit?
Vltro autem se tendit ar
monia celestis accessio· ydē
usq· ad quatter diapason· Kai
diapente· Nunc interim de
his quas numerauimus· disse
ramus: Simphonia diatessa
ron· constat de duob· tonis
et hemitonio· ut minutias
quas in additamento sunt· re
linquamus· ne difficultatē
creemus· et sit exempli gratia· Dia
pente constat ex tribus tonis·
et hemitonio· et fit de nu
olio· Diapason constat de sex
tonis· et fit de dupla· Verū
diapason· Kai diapente· con
stat ex nouem tonis· et hemi
tonio· et de tripla numero·
Bis autē diapason· continet
tonos· t sonos duodecī; et
fit ex quadruplo· Hunc pla
to· post quā· et phitagoice

successione doctrinae· et ini
mi proprii· diuina profundita
cognouit· nullā et posse si
his numeris ingabilem cōp
ectiam· in humano suo· mun
animā per istos numeros
contextionē· ineffabili prou
dentia di fabricatoris insi
ti· Cuius sensus si huic operi
posit· plurimum nos inuabi
a diuerbos ciceronis· quae ci
disciplinā musicae audentu
scura· intellectū· sed ne qu
imparrocinium alterius ex
difficile credat· quae nos
ter mirenda sum
utriusq· intelligentiam fac
lucidiori· Omne solidum
pus· trina dimensione disti
tur· Habet enim longitu
dinem· latitudinem· et profu
tatē· nec potest inueniri u
quolibet corpori quarta
mensio· sed his tribus om

Bamb. Priestersem. Macrobius fragm.

Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz , Domplatz.8
96049 Bamberg
Um Belegexemplar wird gebeten

Sign. Fragm. 20 r/2

Reproduktionen / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe

nr adūsa nullis ꝓnoꝝ cedit. tanto plerūq; ꝛ mbis' cui quę nr fid desp positus
sensert. se ęris ꝑponit sua magis ꝯsilia eligit ꝛ sibi potius quā alius credit. Hinc
nimirū dū inuis his obiectionib' nō cedens. inuirtute exercet. cui recta aliorū
ꝯsilia nō recipiens. pdē extra limitē tendit. Hunc petrus unda imsurā lineę reuocat.
q; p' quā libratę uocis. auctoritatē p'cipū pfitę. phumilitatē cordis dn̄ circū
cidendis gentib' pauli ꝯsiliū audiuit. Sic ꝛ sentiens ei. extra aduersarios exercto
rtate curabat erigere. ut tm sibimetipsi nō crederet. inbis q; nō recte sentiret.
ut ꝛ libtate fortitudinis tuīmes potes tates excederet. ꝛ humilitate mansue
tudinis obedientiā inꝛfto filio cui minorib' frib' exhiberet. ꝛmodo p
sentipsū alius. nō ꝛ sibimetipsi cū alius obuiaret. Infacies q; pcm. q; da ante
oculos nros auctoritatis ꝛ humilitatis linea tendit. ne mens nra aut p amore
adm̄suram nō puenat. aut p amore limitē exceda. Dictū ē. q̄ndo linea tendit.
ne p alterius actionis fortitudinē ad alterius cause uicū transeat. dicit. nē
quē admodū in una eadēq; uirtute discretionis linea deseri? si hanc aliq̄ndo
agere. aliq̄ndo p'ponere nesci? Hꝛ res eade sēp ē uirt? q; p mōta tēpoꝝ.
sepe merita mutant actionū. Vnde fit. ut cū q'd bene agim? plerūq; melius ab
ei? actione cessem? ꝛ laudabilius ad tēp' desera. q; in suo tēpore laudabilit mens
tenebat. Hꝛ si p nris bonis minimis q'b? icus p fiem? nec tm intermissis mag?
maioꝝ labeꝝ mala p'ximis imminent. necessaria nos uirtutū augmenta de po
nim? ne infirmoꝝ p'ximis fidei dogmata generen? ne tanto ī q; agim? ur
tus nō sit. q̄nto occasionē sui in alienis cordib' fundamenta uirtutū destruit. Qua
discretionis linea bene ante inuentū oculos paulus tendit. q; gentes ad
libtatē fidei uementes circūcidi phibuit. ꝛ tm lustris aq; iconiū transiens.
ipse timotheū q; gentili patre edit' fuerat circūcidit. Videns ꝛ. q; in se man
data lucę seruare ost enderet. inde q; rabiem cui inbis q; sibi tē comites

q'd ōia ad ꝯ
sue faciendū

Hꝛ

Bamberg. Staatsbibl., Bibl. 93

166.: 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Bibl. 43, fol. 10'
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

electoꝝ animos turbat. aliter reproboꝝ oculos excęcat. Abonoꝝ quippe oculis spūa
lium desideriorum flatu respuit. ne pualente misera cogitatione denseat. Inpuoꝝ ů mal.
q̄ se licenter preceps cogitationes colligit. eo ab eis uernans fundit⁹ lum tollit. Fumus
iste reproboꝝ cordibus q̄ illicita desideria ingerit. quasi prior ante illos globos
immittit. Et certe fumi globos nouimus. q̄ cū alii supius manescunt. alii in
ferius surgunt. sic et incogitatione carnali. si alia p̄untur desideria transeunt.
alia succedunt. Sepe aut̄ mens misera. q̄d iā transierit uidet. subi adhuc reuo
at̄ nō uidet. gaudet dequibusda untis. q̄ eis subtracta iā non sit. et p̄cauere ac ge
mere neglegit. q̄ eoꝝ uice succedat̄ alia. quibus fortasse nequius succūbit. Sicq;
fit. ut dū alia untia transeunt. et sēp alia succedunt. ab hoc serpente cor reproboꝝ
sine intermissione teneat̄. Vnde bene p̄phet. ppham dr. Residuū eruce comedit
locusta. et residuū locuste [illegible] comedit bruchus. et residuū bruchi comedit ru
bigo. exp̄ gisemunt ebrii. et flete. Quid n̄ perucā. q̄ tota corpore interrā repit. n̄ luxu
ria designat̄. Que q̄ cor tenet. ita pollut. ut insupioris mundicie surgere non pos
sit amore. Quid p̄ locusta. que saltibus euolat. n̄ mansuēta exp̄imit̄. que se uanis p̄sup
tionibus exaltat. Quid p̄ brucū. cui⁹ pene totū corpus inuentre colligit̄. n̄ edendi
intuitus figurat̄. Quid p̄ rubiginē. que dū tangit incendit. n̄ ira innuit̄. Resi
duū q̄ eruce locusta comedit. q̄ sepe cū luxurie untū amente recesserit. inanis
gtia succedit. Nam q̄ iā p̄ amorē carnis n̄ sternit̄. quasi semetipse excastrare gtit̄.
Et residuū locuste bruchus comedit. q̄ sepe cū inani gtia que quasi exsecrare
uenerat. resistit̄. Et uentri. et quibūlibet ambitionis desideriis immoderatius in
dulgeat̄. Mens n̄ dū nescia. tanto atrocius adquēlibet ambitū ducit̄. q̄nto nullo
t humane laudis amore refrenat̄. Residuū bruchi rubigo assumit. q̄ sepe dū
uentris inglutuies p̄ abstinentiā restringit̄. ire inpatientia acriꝰ dominat̄. que
more rubiginis q̄si exurendo messē comedit. quia uirtutū fructū inpatientia

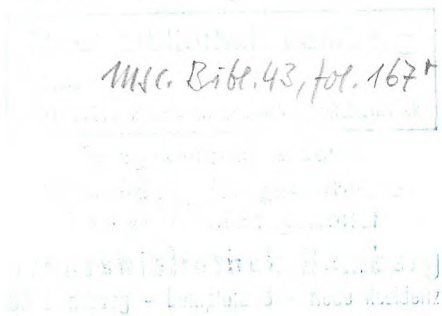
Bamby. Staatsbibl., Bibl. 43

Abb.: 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Bibl. 43, fol. 137r
Foto: Alfons Sieber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek
Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
96 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

Quę passio uelut acus exstitit quia dolore corpus pupungit. Facilius autē camelus p foramen acus. quā diues celoꝝ regnū ingredit. qa nisi ipse pus infirmitatis nře onera suscipiens. p passionē suā foramen nobis humilitatis ostendere. nequaquā se adhumiliare illius. superba nra religiosi inclinaret. Rursū camelo nomine. tortuosa. ac plena uicijs gentilitas designat. Sic p moysen dr. Qđ inclinata ī die egressū magro isaac in camelū sedens rebecca aspexit. ac prinus de camelo discendit. & sese pallio uisionē illius uerecundata cooperuit. Quę in isaac alium ineo qđ inclinata ī die magro egressus fuerit designabat. nisi eū q ex tremo huj mundi tēpore uelut in die fine uenens. qsi magrū foras exiit. Qua cū sit inuisibilis. inli mundo se uisibilē demonstrauit. Quē in camelo sedens rebecca aspexit. qa eū ecclā ex gentib uenens. dū adhuc uicijs cet inuia. & nec dū spiritalibus. animalib mentib inhereret. intendit. S. prin de camelo discendit. qa uicia qb pus fuerat superbe elata. deseruit. Seq. eā pallio operire curauit. qa uiso dno. infirmitatē suę actionis erubuit. Et illa q pus in camelo libere gestabat. descendens p modū uerecundie tegit. Vnde et de ecclę apore elatione uersę p apostolicā uocē qsi rebecce de camelo discendenti. sibi q. palliū sup ducenti. dicitur. quem in fructū habuisti cū inillis. in qb nec erubescens. in bubꝰ q. aliqñ do luxuriosę de mentia. aliqñ laboriosa fortitudo p dicantiū. aliqñ humilitas exp mit. israhelitarū. Qua cū bubis nomine. p copulationē luxuriosorū dementia designat. Salamon indicat. Qui cū male suadentis mulieris petulantia p misisset. adiunxit. stultaq. eā secut qsi bos ductꝰ ad uictimā. Rursū qa bouis nomine labor p dicatoris exp mit. legis uerba testant. q dixit. n obturabis os boui trituranti. Ac si apte diceret. p dicatorē uerbi. abstinendię suę p ceptione n phibes. Rursū qa bouis nomine plebs israhelitica figurat. p pheta asserit. q redemptoris. ad uentū denuntians dicit. Cognouit bos possessorē suū. & asin p sepe dni sui. Et bouē scilicet

Abb.: 1:1

occasus· nre infirmitatis fit certissimus ortus· et exinfirmitate capi
tis· infirmitas oritur certissima membris· Vnde egomet in quantu
cunq; parte diuinitus concessa proprie salutis utile commodum
cū orationibus et elemosinis roboro· tuum quoq; roborare non
cesso· supplicans· ut ab illo robur salutis mereamis accipere· qui
ad regendū populū suū gratuita pietate dignatus est descendere·
cuius misericordie que inceperat [illegible]
fiat· Quia dulcia faucibus meis eloquia tua dne ut gustem
plus sint sup mel et fauum oris mei· tamen hec moderamine
consulto compesco· donec concedente dō· aptior colloquendi con
tingat occasio· Interim tamen in hac parte modum· fiat· ubi
dulcissime dulce colloquiū· et p dulcedine lectionis· meme
ri fiat dulcedinis scripturis·

Bamberg. Staatsbibl., Bibl. 43

Abb.; 1:1 = Kleinere des Handschrift beigehaftetes Blatt

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Bibl. 43, fol. 173'
Foto: Alfons Sieber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

locis ad loca se uagatione pmutat. transire ad alia ex aliis appetit.
quia ipsa eum que implet caritas impellit; Longe namq; a romanis
positus scribit; Memoriā uri facio semp in orationib' meis obsecrans.
si quomodo tande aliquando psperum iter habeam in uoluntate di
ueniendi ad uos. desidero enim uidere uos; Recent' ephesi. corin
thiis scripsit; Ecce tertio paratus sum uenire ad uos; Rursum. ephe
si comoratus. galathis loquit dicens; Vellem me esse apud uos.
et mutare uocem meam; Roma quoq; custodia carceris clausus.
quia ire pcepit ad philippenses nō mittit. transmittere discipulū se.
polliceatur dicens; Spero in dno ihu timotheum cito me mittere ad uos. ut
et ego bono animo sim cognitus q̄ circa uos sunt; Constrict' etiam uinculis
atq; ephes. retentus. colosensib' scribit; Nam si corpore absens sū. s̄ sp̄u
uobiscū sū; Ecce quom̄ seō. desidero. quasi uagit. hic corpore tenet.
illuc sp̄u ducit. & patrū amoris affectū istis p̄sentib' exhibet. illis
absentib' ostendit. coram positus impendit op.a. audientib' exp̄mit
uota efficacit p̄sens cū quib' erat. nec tm illis absens. cum quibus
n̄ erat; Cuius uagationē modus cognoscimus. sicut adhuc adcorinthi
os uerba pensamus. ait enī; Veniā aduos. cum macedoniā ptransiero.
apud uos aut̄ forsitan manebo. t etiā hiemabo; Pendam' q̄so. q̄ sit
ista uagatio; Ecce alio interim manet. alio se tranū phibet. atq; alio
de flexum̄ p̄mittit; Q'd est q̄ uarie p̄tot loca parit. nisi q̄ circa
omīs una caritate constringit. caritas n̄ q̄ diuisa unire consuevit.
unū cor pauli diuidi p̄multa compellit. q̄ tm tanto arctius indo
colligit. quanto lacius p̄cā desideria spargit; Predicando igitur
paulus uult simul oīa dicere. amando uult simul oīs uidere.

Bamberg. Staatsbibl., Bibl. 43, f. 51r

Abb.: 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Bib. 43, fol. 51r
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek.
Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

despiciam oīa iniqua · q̄ fiunt in terra; Et q̄m luminaria in coelo

hominē · incorde illuminat ubi intellectū solū habet;
Intellegat q̄ carnis ura · quib, dic apls · innatione tortuo
si · ꝛ pusi · t · unt iniquos inquib, apparens · sic lumina
ria inmundo · ubū unt habentes; Quodā amonuit
nos · ꝛ istu psalmū intellegere · ꝛ pnoscere ttulū ipsius ·
Tales hoīes · inquib ē ubū unt · de ēuisatione qua habent in
celo spdie · ꝛ pnocte p̄cedunt · pagunt munera sua · cursus
suos certos habentes · ꝛ cōmittunt tanta mala · nec deuiant
de sup stellę fixe in coelo · agentes p̄ tractus coelestes · que illis pstit
ꝛ constituit creator ipsorū · sic debent sci; Si in coelo figant cor
da eorū si in frustra audiant · ꝛ respondeam · surstu se habere cor.
si mittent eū qui aut; Nra aut conuersatio in coelis ē. Qua ergo sust
in supernis · et de supernis cogitant · sicut dictum est · ubi est
thesaurus tuus · ibi est et cor tuum · de ipsis cogitationibus
superiorum · patientes fiunt; Et quicquid cōmittitur in terra ·
sic n curant · donec pagant munera sua · quemadmodum non
curant luminaria coeli · quom excerceant dies et noctes ·
quamuis tanta mala uideant fieri super terra; Sed facile
est forte · ut ferant iusti iniquitates malorum · que non in
ipsos fiunt; Sic ferant et que in ipsos fiunt; Non enim propria
debent ferre et tolerare · quia in alios fiunt · etsi in se
fiant · non debent perdere tolerantiam; Nam qui perdi
derit tolerantiam · sicum cor cecidit de coelo; Qui aut
sicum habet cor in coelo · terra ipsius laborat in terra ·
Quanta et de ipsis luminaribus fingunt homines · et
patienter ferunt · quomodo iusti patienter debent ·
omnes etiam de se falsas criminationes; Hoc ipsum quod
iamdudum dixi · quia illa stella mercurii est · et illa stella
saturni est · et illa stella iouis est · conuicia fiunt stellis; Qd

Bamb. Sess. Bibl. Sr. fol. 2r

1.1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Bibl. 54, fol. 2r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

remedia et ligaturas adhibes. quare non mathematicos. ⁊ aruspices consulis sicut alii. et tu signas te. et dicis. xp̄ianus sū. ut repellas istos. nescio quos. sed aduersarius premit. urget. quod peius ē. exēplo xp̄ianorū suffocat xp̄ianos. Sudatur. estuatur. tribulatur. anima xp̄iana. uincere habet tamen. Sed nūquid de se. Ideo unde qd dicat. Respondet ℣. Quid mihi ꝓdest. quia modo mihi facio remedia. et tucro paucos dies. Exeo illuc ad dn̄m meū. et mittet me in ignē. quia preposui paucos dies unę future. mittet me in gehennas. Quas gehennas. Eterni iudicii dei. Vere ne putas. qa ds curat. quomodo uiuunt homines. Et hoc forte non in platea tibi dicit amicus. Sed in domo uxor. aut forte maritus uxori fideli. bonę. et sčę. deceptor ipsius. Si mulier marito. cuia ē illi. si uir uxori. diabolus illi. Aut ipsa tibi cuia ē. aut tu illi serpens es. Aliquando uult pater conuertere cogitationē suā t ad filiū. inuenit ⁊ ipsū malū nequissimū. Estuat. fluctuat. querit quomodo uincat. ꝑpe sorbet. ꝑpe consentit. ꝑ assit ds. Audiendus g̊ psal mū. Quis exurget mihi inquit aduersus malignantes. tā multi sunt. quocūq; respicio. ipsi occurrunt. Quis occurret principi inimicis diabolo. ⁊ angelis eius. ⁊ hominib; seductis ab eo. nisi qa dns inquit adiuuit me. paulominus habitauerat in inferno anima mea. Properauerā in illā fossā quę paratur peccatori. hoc ē paulominus habitauerat in inferno anima mea. Quia iā nutabat iā consentiebat. respexit ad dn̄m. ut puta uerbi gra. insultabatur illi ut faceret iniquitatē. Aliquando enī congregant se mali. et insultant bonis. maxime si fuerint illi plures. et ceperint illū unū. quomodo aliquando multa palea ē circa unū granū. tunc non erunt simul. cū fuerit massa uemulata. Capitur inter multos iniquos ille. insultatur illi. circūuenitur. Superponere se uolunt illi. exagitant. quasi iustū ē. insultant quasi de ipsa

Bamberg. St B., Bibl. 54, fol. 13r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Bibl. 54, fol. 13r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

uideb ant̄. Et q̄dmodū. simulter xp̄i ⁊ dextris ⁊ sinistris armis
diabolū expugnant. Sic aut̄ pax hominib bone uoluntatis.
⁊ q̄ndoq̄ aliis odor mortis in mortē. sic interdū hominib male
uoluntatis. ⁊ quando uitas arma sinistras ad salutē. ⁊ aq̄:
reddet illis ñ scdm uoluntatē nr̄am. quedapsis sit. ꝓ scdm ipsox
miq̄tatē. qua diligendo odierant animas suas. Et ñ scdm bene
ficū. q̄ nob dapsis p̄stat. honorat eos. q̄ cū malis bene uiuit.
ꝓ scdm ꝯplicia eorū dispdet eos dns ds nr̄; Tolerat q̄ uitas mundū.
toleret tēporalē impunitatē mundi. Tēporalis labor uitā
ꝓ uitā ex fide uiuit. Tēn alia uitā hominis in hac uita nisi
ex fide uiuere. quēpdilectionē operat̄. Si aut̄ ex fide uiuit. credat
⁊ sibi futurā reqē. p̄ p̄sentē laborē. ⁊ illis sēpit̄ nos cruciatus
p̄ p̄sentē exultationē. ⁊ si fides. pdilectionē operat̄. diligat
⁊ ea in ꝯ eos. ⁊ quantū in se. pdeē illis uelit. hanc faciet.
ne sibi obsint illi. cū hoc uelint. Et q̄ndo forte potestatē
acceperint. q̄si nocendi ⁊ dominandi. sursū cor habeat.
ubi ei nemo nocet. Et docē erudit̄. ex lege di ut mitigetur
acheb ꝯ ligni. donec fodiat̄ peccatori fouea. Sic in lege dñi
uoluntas ei. in lege ei meditabit̄ die ac nocte cui⁹ ꝯsummo
mcelis. defir ꝯ mito lucet sup ēā. Vnde ille psalm. tituli
de quarta sabbati. accepit. quando facta sē lumināria. ut oīa
faciat sine murmuratione ūbū uite habens in mente tortu
osa ⁊ pūsa. Sic in stellas in celo ñ extingunt nox. sic ī tes fidelū
inherentes firm ī mito scripture di. ñ uincent in iq̄tas. Et hoc ipsū.
q̄ in ēna ētena dant̄ aliquando in potestatē ꝯ lorū. ñ solū ad
nām ꝑtinet eruditionē. ut fiat nob in refugiū. ⁊ ds in auxiliū

Bamb. StB., Bibl. 54, fol. 18r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:
Staatsbibliothek Bamberg
Sign. Msc. Bibl. 54, fol. 18r
Bildgeräte: alle an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

dabilis ē nimis. qs superat oīs deos. qm oīs deor gentiū. quis
demonia; Expecta laudu. qd requat; D nīs aut celos fecit; Lag
nisup demonia solū. si sup oīs cēlos quos fecit, siduceret sup oīs
deos. qm oīs dugentiū demonia. ubi tantū in remaneret
laudatio dnī. minus dixerat. qū nos solem coguare dcpo.
C ūaut dixit. dīs aut celos fecit. audete qd interfit int cēlos
demonia. audete. qd int sit int ipsos cēlos. ullū quifecit
cēlos; Ecce quantū excellit dīs; Nondixit. dīs aut sup cē
los sedet; Fortasse ut aliter illos fecisse putaret. sup quos
sederet; si dixit. dīs aut cēlos fecit; Si cēlos fecit. etiā an
gelos fecit; Ipse fecit angelos. ipse fecit aplos; Aplis celebant
demonia; sulli ipsi apli celi enarrant. q dnm portabant; Et qūe
dnm portabant. a quo facti fuerant. Audi q cēlū. Celi
narrant gtam di. Ipsi cēli dr. Annuntiate in gentib;
gtam ei. in omib; populis mirabilia ei. qm magn dīs laus
dabilis nimis. terribilis ē sup oīs deos. qm oīs dugentiū
ū demonia. ipse ē terribilis sup oīs deos ullos. dīs aut
cēlos fecit. O cēli quos fecit. annuntiate in gentib; gtam
ei; Aedificet dom pomnē terrā. cantet oīs terra can
tico nouū; Confessio i pulchritudo in conspectu eius.
Pulchritudinē amas. uis ēe pulcher. sitere; Nondixit. pul
chritudo i confessio. sed confessio i pulchritudo; Fedus erat.
sitere. uelis pulcher. peccator erat. sitere. uelis uisi?
Fedare tepo iusti. formosū defacere n potest. Qualis
aut ē sponsus nr. qui fedā amauit. ut pulchrā face
ret. quo m aut a quis. fedā amauit. Non uenit in qd
uocare iustos. si peccatores. quo uocat peccatores. ut
remaneant peccatores. n in qs. i qm nēt peccato
res. Confessio i pulchritudo in conspectu ei; Confi

Bambg. StB., Bibl. 54, fol. 30r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc Bibl.54, fol.30r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

Qui celi annuntiauerī. Celi enarrant gloriam dī. Quisnī celi quisachisunt sedes ipsius; quomodo enī incelis sedet ds. sic sedet inapostolis. sic sedet inpdicatoribus euuangelii. Et tu sinis celū eris; uis ee celū purgat decorde tuo terrā. Sūtenias non habueris cu piscentias. ī non frustra responderis sursū te habere cor. celū eris; si resurrexisti cū xpō fidelibus loquitur apls. quę sursū sī que rite. ubi xpc ē undexteta dī sedens. quę sursū sī sapite. nī quę sup terrā. Cepisti sapere que sursū sī. ī nī quę sup terrā sī. Nonne factus es celū. carnē portas. ī corde iā cælū es. Conuersatio enī tua incelis ē; talis annuntias. ī tu xpm Quis enī fideliū tacet xpm. intendat caritas uta, putatis. quia nos soli stantes. hic annuntiamus xpm. Nūqd ī uos non annuntiatis. Vnde ad nos uenuunt. xpiani uolentes ee. quos nūquā audimus. quos non nouimus. quibus nūquā pdicauimus. Anforte credidert. nullo annuntiante. apls dicit; quom̄ credunt. quē nī audierī. Quom̄ audiunt sine pdicante. Ergo tota ecclesia pdicat xpm. ī annuntiant celi iustitiā ipsius. quia oms fideles quibus cura ē lucrari dō. eos qui nondū credidерunt. ī fatium hoc excaritate. celi sī. Intonat de illis ds uidit sui terrore. ī tremut. qui infidelis erat. ī pauescit. ī credit. Ostendite hominibus quod potuit xpc. p totū orbe tarū. loquendo eis. ī ad ducendo eos. ut ament xpm. Quanti enī hodie ad duxerunt amicos suos aut ad pantomimū. aut ad cotaula. Quare. nisi amando illū. Et uos amate xpm. Tanta enī spectacula pbuit. inquo nemo potī dicere. aliquid se re prehensionis murmure illi. qui uicit scīm. Ita ī aliquando quē amat. qui cuiq; intheatro. uincitur in illo; nemo uincitur in xpō; non ē de quo erubescerī; arripit. ad

debeam

Bambg. St B., Bibl. 54, fol. 39r

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Bibl. 54, fol. 39r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

dura · ꝛ molesta sustinerent a psecutoribus suis · eu ei liberu
fuit facere · g. cogebantur ꝛ uadere · que patiebantur ·
Sed allegauerat eos dñs · i his compedibus · duris quide ·
ꝛ molestis ad tempus · s tolerandis ppt promissa eius eu
dr̄ · Propt uerba labioru tuoru ego custodiui uias
duras · Gemendu quide e · ubi compedibus · ad im
petranda misericordia di · unde uox martiru est
malio psalmo · intret inconspectu tuo gemitus
compeditoru · Non im cauande sunt tales compedes · ut appe
tat promissa libertas · ꝛ reportis unde breuis dulcedo · qua sequt
amarrudo ppetua · Proinde scripta ne recusemus ee compe
dia sapientie sic nos alloq̄t · Audi fili · ꝛ excipe doctrina mea
& ne abicias consiliu meu · ꝛ infer pedes tuos in compedes illius ·
& in torque illius collu tuu · subice humeru tuu · ꝛ porta illa ·
& ne oderis uincula illius · ꝛ in omi anima ta accede ad
illa · ꝛ in omi uirtute tua serua uias ei · ꝛ mestina · et i
quire · ꝛ innotescet t̄ · ꝛ comminus facius · ne derelinquas ei ·
Innouissimis · u inuenies requie eius · ꝛ conuertet tibi leuia ·
Et erunt tibi cōpedes eius uirtutis hone fortitudinis · ꝛ
torques illius instola glie · Decus · u aurea e in illa · ꝛ in
cula illius fila huacinthina · Stola glie induet tam · ꝛ
corona exultationis sup ponet tibi · Clamant g° com
pedes · quadiu sunt in unculis disciplie di · inqua
sunt exercitati martires · soluentur compedes · ꝛ uo
labunt · ꝛ ipe ipse · in ornamentu conuertent ·
Factu est hoc de martiribus · Quid enim psecu
tores occidendo fecerit · nisi ut compedes solueret
& in coronas conuerterentur · De celo g° prspexit
dns · ut audiret gemitus compeditoru · ut soluat

Bamlg. St B., Bibl. 54, fol. 84r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Bibl. 54, fol. 84r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

psallent. Suenire duos sequentes usus ut q dicti e manere oma mun
dilia ei. Visit cantare ei. q. d. dicti e Laudamini immomine seo eius.
Visit psallere ei. huic q̄ppe semitu. qua ipse dns dr. Luceant opa ua
cora hominib. ut uideant bona facta ua. glorificent patre ur
q̄nceliis e. hic g̃ ipsa di p̄cepta ēsiderans. quox p̄ceptox opa laudes fr
ei. q̄operat insius. ait. Qis loq̄ potentias dni. quo ineffabilit opat.
Quis audtas facit oms laudes ei. id q̄s eū audierit. facit oms laudes ei.
qt opa p̄ceptox ei. q inq̃tu fiunt. si noīa fiunt q audita fr ille
laudandus e. q̄opat innob utile ropetari pbona uolumate. Ideo
cū posset dicere. oma mandata ei. oma opa mandatox ei. ma
luit dicere oms laudes ei. q. ut dicti e inq̃tu fiunt. ipse laudan
dus e. Quas tm laudes q̄s nā sufficit audtas facere. id eū audire fiuntl.
facere oms q̄s e idoneus. Beati q̄custodiunt iudicii. facium ustiā
omni tepore. Vnq. ex quo incipiunt. unum intepore. Quia p
seueraueit usq in fine. hic salnus erit. Pote aut uideri euide semente
repentino ut hi sit facere iustiā. q e custodire iudicii. ut ena insipiore
usu subaudiat omni tepore. sic inposteriore subaudiat beati. qui
dns que subaudiunt. na dicat. Beati q̄custodiunt iudicii omni
beati q̄ faciū iustiā omni tepore. S. nisi aliqd int eet int iudicii iusti
tiā. in alio psalmo diceret. Quousq iustia conat iudicii. Amat
quide sepiusa. ista duo simul ponere. sicut e iustia iudicii dirino
sedis ei. illud. reducea. sicut lum iustiā tuā. iudicii tuū sicut meri
diem. Cū illic eius semente repentino uideat. forsasse ppt incertate
significationis. ena alium palio poni pote. ut iudicii p iustia. ut ius
tia p iudicio. tm sippe dicant. aliqd int ee ndubio. ut iudicii eius
todire dicat. q recte iudicat. iustiā facere. q recte agit. Nec absurde. exisi
mo intelligi. secdm illud q dicti e. quousq iustia conat iniudicii. ena
hic eos ductos beatos. q iudicii custodiunt infide. iustiā faciunt inopere.
Vena. ii tep. ut iudicii q. in custodiat infide. ena exerceat inopere.

q d int iudi
iustiā

Bamb. StB. Bibl. 54, fol. 161r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Bibl. 54, fol. 161r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

incordibus uris dño. gras sep agentes nomib⁹ laudate
dñm. h̄ ē-n alt. Et hec q̄dē dies uenerunt transeunt transe
untq; uentur. ⁊ significant diē. q̄ nō uenit ⁊ nō transit. q̄a nec
hesterno p̄t̄. ut ueniat. nec crastino urget ut transeat. At
quē sane cū uenerim̄ inhęrentē ei. nec nos transibim̄. ⁊ sic
q̄dā loco cantē dō. beati q̄ habitant ī domo tua in sęcla
laudabūt te. hoc erit otiosorū negociū. h̄ oī uacantiū. h̄ actio
q̄torū. h̄ cura securorū. Sic enī ista dies p̄terita dieb⁹ quadra
gesime q̄b⁹ ante resurrectionē dñi corporis uitę huius signi
ficatē meror sollępnitē gratia hilaritate succedunt. sic dies ille
q̄ p̄ resurrectionē dabitē plenario corpori dñi. h̄ ē sc̄ę ęcl̄ę.
cunctis uitę erumnis atq; doloribus excluſis. ꝑpetua beatitudine
succedat. h̄ autē uita de nob exigit cōmenta. ut etiā ēi la
bore ⁊ tuctumine ingemiscēs. grauati. ⁊ habitaculū nr̄m q̄ de
celo ē sup indui cupiemus. ascularib⁹ delectationib⁹ tēperem.
⁊ significatē quadragenario numero. q̄ ⁊ moyses ⁊ helias ⁊ ipse dñs
ieiunauit. Capitē enī nob ⁊ lege ⁊ ꝓphetis ⁊ ex ipso euangelio. q̄
testimoniū hē alegę ⁊ ꝓphetis unde etiā ī monte ītūitāq; p̄sonā
meduſ saluator effulsit. ut abominib⁹ mundi illecebris q̄b⁹ homi
nes capti obliuiscunt dñm. auctitatē nām taqua ieiunio tem
perantię refrenem. quādiu ꝑfecto decalogi legis. taqua psalteri
um decē cordarū ꝓquatuor eidē mundi partes. ad totū orbe
p̄dicatē. ut decē quat̄ ducta. quadragenariū numerū signent.
Quinquagenario ū numero p̄ resurrectionē dñi. q̄ cantam alt⁹
cuiusda tēporis finis ⁊ transit. ſ beata illa significatē ętnitas q̄a
denarius addit quadragenario laborantib⁹ ihac uita fidelib⁹. mer
cedē illa p̄soluit. qua ⁊ p̄mi ⁊ nouissimi pat̄familias parauit ęqua
lē. Audiam⁹ itaq; plenū diuina laude pectē ps̄lī dī. Ecce p̄sonat
ih̄ psalmo. ⁊ q̄enda exultatē felici exultatione p̄figurat. ⁊ sanctę

Abel frater

Bamb. StB., Bibl. 54, fol. 197ᵃ

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Bib. 54, fol. 197

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

non negligent exquirunt. Sig spe beati. fortassis etiā spe im maculati. Hā pfecto in hac uita licet in lege dñi ābulemus licet scrutem testimonia ei. in toto corde rēquiram eū. si dixe rimus. quia peccatū n habem. nos ipsos seducim. ueritas in nobis nō ē. & h diligentius inquirendū ē. Sequit quippe. n enīq operant iniquitatē in uiis ei ambulauerē. Ex quo uideri potest qui ambulant in uia dñi id in lege dñi scrutando testimonia eius. in toto corde exquirendo eū. iā ee posse immaculatos. h ē sine peccato. ppt ūba sequentia. Non enī qui operantur iniquitatē in uiis ei ambulauerunt. Qui aut peccatū facit iniquitatē facit. aut beat iohannes. addidit peccatū iniquitas ē. Sed iā sermo iste claudendus ē nec iangustū tanta questio coartanda Explic Sermo i. Incipit ii.

Scriptū ē legit. uerū ē ih psalmo. n h qui operant iniquitatē in uiis ei ābulauerē. Sed laborandū ē oratulante dō. ne uana manu fiāt nos. sermones nri. ne recte dictū. n recte intellectū. lectorē auditorē ue pūrbet. hic usq; cauendū ē plus uult pelagianistas. Cauendū ē aut ne quis sēi quoq; illa uoxē. si dixerim. quia peccatū n habem. nos ipsos seducim. ueritas in nobis nō ē. aut n putent ābulare in uiis dñi. qm peccatū iniquitas est. qui operant iniquitatē. non iniq; uiis eius ambulauerunt. aut quia dubiū n est. nos ambulare uiis dñi. non credant habere peccatū. q. pculdubio falsū est. Ideq; ne ppt arrogantia superbiaq; uitandam scripsit ē. si dixerimus. quia peccatū non habemus nos ipsos seducimus. alioquin non adderet. et ueritas in nob non est. Sed dicerit. humilitas in nobis non ē. pterit quia sequitur. unde iste sensus clarus illustrē. omnesq; auferat dubitationis ambages. Cū enī hoc beatus iohan

Bamb. StB., Bibl. 54, fol. 223v

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc.Bibl.54,fol.223 v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

postquā cenauit dicens. Hic calix nouum
testamentum in meo sanguine. hoc facite
quotiens cūq; bibetis. in meam com me-
morationē. Quotiens cūq; enim man
ducabitis panem hunc & calicem bibetis.
mortem dñi annuntiabitis. donec ueniat.
Itaq; quicūq; manducauerit panē t
biberit calicem dñi indigne. reus erit cor
poris & sanguinis dñi. Probet autē seipsum
homo. & sic de pane illo edat. & de calice
bibat. Qui enī manducat & bibit indig
ne. iudicium sibi manducat & bibit. nō
diiudicans corpus dñi. Ideo inter uos
multi infirmi & imbecilles. & dormiunt
multi. Quod si nosmetipsos diiudicare
mus. non utiq; diiudicaremur. Dum
iudicamur autē a dño corripimur.
ut non cū hoc mundo damnemur.
Xpc factus est pro nobis obe diens usque
ad mortem mortem autem crucis.
Propter quod deus exaltauit illum &

consolans eum. Et factus in agonia. p
orabat. & factus est sudor eius sicut g
sanguinis decurrentis in terram. Et cu
rexisset a oratione. & uenisset ad d
pulos suos. Inuenit illos dormientes pre
a. Et ait illis. Quid dormitis. surgite
te. ne intretis in temptationem. Adh
loquente. Ecce turba. & qui uocabatu
das unus de duodecim. antecedebat
Et appropinquauit ihu. ut oscularet
Ihc autē. Dixit illi. Iuda. osculo filiu
hominis tradis. Videntes autē hi qui c
ipsum erant quod futurum erat. dixer
ei. Dne. si percutimus in gladio. & per
unus ex illis seruū principis sacerdot
& abstulit auriculam eius dextram
spondens autē ihc ait. Sinite usq; huc.
tetigisset auriculam eius. sanauit e
Dixit autē ihc ad eos qui uenerant ad
cipes sacerdotū. & magistratus tem
seniores. Tanquam ad latronem existis

pr̄. Dicebat ihc turbis
ibus sacerdotū. Quis e
epeccato. Si ueritat
n credimus mihi. Qu
audit. Propterea u
a exdo non estis. Re
i. & dixerunt ei. N
nos. quia samaritan
mū habes. Respo
mū non habeo. & h
ū. & uos inhonorasti
mū non habeo. aut
neam. & qui quærat
nendico uobis. si quis
auerit. non uidebit
Dixerunt ergo iuc
us. quia doemoniū h
mortuus est. & pphet
sermonē meū seruu
in mortē in eternū
est patre nro. ab ab

Bambg. StB., Bibl. 64, vorderes Vorsatzbl.r

1:1
Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe
Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Bibl. 64, hinterer Vorsatzdeckel
Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

Bambg. StB., Bibl. 64, hinterer Vorsatz

et reliqui fratres uestri consortia murcamur.
Et cunctę.

R̄S. hoc sentite in uobis. quod et
xp̄o ihū. Qui cū in forma dei ēet.
non rapinā arbitratus est ēe se ·
qualem d̄o. sed semet ipsum exina
nuit formā serui accipiens. in si
militudinem hominū factus. et
habitu inuentus ut homo. Humi
liauit semet ipsum factus obediens
usq; ad mortē. mortem autē crucis.
Propter quod d̄s illū exaltauit.
et donauit illi nom̄. qđ est sup
omne nom̄. Vt in nomine ihu. omne
genu flectatur. Celestium. terrestri
um. et infernorū. Et omnis lingua
confiteatur. quia d̄ns ihc xp̄c in
gloria est dei patris. Tenuisti
manum dexteram meam et uolun
tate tua deduxisti me et cum gloria

extendat manum suam contra gladium tuum.
et prevaricatorem principem huius
mundi. Ecce enim ipse percutiet gladio.
et non resurget. Tenuisti manum dexteram
meam. et in voluntate tua deduxisti me.
et cum gloria assumpsisti me. Quem habeo
in celo. et a te quid volui super terram.
Deficit caro mea et cor meum. Deus cordis
mei. et pars mea deus in eternum. Quia
ecce qui elongant se a te peribunt.
perdidisti omnem fornicantem abs te.
Mihi autem adherere deo bonum est.
ponere in domino deo spem meam. Ut
annuntiem omnes laudationes tuas in
portis filie sion. Exultabo in salutari
tuo. Quoniam deus meus es tu. Ne
derelinquas me. neque despicias me
deus salutaris meus. Quoniam pater
meus et mater mea dereliquerunt me.
Dominus autem assumpsit me. Legem
pone mihi domine in uia tua. et dirige
me in semitam rectam propter inimicos
meos. Ne tradideris me in animas
tribulantium me. quoniam insurrexerunt
in me testes iniqui. et mentita est
iniquitas sibi. Credo uidere bona
dominī in terra uiuentium. Expecta
dominum. uiriliter age. et confortetur
cor tuum et sustine dominum. Psalmus

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:
Staatsbibliothek Bamberg
Sig.: Msc. Bibl. 64, vorderes Vorsatzblatt r
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

gtur postqua historicos quosdā libros diuine legis: rogantibus fribus et proximis
rūs sensu allegorico iuxta sensum maiorū explanare studuerā. statim quorundā
amicorū petitioni consentiens: libros ppheticos scorum patrū sensu et dicta obser-
uando ducidare contendi: exquibus licet esaie pphe uaticiniū primū enodare
stricto sermone coeperim. tamen hieremie et ezechielis atq; danielis flagitantibus
amicis libros interponendo tractare iuxta modulū ingenii mei. uestigia scorum
doctorū sequendo curaui. sicq; adcoeptū opus delibro esaie quantū pinfirmitate
potui. strictim patefaciendū rursū redii. opusq; nobilissimū qd ses hieronimus in
eiusde pphe expositionē copiosissime confecit. aliquantis exeo sententiis omissis
ppt interptū uarietatē et diuersitatē linguarū que abipso doctore ineodem opere
multis locis inserta repperi. ea tantūmodo que adsobriū sensū & admysticum
intellectū ponere et utile esse minus doctis lectoribus estimaui. inde excerpsi.
interponens inquibusdā locis dicta sci gregorii papę. atq; sententias nobilissimi
doctoris augustini. necn et aliox patrū sententias: dequib' omnibus qd sibi utile
sit legendū atq; scrutandū. lectoris iudicio derelinquo. Ego enī quantū potui. & in
firmitas animi mei atq; egritudo senilis corporis sinebant. ea que ibi necessaria
nobis impertis ee iudicaui. inpsenti opusculo strictim notare curaui. et ppendens
meā infirmitatē & ma similiū. mihi. ac meis socis infirmis & minus ualidis incode
opusculo aliquantulū diuini uerbi alimentū sumendū pparaui. Ceterum illi qui
bene fortes sunt. & sensu atq; corpore integri. sumant deamplissimis nobiliū uirorū
deliciis ac scox doctorū plenis mensis dapes habundantissimas. quas ibi repperiunt.
et utantur eis. put libet. & utile sibi fore iudicauerint. Dns nr ihc xpc qui mitis
& largus ē. tribuat utriq; hoc ē beneualentib' & minus potentibus illud qd eis
salubre sit & adbeatitudinē ponat sempternā diligenter inuestigare. ac sic
sano sensu recta fide ac bonis operibus usq; adfinē uitę meo concedat pseuerare.

PAX OMNIBVS SCRIPTVRAM SACRAM RITE LEGENTIBVS. ET FRATER
NAM CARITATEM INCONTAMINATAM INVICEM SERVANTIBVS. DNS
OMPS QVI EST TRINVS INPERSONIS. ET VNVS INSVBSTANTIA DET
ILLIS INPSENTI VITAIOCUNDAM ASPERITATEM. ET INFVTVRO SCO
BEATITVDINEM CONFERAT SEMPITERNĀ.

Bamb. Staatsbibl. Bibl. 78, f. 8r

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc.Bibl.78, fol.8r
Foto: Rainer Lauer, Fotothek der Staatsbibliothek
Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
96049 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

abraham · ut offerat unulū · arietem · & hyrcum trium annorū pfectū scilicet
sacrificiū · ut heres dī cē merearis · Cūq, egerint penitentiā pluit dē gen
tium lacrimas ad altarium conscendentes · & quasi mōroris foramine atq,
intimo clamore contritionis leuabunt ad no · ut possint dicere · sacrifi
cium dō spūs contribulatū cor contritū & humiliatū dūs nō spernit · & hoc fiet
quia aquę membrum · idest doctrina hereticorū quę pardis & puarica
toribus cōparatur · deserta erit · & deducet ad nihili · Pardi · quorū inhiere
mia uarietatis & maculę nō mutant · & apostatę · dequibus in psalmo legi
mus · puaricatores reputauit oēs peccatores terrę · oēs quoq, herba & ger
men · & quic quid in sermone eorū uiride uidebat exaruit & sedm mag
nitudinē peccatorū ado · uisitatis · ut quem p beneficia non senserant · pfla
gella cognoscerent · Denicq, ducent ad uallē siue torrentē salicū · ut nullus
ineis fructus maneat, hanc enim cē naturā · ut qui illud inpoculū hauserit,
liberis careat · Vnde & sci quippē peccata inconfusione huius mundi esse
coeperunt · in salicib' babylonior um fluminū suspendunt organa sua · Oēs
terminos moabitarū clamor circumit · uel puocantiū ad poenitudinē uel p
errore gementiū · ut offerre possint p ululatū suū unulos labiorū · & usq,
ad fontē dominicorū arietū puenire · siue fortiū qui olim utrumq, significat,
aqua uidelicet dibon · qđ interpretat sufficiens dolor siue mōror · quę multum sua
aspersione polluerant · arguent decepti populis nō salutis fuisse · sī sanguinis ·
Vnde pphet icus sermo pmittit · ut sup fluenta lacrimas qđ interpretatur dibon ·
nō unum merorē · sed plures merores ad dampna congemiscent · Vnde postquā
plenā egerint penitentiā · & fugerint de moab · leonē principē habeant
dm · quē lxx dixerunt arihel qui interpretat leo dī · quorū editionem in
hoc loco disserere sup fluum duxi · quia & in plurimis ab hebraica ueritate
discordat, ex his quę interpretati sumus · ex quibus illius sensus potest intelligi ·
Emitte agnū dominatorē terrę de petra deserti · ad montē filię sion · Et erit
sicut auis fugiens · & pulli de nido uolantes · sic erunt filię moab in transi
tu arnon · Ini consiliū coge concilium · pone quasi nocte umbram tuā in
meridie · absconde fugientes · & uagos ne prodas · habitabunt apud te p fugi
tiui moab · esto latibulū eorū · a facie uastatoris finitis est pulvis · consum
matus est miser · defecit qui conculcabat terrā · & p pausabit in misericordia solium · & se
debit sup illud in ueritate in tabernaculo dauid · iudicans & quęrens iudicium ·

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung wie angeben:
Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Bib.78, fol. 95r
Benutzung nur zu privaten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet!
Staatsbibliothek Bamberg
96049 Bamberg – Domplatz 9 – Neue Residenz

oīs gentes cē saluandas · ac ne forsitan putaremus · longo post tempore qđ promisit
uenturū cē · infert · Ppe ē iustus meus · siue iustitia · xps enim apatre factus ē nobis
sapientia · redemptio · sctas · ac iustitia · & oīa quib⁹ uirtus nominib⁹ appellatur ·
Pulchre q dicit · iustitia ppe sutura · ut nequaquā una gens · sed omnis saluetur orbis ·
Q đ autē saluator siue salus · qđ hebraice dicitur ihs · appellet filius đi · qui missus
a patre ē · Simeon tenens puerū inulnis suis loquit · Nunc dimittis seruum tuū dne
in pace · qm uiderunt oculi mei salutare tuum · qđ preparasti ante faciem oīm
pplorum · lumen in reuelationē gentiū · qđq sequit · Et brachia mea pplos iudica
bunt · siue iuxta · lxx · & in brachio meo gentes sperabunt · t hoc signif · qđ oīs ur
tute illius iudicent · t qđ in xpm qui ē brachium & fortitudo đi · oīs credituræ sint
nationes · dicit & in alio loco · tuū brachiū cum potentia · confortet manus tua · &
exaltetur dextera tua · Et rursum · Cantate dño canticum nouū · saluabit sibi dex
tera eius · & brachium scm ei⁹ · Dextera enim & brachium dñi · ipse ē · qui pus pdtus
ē · saluabit sibi · ut nullus pereat ex his · quos pater ei dederat · Q đ aut insulę t am
mę sctorum · quę in persecutionib⁹ mundi ustus firma in dñm solidatę sunt · fide · t pcta
rum ex gentib⁹ multitudo dicatur · crebro exposuim⁹ · Et sicut brachium dñi saluatorē
sic brachia eius quę pplos iudicent · oīs scos possim⁹ intellegere · in quib⁹ dns mundū
iudicabit · Leuate in excelsos oculos uros · & uidete sub terra deorsum · quia cęli sicut
fumus liquescent · & terra sicut uestimentum atteretur · & habitatores eius sicut hęc in
teribunt · salus autem mea in sempternū erit · & iustitia mea non deficit · Hoc ē qđ dns
loquit in euangelio · Cęlum & terra transibunt · uerba aut mea non pteribunt · Et
dauid in psalmo cant · A principio tu dne fundasti terram · & opera manuū tuarū sūt
cęli · ipsi peribunt · tu aut pmanebis · & oīs sicut uestimentum ueterescent · & sicut
pallium inuolues eos · & mutabunt · Ex quo ostenditur · pditionē cęlo · non interi
tum sonare · sed mutationē in melius · de quib⁹ dicitur · Et uidi nouum cęlum · & terram no
ua · quę ego faciam pmanere in conspectu meo · Si enim desisset scriptum ē · oīs qđ de
dormiem⁹ · si non oīs immutabim⁹ · Et in · cxi · psalmorū titulis legit · phis quinmu
tabunt · quanto magis de cęlo ac sole stellisq; credendum ē · quando luna solis lum
accipit & · & sol septuplum fulgore rutilabit · Vnde & oīs creatura congemiscit
& parturit · exspectans reuelationē filiorū đi · ut mutet in melius · & non solū animę
hominum · quę immortales sunt · sed & corpora cōmutent in glorificatā substantiā ·
Oportet enim corruptiuum hoc induere incorruptionē · & mortale hoc · induere
immortalitatē · Cū aut uetereset cęlum & terra · consequentur & ea quę cęli

Bambg. Staatsbibl., Bibl. 78, f. 176 187v

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Bibl. 78, fol. 187v
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek
Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

& apauore. quia appinquabit tibi. Ordo pulcherrimus. paupeculam & humilem fu
erat consolatus. pmittens ei grās spiritales. nunc docet qd facere debeat. si nolit aduersā
riorum impetus formidare. Et ē sensus. non uis timere inimicos tuos. face ista quę dico.
recede pcul a calumnia siue abinquitate. quia omis iniquitas & rapina. a calumnia
nascit. & non timebis. tremorq; & pauor n̄ adppinquabit ē. ut nequaq̄
homines s. dm timeas dicens cū moysi. tremens ego su & metticulosus. & cū uno
amicoz iob. horror & tremor uenerē supme & multū mea ossa ē cussit & cū
ppheta uoce orationis mee intrauit tremor in ossa mea. & sup quē dns re
quiescet nisi sup humilē & quietū et trementē uerba ei. porro aliis ē tremor im
pioz. q ex metu supplicū nascit. de quo scriptū ē. tremor apprehendit impios. ecce
accolae uenient qui n̄ erat mecū aduena quonda tuus. & iungēt ē. & hec
iudei putant adhierusalē dici. qd multi degentib' p seluti futuri & legē
moysi cerimoniasq; suscipiant. qd nos iuxta ceptū interpretationē ad ecclām
referim' que p apostos ex utroq; pplo egregata ē. que n̄ habet maculā neq; ru
gā que libera ē & ē mr omniū credentiū. ad qs pselytos & aduenas egregan
dos. misit dns discipulos suos dicens. docete omes gentes ut effugiant ad
euangeliū & nouā legē susciptum ut habitatores quonda idolatrie fiant
coloni ecclē. De q̄b' & in psalmis dr. dns sapientes facit ceecos. siue in latinis
codicib' legit. dns illuminat ceecos. dns diligit aduenas. ut post ceecitatē
receperint ueritatis. & stulta sapientia didicerint. te ad ecclām transeuntes
diligant. adhio. & audiant ppheta uocibo n̄ pplum meū pplum meū q
migrantes templū dei et eius apprehendit pplum in erudito. Ecce ego creaui
fabrū sufflantē in igne prunas & proferentē uas in opus suū. & ego creaui in
fectorē ad dispendū omne uas qd fictū ē et te n̄ diriget. & omnē lin
guā resistentē tibi in iudicio iudicabis. hec hereditas seruoz dni &
iustitia eoz apud me dicit dns. Dicam' primū iuxta hebraicū sinus non
timere & pcul ate ee formidinē hec que pcurrit sermo narrauit. ego
enim su p quē habitauit es pselytos. ego qui creaui fabrū sufflantē in igne
prunas. hoc ē diabolū omniū malor artificē. n̄ ne cessante nature
s. mentis arbitrio. qui suscitauit incendia & proferat contra te uasa
quales fuere simon & elimas magi. petro & paulo aptis resistentes. ecce
ego creaui te infectorē eoz qui incredulis futuri. n̄ quo ego sim
causa pdicionis eoz. s. quo creato aduersarius ad pugnandū uentis p

Bambg. Staatsbibl., Bibl. 78, f. 202v

Bei Veröffentlichung bitte angeben:
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Bibl. 78, fol. 202v
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek
Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - [illegible]

& non que di sunt. nec ambulauerunt puiam dñi. dequa scriptum ē Querite que sit uia bona
& ambulate in ea. si iuxta qđ in medium uolumine legitur. Non erat rex in isr. unusquisq
qđ rectum sibi uidebatur hoc faciebat. pp̃ os̄q sequebamur errores. Qđq sequit. Vnus
quisq aduaricia suam a summo usq ad nouissimū. Venite sumam⁹ uinum. & impleam⁹
ebrietate. & erit sicut hodie. sic & cras. & multo amplius. In septuagima in precabꝫ
n̄ habetur. si ex hebraico additum stellis illuminatꝫ p̃notatur. Denicq hos uersiculos nullꝰ
eccl̃asticorum interp̃um disserunt. si quasi patentem in medio foueam transiliunt. atq
transmittunt. Qđ aut̄ dicit. hoc ē quoniam auia dñi de inanes pp̃as semitas sunt se
cum. pp̃ea ardent auaricia a summo usq ad nouissimū. a principibꝰ usq ad plebem. ut
postqua coeperint penitere conseruos. & comedere ac bibere cum ebriis dicant. Venite
sumam⁹ uinū. & impleam⁹ ebrietate. manducem⁹ & bibam⁹. cras enim mori habem⁹. Et erit
aut sicut hodie. sic & cras. & multo amplius. hoc ē qđ sup̃ dixi. nescierunt saturitatem.
nec p̃senta uoluptate saciantur. si futuras delicias parant. multo maiores. quam quibꝰ
p̃ius frui fuerant. Si hoc de principibꝰ dicitur iudeoꝝ. pp̃ quos plebs dñi abestis deuo
rata ē. Vtem⁹ exempla priorum. nec inebriem⁹ uino. in quo ē luxuria. nec uoluptatibꝰ
obruam⁹. nec muti adloquendum contra aduersarios. inimicos rabidi canes simus. S. di
potius. quam n̄ras sequam⁹ uias. & audiamus scripturam monentē. Sapite de dño
in bonitate. Et uerum. intellegentia optima ē. his qui faciant eam. Et si canes sum⁹.
n̄ desperemus salutem. audientes uerba chananee dicentis ad dñm. Etiam dñe. &
catelli comedunt de micis que cadunt de mensa dominoꝝ suoꝝ. Obquā causam mise
ricordiam consecuta audit ad dño. O mulier. magna ē fides tua. fiat tibi sicut uis.
Poterat enim dicere cum pphēta. Viā mandatoꝝ tuoꝝ cucurri. & uerum. Deduc me
in uia recta. Iustus perit. & nemo ē qui recogitet in corde suo. & uiri misericordie colli
guntur. quia n̄ ē qui intellegat. A facie enim malicie collectus ē iustus. ueniat
pax. & requiescat in cubili suo. quia ambulauit in directione sua. Iustus perit.
& nemo ē qui recogitet. Si rectos dispuidendo n̄ rapere. nequaquā deiusto sapi
entia dixisset. rapt⁹ ē ne malicia mutaret intellectū ei⁹. Si iustos animaduer
sio nulla p̃teriret. petrus minime p̃nuntiaret dicens. tēp⁹ ē ut incipiat iudicia
um de domo dei. Illig⁹ ueraciter recitet. qui amore supne patrie. ad cuncta p̃sentis
uite aduersa p̃parauit. Hā qui p̃ eterni⁹ bonis mala hic pertimescunt. uidelicet
& recti n̄ sunt. q̃pt speculatores ceci & canes muti. q̃ ipsi pastores ecclesie nescien
tes intellegentia. nec p̃sentib⁹ securant uoluptatib⁹. sed semp̃ parant. ad futuras.
iustus perit. de quo dicit uxor pilati. nihil tibi sit & iusto illi. Qui lotis ma

Bamberg. Staatsbibl., Bibl. 78

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Bibl. 78, fol. 210r
Foto: Alfons Sieber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
96 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

custodiatur. & uallentur eius auxilio. Vnde ad eccl̃e doctores sermonẽ dirigit.
Vos qui recordamini eius clementiã. die ac nocte pcib⁹ fatigatis. cauete ne umq̃a
more uño sileat oratio. Ne deus silentiũ ei⁹ subaudit dño. Si semp molesta stans oportune & importune. & tãdiu rogare debetis. donec hierim que inundet concidat. in
totus orbis terrarũ laude uersẽt. Iurauit dñs in dextera sua & in brachio fortitudi
nis sue. Si dedero triticũ tuum ultra cibum inimicis tuis. & si biberint filii alieni
uinũ tuum in quo tu laborasti. quia qui congregant illud comedent. & laudabunt
dñm. & qui conportant illud bibent in atriis sanctis meis. O mps dns qui dixerat ad ecclam
sup muros tuos constitui custodes. & reliq. nunc usat p dextera sua. & brachiũ
fortitudinis sue. de quo crebro dicit. q̃d sit saluator. qui iuxta aptm di ut tumse.
diq; sapientia. Iurauit autẽ q̃d triticũ & uinũ hierim nequaq̃ edat inhostis
cibos. nec alieni hoc ẽ demones labore illius p fruant. Si quicũq; in lacrimis
seminauerint. in gaudio metent. & qui messuerint abiecti usq; paleis purũ
frumentũ in horrea congregauerint. ipsi comedent labores manuũ suarũ
& dñm etna laude sui⁹ tollent. Et uinũ bibent in atriis sanctis meis. Q̃d uel mul
tas apud patrẽ mansiones intellegim⁹. si de futura in regno celorũ accipiam⁹
beatitudine. uel certe ecclã in toto orbe diuisã. in quib⁹ plantati postea in
domo dñi florebim⁹. Transite transite pportas. pparate uiã pplo. planũ fa
cite iter. & eligite lapides. Eleuate signũ adpplos. ecce dns audituũ facit
in extremis terre. Dicite filie syon ecce saluator tuus uenit. ecce merces
eius cũ eo. & opus illius coram eo. Et uocabunt eos pplis scis. redempti a dño.
tu autẽ uocaberis quesita ciuitas & nõ derelicta. Precipit custodib⁹ murorũ
hierusalẽ ut transeant pportas ei⁹. et uiã faciant pplo. Nos possum⁹ in primo
aduentu dñi intellegere pcipi aptis & apostolicis uiris. ut ingrediant & tran
seant pportas quib⁹ infernus nõ preualet. & oña tollant impedimenta de uia.
ut absq; aliquo scandalo pplis ecclam saluatoris introeat. Et ut ecclesiasticus
dicit. eligite lapidẽ. qui omnẽ emundet de credentiũ corde duriciã. de quib⁹
iohannes baptista dicebat. potens ẽ ds de lapidib⁹ istis suscitare filios abrahe.
Eleuate signũ in gentib⁹. ut nequaq̃ unus terre iudex ad saluandũ p uocent an
guste. Si audituũ facit in extremis terre. ut passionẽ omniũ creatoris totus mun
dus exaudiat. Et pterea appellat filia syon. quia adño nomen adoptionis accepit.
Quot quot enĩ susceperunt eũ. dedit eis potestatẽ. ut filii di fierent. Et iubent
doctores. syon filie nunciate. ecce saluator tuus uenit. qui saluator credentiũ

Bamberg. Staatsbibl., Bibl. 78

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Bibl. 78/HJ. 230
Foto: Alfons Sieber - Lichtbildstelle Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

EXPLICIVNT EXPLANATIONVM ESAIAM PP[HETAM] LIBRI XVIII
BEATI HIERONIMI PRESBITERI

Bamberg. Staatsbibl., Bibl. 78, f. 255r

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc.Bibl.78, fol. 255'
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek
Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

= letztes Blatt, war offensichtlich einmal eingeklebt

num·et delectabit me
dine anima una·Inclin
rem unam·& uenite ad
dnm·et uiuet anima u
ñra uobiscu pactu semp
misericrdias dauid fidelis
tem populis dedi eu·du
ceptore gentib: Ecce g
nescies uocabis·et gen
ñ cognouerūt ad te cur
ppt dnm dm tuu et s
qui glorificauit te·
dnm dū inueniri pot
uocate eu dū ppe·d
quat impius uiā suā
iniquus cogitationes
& reuertat ad dnm·et m
bit ei·& ad dm nr̄m q
multus ē ad ignoscend
eē cogitationes mee·q
tiones ure·neq; uie u
mee dicit dns·Quia sic
altius ē celū a terra sic ex
test uie mee a uis uris
gitationes mee a cogit

Bandy. Stockholm. Cod. 54.

A66, 1:1

Benutzung/Veröffentlichung
... Prüfung und Angabe:
Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Ink. Cue. 54, vsmc, V

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

et mabissonsione atur

apluuia · Vinea

dilecto incorpu in loco ube

Et maceriam circumdedi & circum

di Et plamaui uineam so

& edificaui turrim inmedio eius

lar fodit in e a · Vinea enim

sabaoth domus israhel est. OK.

qui nos ad celebrandum paschale

cramtū utriusq; testamti

is instruis · da nobis inteli

miscdiā tuā · ut excepti

bsentiū muneriū · firma, sit

ctatio futuroriū · t ·

ec est t esaie ppth.

hereditas seruoriū dni · et

ia eoriū apud me dicit

Oms sicienes · uenite ad

as · & qui n habetis argti

petite · emite · et come

· Venite emite absq; argti

& absq; ulla cōmutatione

uerlac · Quare appendits

mu n panib · & labore

non insaturitate audite

Bamby. Stadtbibl., Ebm. Can. 54

466, 1:1

Bei Ausleihe / Veröffentlichung
Rückgabe / Benachrichtigung und Angabe:
Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Can.54, vorne, r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

ms. Et quom descendit jm
e mv decelo & illuc ultra
egrett. f inhebnat terra. et in
ltrea & germinare ea facit.
n sem setem. et pane come
l. sicut uerbu meu qd egre
de ore meo. Dicit dns. omps.
cetuus desiderat ad fontes aquarum.
sideiat anima mea ad te deus
t anima me a addeum
um quando ueniam & ap
ante faciem dei mei
rum mihi lacrime mee panes die
te dum dicitur mihi
iquilos dies ubi est deus tuus.
quiecclam tua
gentiu uocatione multi
as. concede ppicius. ut
s aqua baptismatis ablus.
mua ptectione tueant. f.
ncede qsomps. R.
s. ut qui festa paschalia
m. celesti hb desideriis accen
nte ute sciam. f. Tunc
ante tamu ecce
uchemti spu assufflu
sti sinfuniu ita dicendo

466. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:
Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Can. 54, hinten

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibl. Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

sentum · pñs qñ · ut sicut pñs
patum ab egipto liberasti
ad salutem gentiū paquas
matis operuis · ℣ · t esaie ℣
ysdieb illis · Apphendent sep
mulieres unū unū indie ill
cantes · Panem nrm comedem
& uestimenta nra operiemur
tum̄ inuocet r.om tuū su
auferet obpbriū nrm · Indie
erit germen dñi in magnifi
& gla · & fructus terre sublim
exultacio his qui salui fi
dabitur el; Omis qui relicti
in sion · & residuus in hie
rusalē · omis q scriptus
uita in hierlm · Si abluerit
sent · filiarū sion · & sangui
hierlm lauerit de medio eius
iudicii · & spu ardoris · Et er
dñs sup omne locū mont
on · & ubi inuocatio est n
p die · et fumū & splendo
ignis flammam in nocte
Sup omnē enī glam pro
& tabernaculum erit in

Bandg. Stockholm. Cod. 54

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Can. 54, hinter.

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

amouetur. neq; opinio. Quare non erunt susceptabilia
contrariorum. cum nulla in eis passio facta sit. Sed substan
tia in eo qđ ipsa contraria recipiet. in hoc susceptabilis esse
dicetur contrariorum. Languorē enī & sanitatum susce
ptī. & albedinum. & nigredinem. & unumquodq; talī
um ipsa suscipiendo contrariorum susceptabilis eē uidē
tur. Quare ppium substantie erit hoc. qđ cum unum
et idem numero sit. secām sui mutationem. contrariq;
est susceptabilis. Dē substantia qđē hec dicta sunt.

Quantitatis aūt alterum quidē est continuū. alterum uero
discretū. Et aliud quidem ex habentibus positionem
ad se inuicem suas partes constat. aliud ů ex non ha
bentibus positionem. Est autē discreta quantitas. ut nu
merus & oratio. Continua ů ut linea superficies corpus. Am
plius autē. Præter hec tempus & locus. Partium & enim nu
meri nullus est cōmunis terminus. ad quem ipsius partes
coniungantur. ut qnarius quem est pars denarii. ad nullū
eum terminum cōmunem coniunguntur quinq; &
quinq; sed semper discreta sunt. Sed & tria & sep
tem ad nullum cōmunem terminum coniunguntur.
sed semper discreta. & separata sunt. Quare numerus e
discretorum. Similiter aūt & oratio discretorum est.
Quia & enī quantitatis est oratio. manifestum est. men
suramur enim sillabā longa & breuem dicendo autem illam
que fit cum uoce plactā orationē. ad nullū enī
communē terminū partes eius cōpulam. non
enim est communis terminus ad quē sillabe coniun
gant. Si una quęq; diuisa est secundum se ipsā.
Linea ů continua est. Potest enim sumere aliquid

Nec omnino alique habebit unum sumere commune terminū partiū.

Bamb. Stb. Class. 10. fol. 6a

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Inc. Typ. Ia.10, fol. 6'

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

indiuidua sē. quęcūq; sē numero singularia. ⁊.
in nullas alias multitudines. sedm speciē. ⁊ sedm
indiuidua. diuidunt. Omne indiuiduū. quō
particulare ē. de subiecto nō p̄dicabile. Omne aut
quod de subiecto nō p̄dicat. aut substancia erit
ut plato. aut accidens. utqueda grammatica.
hui ergo particularib; substancia scilicet atq;
accidentie. que de subiecto nonp̄dicant. sub
substancia quidē nec in subiecto ē. accidens
ū in subiecto ē, ita illa indiuidua que sub
stancie sē. in subiecto ee nonpossunt; alia
ū indiuidua. que sedm accidentis naturā
dnr. illa in subiecto ee nihil ꝓhibet. atq;
hoc ē qđ ait; Simplicit quę sunt indiuidua.
⁊ numero singularia. de subiecto nullo dnr.
in subiecto aut nihil ea ꝓhibet ee. Queda
enī grāmatica in subiecto ē, hoc enī ma
luit demonstrare. ⁊ accidentib; ⁊ substan
cijs particularib. hoc ē cō mune. qđ de sub
iecto nō p̄dicant, hoc enī dixit. simpliciū
aut que sē indiuidua ⁊ numero singularia.
de nullo subiecto p̄dicant. subaudiendo scili
cet. siue substancie sint. siue accidentia.
Sunt nōmā indiuidua nonsē in subiecto. Indiuidua
enim accidentia. in subiecto ē nihil ꝓhibēt. Queda
enim grāmatica. cū sit indiuidua & de subiecto n̄ p̄dicet.
tam in subiecto ē. i. in anima, Sunt ēgregatim dicē.
sensus huius modi ē. Omā que cūq; sunt indiuidua.
de subiecto quidē nullo dnr. Sz nōmā nisunt in sub
iecto. Sīā cū particularis substantia in subiecto nsit.

Bamb. SB. Class. 10. f. 22ᵛ

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Class.10, fol. 32r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

uidentᵗ ee t falsꝫ ; Atq; ideo qđcūq; neq; uerū neq;
falsum ē · illud ꝓpositio ñest ; Ergo quadā cōplexi
one · exhis quꝫ sedm̄ nullā cōplexionē dnr̄ · ueri
tas falsitasq; conficitᵗ ; Affirmationē aū solā · nunc
aristoteles inꝓsuit · id circo · qm̄ omnis affirmatio
prior ē · hoc ꝫ negatio tollit · qđ affirmatio ante
constituit ; Prius quidē sedm̄ significationē · ꝙ ñ
sedm̄ gen' · qđ alio liquebit loco ; Maxime aū demon
strat aristoteles se ñdereb' · ꝙ de uocib' tractaturū qđ
art · hoc aū adse inuicē cōplexione · affirmatio fit.
Non ꝫ rerū cōplexione fit affirmatio · t negatio · ꝙ
sermonū ; Nec inreb' ē ueritas ꝛ falsitas · ꝙ intellectib'
atq; opinationib' · & post hec inuocib' atq; insermo
nib' ; Atq; hecᵗ actenꝰ ; Sedm̄ cōplexionē g̃ ſ · quecūq;
ex integris composita fiunt · ut socrates ambulat ;
Nā & socrates · & ambulat · utq; integer sermo ē · &
unicē · affirmationē facit ; Atꝰ siquis dicat · flam
miger t multisonꝰ t fluctuagus · sedm̄ complexi
onē ñerit ista platio · idcirco qđ exneutris integris
factū ē ; Hoc aū decē ꝓdicamtoꝝ definitiones inue
niri ñpossunt · Id circo qđ ea que significant · gene
ra generalissima ſ ; Substantia ꝫ & quantitas &
qualitas · nulli umq; generi uidentᵗ ee subiecta ;
Quare qm̄ definitio omnis agenere ducitᵗ · gen' qđ
alii generi subiectū nē · definitione relinquitᵗ ;
Sꝫ nē quidē omniū ꝓdicamtoꝝ conuenientia dixē ex
empla ; Post ꝫ latius de uno qq tractabitᵗ · & qm̄
definitio inueniri nulla potest · quib' dā ꝓprieta
tib' informantᵗ ; Quare qm̄ plene de his dictū ē ·
ad tractatū substantie transeamus ;

Bamb. Sts. Class. 10. f. 32

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Mus. Class. 10/fol. 251

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

sed rationalis q̃litas ẽ qualẽ g̃ substantiã monstrant
sedẽ substantie. Quocirca non est hoc ꝓprium substan
tie ꝫ aliqd significare. sedẽ enĩ substantie non hoc
aliqd ſquale aliqd ut dictũ ẽ monstrant. tm quale
aliqd monstrant. ut ipsa qualitatẽ circa substantias
determinent. Qualitas sedarũ substantiarũ in idiuiduus
ẽ. de ipsis enĩ naturaliter p̃dicat. que sũ indiuidue sub
stantie sunt. Qualitas igit secundarũ substantiarũ
circa indiuidua id ꝑ mas ẽ ipsas q̃ꝑ substantias terminat.
De terminatio ũ. quotiens ipse terminus multa concludit.
maior ẽ. minor ẽ. quotiens pauciora. Quocirca genus
plurima colligit. speciesũ ñ tã plura. Nã cũ dico am
mal etiã hominẽ bouẽq; & cuncta animalia huno
nomine clausi; cum ũ dico ho. solos homines indiui
duos. hac nominis significatione ꝯclusi. Quocirca maior
fit determinatio ꝑ genus. quã ꝑ speciẽ. et fit determi
natio circa substantiã qualitatis. t q̃d substantialis
qualitas in genere & specie ẽ. t g̃ secũm quanda cõ
munionẽ subiectoꝝ dr. S. ipse qualitas ut albũ neq;
ulliꝰ substantiã significat. neq; ullã communionẽ.
sicut genus specieꝝ suarũ & indiuiduoꝝ species
ostendit. Quocirca aliud substantie ꝓpriũ requiren
dũ ẽ. In ẽ aut substantias. nihil illis ee contra
riũ. Prime enĩ substantie q̃d erit contrariũ. ut ali
cui homini nihil ẽ contrariũ. at ũ nec homini. nec
animali. nihil ẽ contrariũ. Non ẽ aut hoc substantie
ꝓpriũ. sed etiã aliis multis ut q̃ntitati. Bicubito ni
hil ẽ contrariũ. at ũ nec decẽ. nec alicui talium.
nisi quis multa paucis dicat ee contraria. t mag
nũ paruo. Determinatorioꝝ ũ nullũ. nulli ẽ contrariũ.

Bamberg. SB. Class. 10, A. 584

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 10, fol. 50r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

rū ad hanc unā rē plublicā dominationē imperiumq; transtulerit. ego id saltē qđ reliquū ē. greceq; sapientię artib; moresq; nrę ciuitatis instruxero; Quare ne hoc quidē ipsum consulis uacat officio. cū romani sem p fuerit mos. qđ ubiq; gentiū pulchrū eet. atq; laudabile. id magis atq; magis imitatione honestare; Aggrediar ꝑ g. et ꝓposita sententiā operis ordineq; connectam;

Quantitatis aūt quidē. aliud quidē est continuū. aliud disgregatiū; aliud quidē ex habentib; positionē adsciscunt suis partib; constat. aliud aūt ex nō habentib;. Ē autē discreta quantitas ut numerus et oratio. atq; ꝑ una queq; discreta ē secundū se ipsā;

Post substantię tractatū. cur de quantitate potius ac nō de q̄litate ꝓposuerit. hāc causa ē. qđ oīa quecūq; s. simul atq; f. sub numerū cadunt; Oīs res aut una ē. aut plures. unū aūt plures. quantitatis scientia colligunt; Sz nō oīs res simul atq; ē. aliquā accipit qualitatē; Ipsa enī materia sub quantitatis q̄dē ꝓpriū cadit. qđ unū ē. sub qualitate aūt minime; Ipsa enī ē cuncti uniuersi qualitatib; absoluta. donec sup ēdat in forma quadā affectē qualitate. ꝑ se aūt numero q̄dē unā ē. q̄litate aūt nulla; Quocirca si res oīs simul atq; ē. cadit in numerū. nō aūt oīs res mox ut ē. statū suscipiet q̄litatē. recte ꝑ de quantitate ꝓposuit; Est quoq; alia causa. cur ꝑ de quantitatis ratione ꝑtractet; Oīe enī corpus ut sit. tribus dimensionib; constat. longitudine. latitudine. altitudine; Ut aūt sit corpus cū qualitate. ut sit aūt albū. aut nigrū. aut q̄l libet aliud; Et q̄m ꝑ se ē. ē corpus. post uero corpus ē albū. ꝑ se erit corpori. tribus ēstare dimensionib;. quia ē albū; Sz tres dimensiones. & nūo. et continuatione spatii quantitates;

Bamb. 54. Class. 10. f. 54 r.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe
Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 10, fol. 54r
Belegexemplar bitte an
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

de omib⁹ studijs liberalib⁹ dicat̄. ⁊ Quo circa si et scientiā sub
latū scibile primū. et illatū scibile. scientiā non infert. neq⁹
constituit. ⁊ prius ē id qđ sciri potest. ea que illud comp̄hen
dere ualet. atq⁹ cōplecti noticia ⁊ Ipse etiā adhanc rē ob
scurrissimū cōmodauit exemplū ⁊ Solet enī ingeometria
huiꝰmodi rē ꝓpositio ⁊ Iubem̄ enī ꝓposito. iii. laterū spacio ·
equale triangulū constituere. et facimus h̄m. ⁊ Sit trium
laterū spaciū. a. b. ⁊ Oportet ꝯ. a. b. spacio aequalē trian
gulū cōstituere. ut sit duplū. a. b. spacio. c. d. e. f. ⁊ dico ·
quō. c. d. f. triangulū equale ē. a. b. spacio. quō. c. d. e. f.
spaciū duplū. a. b. spacio. ⁊ a. b. ꝯ. d. c. e. f. spacio medi
etas ē ⁊ S. c. d. f. triangulū ⁊ c. d. e. f. spaciū medū diuidit ⁊
Que aut̄ eiusde sunt media. et sibi aequalia sunt ⁊ c. d. f. ꝯ.
et c. e. f. triangulū. a. b. spacio equale ē ⁊ Proposito ergo
spacio. a. b. ⁊ equū triangulū constituitū ē. c. d. f. qđ opor
tebat facere. ⁊ Odē quoq⁹ m̄ quesitū ē. si sit proposito cir
culo ⁊ equū fieri quadratū ⁊ Quadratū ergo ē. qđ aequali
b⁹ laterib⁹ oīs quatuor angulos equos habet. idrectos ⁊
⁊ aristoteles quidē reprē n̄ fuisse uidet inuentū p⁹ū
reptum ē ⁊ Cui⁹ qm̄ longa demonstratio ē primit
tenda ē. atq⁹ hoc ē qđ ant̄ circuli quadratura ⁊ Sic manen
te quadrato. linea pobliquū ducta. triangula figura ꝓ
ducit̄. sta circulo non mutato. circūpositis angulis. qui
et ipsius circuli laterib⁹ equalit̄ dirigunt̄. quadrati for
ma consurgit ⁊ qđ ut potuimus coniectari. depinximus ⁊
Cū enī alicui circulo equū quadratū constituit̄ ⁊ inquadra
turā circuli illius mensura redigit̄ ⁊ Hunc ergo qđ dicit
h̄ circuli quadratura. idē equi quadrati adcirculū con
stitutio. si sciri potē. et si res ē que sciri possit ⁊ scientia
quidē ei n̄ dū ē inuenta ⁊ n̄ dū enī quisquā ⁊ aristotele

Bamb g. St B. Class. 10. f. 74a

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:
Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 10, fol. 74r
Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

Hec si album musicū uerū ē dicere. tamē nonerit albū musicum
unū aliquid. Sedū accidens eni musicū albū. Quare nonerit
musicū albū. Quo circa nec citharedus bonus simpliciter. si ani
mal bibes. Honeni sedm accidens. Amplius. Hec quecumq; in
alio. Quare nec albū frequenter. neq; hō aat ut bibes. Insunt
eni inhoē aat ē bibes. Verū est autem dicere de aliquo et sim
pliciter. utquēdam hominē hominē. aut quendā albū. hominē
albū. a aut certe non semper. sed quando inadiecto quidem
aliqd oppositorū inē. que consequitur contradictio. non uerū
sed falsū est. ut mortuū hominē. non bōinē dicere. Quando aū
non inē. uerū est. ut etiam quando inē quidē sēper nī uerū. Quan
do autē non inē. non semp uerū est. ut homerus est aliqd. ut
poeta. Ergo etiā est. anut non predicat de homero qm est.
Quare inquantus cūq; pdicamentus neq; contrarietas aliqua. aut
ulla oppositio inē. si diffinitiones pro nominib; dicant. et sedm
se pdicentur. et nonsedm accidens. in his et simpliciter erit ue
rū dicere. Quod autē nonē qm opinabile ē. nonē uerū dicere
esse aliquid. Primo eni ei nonē. qm ē. si qm non ē.

Si uero determinatus pspiciendū est quemadmodū

sese habent negationes. et affirmationes ase inuicem. hę sci
licet que sunt possibile ēe. et non possibile. et contingere et
non contingere. et impossibile. et de necessario. Habent eni
aliquas dubitationes. Hā si eorū que complectuntur. ille sibi
inuicē oppositę sunt contradictiones. quecumq; sedm ēe. ut
non ēe. disponuntur. ut ei que ē ēe hominē. negatio ē non
ēe hominē. Non autē ea que ē non ēe hominē. et ei que ē ēe
albū hōiem non ēe non albū hōiem. si nō ēe albū hōem. Sieni
de omib; aut dictio ē aut negatio uerū. cū lignū falsū sit dicere.

Bamb g. St B. Class. 10. fol. 118r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:
Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 10, fol. 118 r
Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

cadē diffinitio ē. nōis a casū nois. 7 Hūc una addit differentia.
qđ omē nom. cū eo q dr. ē. aut n ē. cōiunctā. aut af
firmatiuā enumerationē fac. aut negatiuā. ut socrates ē.
t socrates n ē. hic ēm. quo uerus. aut falsus incidit.
enumerationē cē necesse ē. 7 Incasibus ū. quāuis addas.
ē. aut n ē. nulla inde affirmatio. neq negatio fit. 7
Neq ēm. ulla inhos. uerus. aut falsus cadit. 7 Siquis
ēm dicat socrates ē. aut socrates n ē. t catonis n ē. quid ℔ t catonis ē.
sit. t n sit. nadponens. cū simplici casui. t n ē. iungens.
imperfecta facit oratiōnē. falsitatē. aut ueritatē disiunctā. 7
Quare nulla enumeratio ē. 7 Ergo differt nom a casu.
qđ nom quidē. cū ē. aut n ē. iunctū. aut uerū. aut
falsū fac. Casus ū. nec uerū dic. neq mētit. 7 Et ēm nullo
alio addito. trunca atq imperfecta sententia ē. S. quor
sū istuc. Vt diffinitio nōis integerrima cōplecteretur. 7
a ēm ita nunc diffinicio nois. hoc modo ē. 7 Nom ē.
uox significatiua sedm placitū. sine tēpore. cuius
nulla pars significatiua separata ē. Diffinitū aliqd
significans. cū ē. aut n ē. iunctū facit enun
ciationē. 7 De nō hactenus. nunc ūbi dilūtissima
diffinitione determinat. 7
Verbū ē uox. significatiua sedm placitū cū tēpore
cuius nulla pars extra significatiua separata ē.
diffinitū aliquid significans. per sentās significa
tionē tentus. 7 Verbū autē ē. q consignificat tēp.
cuius pars nichil extra significat. 7 Verbū dilta
no ē. in hoc solo. quod nom sine tēpore ē. ut
supra ita dictū ē. urbū ū. ūi tēporis insignifi
cantibus trahit. Et cēt quidē plena diffinitio
ūbi. sicut inter oīa qui no ē fī ponerentur.

Bamb. StB. Class. 10, fol. 129r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Class.10, fol. 129r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

supra
ncõm
efinitq
nis rõ
tiõ
rre n
ossi
tare
acasu
eene
iẽ
ure
ctne
ctuq
c. con
.un
ar c
ini
uit
.ue
c ar
po
uru
sqd
ere
fal
bus
ra
:qsq

ualeat inuenire. Nunc autem monstrat. qm neq
hoc quid ẽ fieri potest. ut utrq; sint falsq. Aut
m. Aut uero. nec hoc quid ẽ nobis contingit
dicere. qm neutrũ uerũ est. id nec affirmatio
nec negatio. Contingere aũt utrãq; ee falsa
affirmationẽ scilicet & negationẽ. sinee qd
dicere affirmatio futurũ ee esse: Nec qd
non ee negatio dicere non esse. ita cũ fiere
ut nec ee. qd ee affirmatio p̃dicaut. nec n
ee. qd negatio non ee p̃positu. siquis ego hoc
a dicat. p̃mũ inquit illud incurrens. atq;
mpossibile ẽ qd mẽtra dictoria p̃positio
ne. cũ affirmatio falsa n ẽ uera negatio.
& rursus. cũ negatio falsa sit. falsa q̃q affir
matio sit. hoc cũ insolis ernarus contin
gebat. Non ita incontradictoria obpo
sitione. In hac cũ una semp uera ee
necesse ẽ. semp altera falsa. Ad hẽc siuerũ
dicere. qm albũ ẽ. & magnũ oportet
utrãq; ee. Addidit q̃q aliud. q̃ magis id
qd dr. uedeat incongruũ. Omẽ cũ. qd
dicit infuturu siuere p̃dr. erit. Siquis
cũ dicat in p̃senti tempore. hoc animal qd
ibet albũ ẽ. t magni corporis. & hoc utrq;
nunc albũ & magnũ. illud animal ee.
necesse ẽ. ita cũ in futuru siquis utrq; dicat
m animal eras albũ fore. & corporis qualibet
is. necesse ẽ. eras utrãq; contingere. & ut
albũ fiat. & corporis uisibilis. Si uero falso

Bamb. St B. Class. 10, fol. 151r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 10, fol. 151r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

falsa · s; ñ erit ipsox · una definite uera · falsa altera definite · In
preterit enī sic dīms · Romulus romā condidit · romulus ro
mā ñ condidit · Vna q̄dē uera ē · altera falsa · s; in his defini
te uera ē affirmatio · definite falsa negatio · sīlr q̄a q; factū
ē · fieri ut factū ñ sit ñ potest · ideo · definite in preterīt · con
tradictio uera t falsa ē · In futuris uero ꝓpositionib; · ñ idē ē ·
In his scilicet · q̄ contingentia significant · ut si chrisippꝰ
insus caenaturꝰ ñ ē · In tota quidē contradictione una uera
est · altera falsa · Sed nullus potest diuidere · ut dicat aut
affirmatiōnē constituit · & definite uerā ēē aut negatio
nē · Ante enī quā cena · indefinitū ē · et uariabile · ance
nā · Post quā uero cenauerit · p̄teritū definitē · igit̄ aut ēē ·
aut ñ ēē aliq̄d in futuris contradictionib; necesse ē · Vt aut
unū fiat · et unū ñ fiat · ñ ē necesse · In q̄ igit̄ similitudo
est contingentis contradictionis · et tēporalis · neq; simpli
cis necessitatis · In eo scilicet · q̄a sicut necesse ē ēē q; ē quan
do ē · ñ tamē simplicit̄ necesse ē ēē q; est · Ita in contradicti
one ētingentī · affirmatiōnē quidē · t negationē uerā esse
necesse ē · Nontamē t affirmationē simplicit̄ ac definite · ue
rā · t negationē · s; utralibet · & quā certe ueritatis con
stitutio erit · Quare · qm̄ similit̄ orationes ueræ sunt ·
quē admodū & res · Manifestū ē · qm̄ q̄ēūq; sieri habent ·
ut utrūlib sint · et contraria eorū contingant · necesse
est similit̄ se habere et contradictionē habentia · inq̄ qm̄
dā cognitionē res · et illa q̄ res ipsas ꝓpria significatione
designant · Quare · et oratio q̄ designat · atq; significat
rē · sic se habebit · quē admodū res ipsa ē · Ergo · si res ñ
fuerit · falsa oratio est · Si res fuerit · uera oratio est · & si
uera · t falsa oratio ē · erit id q̄d dīr · t ñ erit · ut si res ·

Bamb. St B. Class. 10, fol. 154r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Class. 10, fol. 154r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

p positionū uerttas. falsttasq;. Illa uō quae n̄ sunt
quidē. possunt tam ee. q. n̄ ee. q. tta futura sunt. ut
non ex necessitate p̄ueniant. sed possunt tta ee. ut etiā
possunt non esse. in his hoc modo se habebit ētra dicto
quē admodū dictū ē. Dictū aut est. quo ee q̄dē t n̄
ee omne necesse ē. q. futurū ee. uel non necesse ee.
n̄ tam iam diuise ac de finite alterū eox ee neces
se est. Erant aut quattuor diuersitates. ut aut
uttaeq; uerę essent. quod sustulit p hoc quod ait.
Vtraeq; enim non erunt simul uttalibus. aut ut uttę q;
falsę ēent. quod p hoc ēttet qd ait. At ū nec q̄m
neuttrū uerū ē. contingat dicere. Aut ut una
uera de finite. una de finite falsa esset. Quod
illa argumentatio ne destruxit. p quā omia ex ne
cessitate docuit euenire. si hoc admitteret. Qd
si res ullę minimę sunt. constat una q̄dē uera ee.
alia uō uncontradictione mendacē. S sicut res ipsę
mutabilit q. undefinite futurę sint. tta q̄q; enun
tationes uariabili. nec de finita uerttate et
falsttate proferttur.

uoīa aut ē de aliq affirmatio significans aliq. hoc aut
t nom ē. t nominatum. Post q̄m de ptertt. ac psēnt.
futuri etta tēporis uerttate. q. falsttate deseruit. nunc
ut simplicis q. p̄dicatiuae ppositionis informat dicēs.
Q̄m simplex affirmatio unā rem de una affirmatione
id ē de uno subiecto unū p̄dicat. Subiectū aut illud
aut nom ē. aut qd apud uteres q̄dē fuit innomi
natū. ab aristotele uero infinitū nom uocatū ē. Prius

Bamb. StB. Class. 10. fol. 155r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Class. 10, fol. 155r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

earū nec leseris. Sed de publicis iudicius hęc exposuimus ut uobis
possibile sit sūmo digito et quasi per indicē ea te digisse. Alio
quin diligentior eorū scientia uob exlatioribus digestorū siue
pandectarū libris dō p̄pitio aduentura est. P. Explicuit.
DŌ GRATIAS.

Capit Ottonis magni rom imp aug. Dat papie.
Ann incarn dom. dcccc lxxi. Si int ecclas alios
ingenuos et liberos homines aut int ecclam et homi
nē de p̄dis sedium et certam sit. pugna decernat.
si n̄ audeat. res suę infiscent. & ecclę et homini cui
iusticia p̄ner. res suę reddant.

Bamb. Staatsbibl., Inc. 1, f. 124r

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Jur. 1, fol. 124R unten
Foto: Alfons Stelzer, Fotostelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

215

pſit tibi mrē. missionē omniū pec-
catorū tuorū. ALIA. / animā tuā mūi

Perceptio dñi nr̄i ihū xp̄i sc̄ificet corpus et
ē sanguis ām. Postquam diaconus di-
cat. Ite missa ē. dicat ep̄s hanc oratione.

Placeat tibi sc̄a trinitas obsequiū seruitutis meę.
et p̄sta ut sacrificiū q̄d oculis tuę maiestā
tis indignus optulī. sit tibi placens. mihiq
et omnib. p quib. illud optuli sit te miſe-
rante. pp̄itiabile. Hac dicta accedat ad

Mensas et incepsionē altar. et osculet ea
ſtorū omniū sc̄orū suorū miſereat nr̄i om dic.
nipotens dñs quantum ecclesiam

D̄s qui digne tibi seruientiū nos
mitatis desideras famulatū da nob
carnalis tuę flammā facendi. ut
animāq̄ decus priorū qui tibi pla
cuerunt mereamur. cum fortia ob
tinere [illegible]

Bamb. Staatsbibl. Lit. 1, f. 225v

INCIPIT LIBER SCI AV
GVSTINI EPISCOPI
PRI MVS DE PASTORIB
RES TOTA NRA
quia inxpo ē.
et quia omnis
uera et salubris
gta nra ipse ē. n
nunc primū di
dicit carnas
Est enim ineus gregē
tendit. et pascit isa
sunt pastores. q
ne gaudere
pphetam dicatur. sicut lectū
audiuimus. recenseamus;
dne nos cum intentione audia
mus nos cum tremore; Et factū
ē uerbū dñi ad me dicens: fili
hominis pphetа sup pastores

Bamberg. Staatsbibl. Patr. 17, fol. 1r

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Patr. 17, fol. 1R linke Spalte
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

aliqua pfiuam huius sti euadat.
Quamqua multa ea sic intrantes corri
gant ingressi; si faciamus aliquem
cogitantē de anima sua. et uolentē
ee xpianū. adtendit ubi duas partes
uidet. quęrit causas. quare se illi ab
illis separauerit; Respondent illi.;
Separauimus nos tamqua isti. apec
catoribs. Quasi ů ceco loquantē audi
enti quid dicant. nō uidenti quid
agant. Si itaq; inspiciens morum
ipsorū. ea quę paulo ante cōmemo
rau. dicat illis. Rogo uos. uis tos
uos dicatis. et ideo uos recte separas
se contendatis. Quare apud uos tales
et tales et illi fortasse qua negare
nō audent. qua ea dicuntē. quę ocu
lis aspiciuntē. Sunt apud nos quide
tales. et numquid oēs sunt tales.

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Patr. 17, fol. 17R rechte Spalte
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

ſumuſ abſtinendo · inquantum poſ
ſumuſ conſtriendo atq; plangendo.
tra ſumuſ inhac uita ſperantes aluꝫ
uitaꝫ, ploratus inſpe · immo ploran
tes inre gaudentes inſpe; ꝓfeſſi ergo
inhoc cantico · quia oues eius ſumuſ.
populuſ paſcue eius · oues manuꝫ
eius · Audiamuſ quid adnoſ loquat̃.
tamquã adoues ſuas, ꝓdẽ paſtoribꝫ
loquebat̃ ſupiori lectione · ꝑſenti
uite et hodierna · oubus loquit̃;
1 nullus g̃ eius uerbis noſ cũ tremore
audiebamuſ · uoſ cũ ſecuritate, Quid
g̃ iuſtis uerbis hodieq; · nũquid
uicissim noſ cum ſecuritate · uoſ
cum tremore · ⁊ Nonuiq; ; Primo
quia et ſi paſtores ſumuſ · paſtor
nonſolũ quod dr̃ ad paſtores cũ

Bamberg. Staatsbibl. Patr. 17, fol. 12r

Bei Veröffentlichung bitte angeben:
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Patr. 17, fol. 12R
Foto: Alfons Stelzer - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek
Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

rechte Spalte

xvi De resurrectione dñi ℣ alleluia ·
xvii de gratia dī ·
xviii o ebdia ℣ depatientia iob ·
xviiii De ℔ elemosinis faciendis ·
xx de die octauarū infantiū · ℣ cato dauid ·
xxi o e psalmo quinquagesimo · ℣ depec
xxii De euangelio · inquo dicit dñs · esto
consentiens aduersario tuo · ℣ ret ·
xxiii S ermo habetur de ỹmone pharisco ·
℣ demuliere qua lacrimis rigauit
pedes dñi · ℣ gustini ·
xxiiii d e solemni die ordinationis sci au
xxv S ermo eiusde de carē re · ℣ p beatur ·
xxvi A dmonitio eiusde · ut silentiū in ecta
xxvii o eribus modis poenitentiae ·
xxviii D e arbore fici qua p triennū fructū
n dederat · ℣ demuliere qua fuerat
incurua ·
xx

Bamberg. Staatsbibl. Patr. 17, f. 22r

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Patr. 17, fol. 22r
Foto: Alfons Sieber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

rechte Spalte

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

Inuenimus patē in celis. attendamus
quēadmodū uiuamus interris. Sic
enī debet uiuere qui inuenit ta
lē patrē. ut dignus sit uenire adeū
hereditatē. Dicimus autē communē
patrē nr. 7 quanta dignatio. hoc
dicit imperator. hoc dicit mendi
cus. hoc dicit seruus. hoc dicit dns
eius. simul dicunt pater nr qui
es in celis. Intelleguntergo se esse
frs quando unum habent patrē. 7
Sed non dedignetur frm habere
seruum suū dominus eius. quem
frm uoluit habere dns xps.

Bamb. Staatsbibl. Patr. 17, f. 95r

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

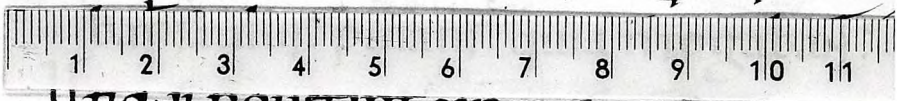
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: msc. Patr. 17, fol. 95R linke Spalte
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

Bamberg. Staatsbibl., Patr. 17, f. 29v

omnīū lapidabat. quia ut illi nīm
pdicent uestimenta suus. sed liberis
manibus saxa picerent. omnīū
uestimenta seruabat. sic in omni
ū manib⁹ sedus operabat. Videt
istū uirū. una uoce dīni. expectato
re factū pdicatorē. Processit eos q̄s
odiat. illi cīi omīs xpiani. quos in
sequebat tales nīant. qualis ipse
factus est. Non cīi omīs illi apti erant.
q̄d ipse factus est. Videns fieri pos
se. ut inimicus qui erat hodie. non
solū sit amicus. et frat in gra. sed cīa
p̄cedat. et melior fiat. Ergo fratres
ma. xpiani illi omīs. quos pseque

ntq. ñ nouerant xpm. ñ xpiani

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Patr. 17, fol. 29v
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

linke Spalte

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

Bamb g. Staatsbibl. Patr. 17, f. 109r

ferre nequeamus; Vnde nō ideo nega
re debemus fieri posse. ut homo si
ne peccato sit. quia nullus ē homi
num prē illū. qui nō tantū homo.
sed etiam natura dī ē. in quo id esse
pfectū demonstrare possimus; hic
fortasse respondeas. ista quę come
morauī facta nō esse. et fieri potuisse.
opera ēē diuina. Vt autē sit homo
sine peccato. ad opus ipsius homi
nis pinere. idq. opus esse optimū.
quo fiat plena et pfecta. et ex om
ni prorsus parte absoluta iustitia.
Et ideo nō esse credendū. neminē
ut fuisse. ut ēē. ut fore in hac uita.
qui hoc opus impleuerit. si ab ho
mine impleri potest. Sed cogita
re debes. quamus ad hominem
esse diuinum. atq. ideo nō dubi

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Patr. 17, fol. 109 R rechte Spalte
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

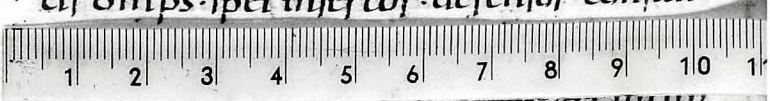
& semper · in cuncta secula seculorū amen ·

AGATHA.

Ego enī persecutabo in confessione eius qui consolatus ē me · Ego xpm confitebor labiis & corde predicare non cessō ·

VALENTINUS.

O s omniū rerum uisibiliū · & inuisibilium factor · et creator generis humani · qui mi sisti filium tuum dnm nrm ihm xpm · ut nos de pstenti sæculo liberares · & de tene bris ad lucē uera perduceres · te inuoco · ego peccator indignus · sed quia omnes animas saluas · & neminē uis perire · Ego precor misericordiā tuā · ut cognoscant oms · quia tues ds · & pater omnium · et creator · qui ceco nato oculos aperuisti · etiā fetentē lazarū de monumento re suscitasti · Te inuoco · qui lumen es uerū · & ds omniū principū & potestatū · Dne ds oms · spei inserror · defensor consilii

recreator adiutabus · protector et auctor

exaudi me dne · & miserere mei · & dona

Bamb g. Staatsbibl. Patr. 17 f. 145v

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Patr. 17, fol. 145v
Foto: Alfons Sieber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

rechte Spalte

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

Bamberg. St. B. Patr. 69. f. 1r

Incipit liber omeliarum beati Gregorii pape Ihezechiel prophetam.

Dilectissimo fratri Mariano epo. Gregorius seruus seruorum dei. Omelias que in beato ezechiel pphetam ut coram populo loquebar excepte sunt. multis curis irruentib. in abolitione reliquam. Sed post annos viii. peremptib. fribus. notariorum schedas studui. eas q. fauente dño transcurrens. in quantum ab angustiis legendi mihi poposcerat. sed ualde incongruum credidi. ut aquam desiderabile hauriret. quem constat de beatorum patrum Ambrosii atq. Augustini torrentibus. profunda ac perspicua fluenta assidue bibere. Si rursum dum cogito. q. t. sepe inter cotidianas delectas. etiam uiliores cibi suauius sapiunt. transmisi minima legenti potiora. ut dum cibus grossior uelut p fastidio sumitur. ad subtiliores epulas. auidius redeat.

Et omipotentis aspiratione de ezechiele pphetam locuturus. prius debeo tempora & modos aperire pphetie. ut dum accessus eius ostenditur. iuuantis melius cognoscatur.

Tria pphetie tempora. Pphetie tempora tria sunt. scilicet preteritum. presens. futurum. Sciendum e. q. t. in duobus temporibus pphetia aethimologiam patitur. quia cum ideo pphetia dicta sit. q. t. futura predicat. quando de preterito uel presenti loquitur. rationem sui nominis amittit. quia non pphetat. q. t. futurum e. si uel ea memorat que transacta sunt. uel ea que sunt. Que tamen tria pphetie tempora uerius loquimur. si ex sacre scripture testimoniis ostendamus. Pphetia de futuro e. ecce urgo

pphetia de futuro.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Patr. 59, 1v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

omps ds iratus dixit. quod nullus eorū terrā repmissionis intrare: Quo terrore conpuncti. praue se egisse cognouerunt. sese in lacrimis afflixerunt. et accincti armis. ptinus cepert contra hostes ascendere. ut repmissionis tram post lacrimas intrare potuissent: Quib⁹ p moysen dns dic: Dic eis: nolite ascendere. neq; pugnetis. n enim sū uobcū. ne cadatis corā inimicis uris: Qua in repensandū é. si cū ipsis n erat. cur eos ne caderent ascendere phibebat. Si aut cū ipsis erat. qd é qd ait. n enim sū uobcū. S⁹ mira dispensatione disciplinę ac miserę. et cū ipsis erat. et cū ipsis n erat: Cū ipsis n erat ut uinceretur. s tam cū ipsis erat. ne ab hostib⁹ p̄iret. O ineffabilia pietatis uiscera. culpas insequit. et tam peccantes. pregrit. Iratū se indicat. et tam ab hostib⁹ defendit: Sic plerūq; paruulo filio delinquenti irascit mat. reprehendit. uerberat. increpat. S⁹ si hunc in pcipitio cspexerit. ubi in mortis piculū ruat. manū tendit et retinet. Et quę sic irata uerberat ac si n diligeret. sic diligendo retinet. ac si irata n uerberasset: Haec insola pfatione colloquentes. nauigii nri qsi intra portū exercituū fecim⁹. ut ad indiganda pphetię misteria. uelut in immensitate pelagi. post uela pandam⁹: Qd tam n in nra uirtute psumim⁹. s in eo q linguas infantiū fac disertas. quia spc dni repleuit orbē trarū. et hoc qd canet oma. scientia habet uocis: Omps enim ds. sermo patris omipotentis é. et q de illo loq cupiscim⁹. muti illo nullo⁹ erim⁹: Dabit cni ūba utilia omps ūbū. qd p nob incarnatū. uiū et regn cū patre et spū sco. in scla sclorū. a m.

Lucfino.

sot.

ōparatio.

sap.

Bamb. Sth. Patr. 69. f. 7v

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Patr. 69, 7v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

munitio·insacro eloq̃o continet. Ibi quippe st̃ p̃cepta di·ibi exempla iustoꝝ. Si enī torpet animꝰ aconditoris sui desiderio· audiat qđ dicit· Diliges dn̄m dm̄ tuū extota mte tua·et extota uirtute tua. Inodio fortasse labit̄ pximi·audiat qđ dicit· diliges pximū tuū sic̄ te ipsū· Res aliena concupiscit· audiat qđ illic scriptū ē· Non concupisces rem pximi tui. De iniuria quę apximi ore uel facto inlata ē·adiſā mens accendit̄· audiat qđ dicit̄· Non quęres ultionē·nec memor ęris iniurię ciuū tuoꝝ· In carnis ēcupiscentia male sauciata mens accendit̄· ne sequatur oculus mentē· audiat qđ paulo superius dictū ē· Qui uiderit mulierē adēcupiscendū eā· iā męchat̄ ē eā incorde suo. Contra inimicū· forsitan quisq; animū suū relaxare disponit inodiū· audiat qđ illic scriptū ē· Diligite inimicos uros· benefacite his qui uos oderit̄· Si qꝭ aliena iā n̄ rapit· adhuc forsitan sua inordinate retinet· audiat qđ illic dicit̄· Ite·uende quę possidetis· et date elemosinā· Infirmantis animus pfrui desiderat dō simul et sēto· audiat qđ illic scriptū ē· Nemo potest duob; dnīs seruire· Alius n̄ adnecessitatē stipendii·s; aduoluptatē desiderii possessa retinet· audiat qđ illic dicit̄· Qui n̄ renuntiauerit omīb; quę possidet· n̄ potest mr̄s ee discipulus· Quidā enī relinquunt oīa· multi aūt etiā possidendo renunciant· qꝭ sic adusū possessa retinent· ut eis ex desiderio fidei n̄ succūbant· Torpere quisq; appetit· et laborē subire pdn̄o etiā cū pualet refugit· audiat qđ illic scriptū ē· Qui mecū n̄ colligit· spargit· Incollo g̃ eccle· idē insacri eloqꝭ pdicatione· quę psua munitione et altitudine turri dauid similis dicit̄· mille clipei dependent· Qua qđ illic p̃cepta st̄· tot etiā pectoris nr̄i munimina· Adseruandā itaq; innocentiā etiā lesi apxi

Excussionē odii.

Concupisce

Ire.

Libidinis.

Odii.

Auaricię.

Duusę seruit

Voluptatis.

Pigricię.

Exempla ꝑ patrib;

Bamb. StB. Pat. 69. f. 129r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Patr. 69, 129[r]

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

ut ad interiorem atrium pfectius pueniat. Sequit. Et duxit me ad
uiam australem. et ecce porta quę respiciebat ad austrū. et mensus ē
frontem eius. et uestibulū eius. iuxta mensuras superiores. et fenestras ei⁹.
et uestibula in circuitu. sicut fenestras ceteras. l. cubitorū longitudinē.
et latitudinē. xx. v cubitorum. et in gradib⁹. viii. ascendebat ad eam.
et uestibulū ante fores eius. Cuncta hęc in orientis et aquilonis porta
tā dicta sunt. et congruū non ē. ut ea quę semel ac secundo exponen
tes dixim⁹. sępius replicemus. Notandū tam nob ē. quia in spiritali ędi
ficio alter atrius ad orientem. alius ad aquilonem. atq, alius ad austrū
patet. Sicut enim aquilonis frigore peccatores. ita p australem uiā.
feruentes spū designant. Qui calore sci spc accensi. uelut in meridia
na luce uiruntb⁹ exercent. Patent itaq, porta ad orientem. ut hi q
sacramenta fidei bene inchoauerunt. et in nulla postmodū uitiorū
profunditate dimersi fr. ad gaudia secreta pueniant. Patent porta ad
meridiem. ut hi qui post acceptę lucis iniciū. sci desiderii in uirtu
tib⁹ feruent. spiritali intellectu cottidie interni gaudii mysteria
penetrent. Inter hęc aut quęri potest. cū iiii mundi partes sint.
cur in hoc ędificio hę exteriores n quattuor. sed tres portę ee memo
rant. Qd recte quęrendū fuerat. si propha n spirituale sed corporale
edificium uidisset. Sca enim ędā. id spirituale ędificiū. ad secreta gau
dia prungat. tres solimodo portas habet. uidelicet fidem. spm atq, ca
ritatem. unā ad orientē. aliā ad aquilonem. terciam ad meridiē. Porta
quippe in oriente ē fides. qua ipsam lucem uera nascit in mente. Porta
ad aquilonē spes. qua quisq, in peccatis positus. si de uenia desperauc
rit funditus pereat. Vnde necesse ē. ut quis p suā iniquitatē exeuntē
ē p spē ad misedām reuuisca. Porta ad meridiē ē caritas. qua igne

Patent porta ad aquilonē. ut hi q p inchoationē caloris et luminis
in peccatorū suoꝝ frigore et obscuritate dilapsi sr. p compunctionē pen
tentię aduenā redeant. et q̄ sit utilis retributionis uera sentia cognoscant.

Tres adit spiritalis

i.

iii.

Questio.

Sol.

Primū ad

Secdm.

Tertiū.

ii.

1:1

Msc. Patr. 69, 161r

Bamb. St B. Patr. 69, f. 169ra

hominus distinguere acarne bestiarū. ut unus idēq; puluis lupi
et leonis ē & tamen resurgat. inquantū puluis ē hominus. Vide
ttaq; homo. qualīt aduntā uenisti. & nequaquā dubtes aduntā
qualīt redeas. Cur autē racione uis comprehendere quomodo
redeas. qui ignoras quomodo uenisti. Da potentiā creatori tuo.
quod cōprehendere non uales detemetipso. Certe enī quia tu ex
terra factus es. terra uero exnuchilo. tues creatus exnuchilo. Ne g̃
decarnis tue resurrectione desperes. p̄pende prudenter quia minus
ē deo reparare q̄d erat. quā fecisse qđ non erat. S. si non potes
resurrectionis effectū ratione cōprehendere p̄pende quanta fī.
que non intellegis qualīt sint & tamen esse non dubtes. Dic g̃
si nosti. gyrus cęli. terrę cardines. aquarū abyssus. ubi finiuntur. ubi
suspensi sunt. Scimus autē qđ exnuchilo factū ē. pendet unuchili. N[ota] Nichilū
S. si est aliquid qđ dicit nuchilū. iā nuchilū non est. Si autē nuchil
ē nuchil. nusquā mundi moles dependit. nec est ubi sit. quod
creatū est ut sit. Quomodo g̃ nusquā est. q̄d nouimus quia ē.
S. hęc fortasse adte multa sunt. adtemetipsū homo reuertere. Cer N[ota] Vnde hom
exspū es creatus & limo. uno uisibili. altero inuisibili. uno sensibili.
altero insensibili. Quomodo g̃ p̄misci inte potuit spūs & limus. atq;
exdiuerso fieri res non diuersa. ita. ut intanta conuenientia mis
ceret spūs et limus. ut cū caro attenit. spūs marceat. & cū spūs aflu
git. caro tabescat. S. forsan necdū prevales discutere temet
ipsū. p̄pende rogo si uales. quom rubrū mare urga diuisū ē. N[ota] De mari r
Quomodo petrę duricia percussione urgę undas emanauit.
quomodo aaron urga sicca floruit. quom exeuus genere ue
nens urgo concepit. Quom & inpartu urgo p̄mansit.

De petra.

De urga

De urgine

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: 4 Ka - Pat. 69, 169 r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Bamb. SLD. Patr. 69, f. 205a

leat quęstio suscitari. quod autē dederis. tuis noueris rationibus
imputandum. ⁊ XVIII. GREGOR. OARIHIAHO EPO RAVEH H.
Postquam gloriosissimo filio nr̄o maurentio. hoc apud uos solū
potest sufficere. qđ eū nr̄m ee ꝑprū nonne scitis. qualiter
ei a uobis sit concurrendum scribere non debemus. sed ne
data occasione. fraternitatē ur̄am incausam ipsius prętermittere uideamur. latores pręsentium commendamus hortamur. ut quia eos pro recipiendo prętario suo illuc noscitur transmisisse. ur̄a ope nominibus fulciatur. cui ut melius pręstare possitis. quia uos inmunes ee non dubium
occupatos. omnium notarum. qua bene nouit ee sollicitos.
deputate. ut ipse eos ur̄o nomine incunctis ubi necesse fuerit studeat adiuuare. quam quid agere debeant. data sibi
capitulari. ut ꝑhibent sunt instructi. Cumq; ego scītatem
ur̄am. sua inpresenti relatione informauerim. ita uos mei
causis impendite. ut sicut & nos de fraternitate ur̄a certi
sumus. & ille omnino confidit. quia uobis suffragantibus. utilitas ipsius adiutore dō salubriter ꝑficiatur. ⁊ RO NOTARIO.
auem inqua utilis pręsentium ⁊ XVIII. GREGOR. Hila
portitor nauigat. dilectissimā filiam nr̄am adeo datam
abbatissam. ꝑsustentatione monasterii sui emissā cognoscas. qua illuc ueniente. hac tibi auctoritate pręcipimus. ut
ita eam incunctis tuearis. atque ab omni angaria uel onere
exuere. excusareq; festines. ac si specialiter nr̄a sit. nam
sicut nostra anta in eodem monasterio dō ꝑpetuo degere
congregatio comprobatur. ut plus illi solacium atq; concur

1:

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Inc. Patr. 69,205 r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

intantum carus erat Imperatoribus deocletiano & maximiano
ut principatū ei primę chorstis traderent; Quem diocletianus
ubi xp̄ianum cognouit. nec a fide posse reuocari. iussit ligari
in medio capo quasi signū ad sagittā. & sagitari a militibus;
Quicū sagittis plenus quasi hericius stat &. putantes eū mor
tuum abierunt; Nocte autē uenientes quędam mulier nomine
hyrene tollere corpus. inuenit eum uiuentem. & adduxit
in domū suam. & curam eius egit; Qui ubi conualuit. multos
in fide confortauit; Nec mora ipsis imperatoribus apparens. hos
put dignierant corripuit; Tunc iussit eū diocletianus in yppo
dromū palatii duci & fustigari donec deficeret; Quem mortuū
in cloacā maximam miserunt. sed ille apparuit in somnis cē ma
tronę lucinię dicens; Juxta circū inuenies corpus meū. pendens
in unco. hoc sordes non tegerunt; Dum leuaueris. per duc
ad catacumbas. & sepelies me inscripta iuxta uestigia apostolorū;
Quę ipsa nocte cū seruis uenientes. totum ita compleuit; Eodē die
rome. natalis scōr martyrū. marii & marthe cū filiis. audifax.
& abbacuc nobilium de persida. qui adorationē uenerant roman
tępore claudii principis; Equibus post torturas fustes. eculeum.
ignes. ungues. manuum precisionem. martha in nymphaneata
ceteri decollati. & cetera sunt omia incensa.

Romę. natalis scę agnetis. quę sub pfecto
urbis simphronio ignibus iniecta. sed his peroratione ei extinctis
gladio percussa est; Item apud thenas. beati publii epi. ob xpi
martyrium coronati; Cum hispanis ciuitate terragone. natalis

Bamberg. Staatsbibl. Lit. 158, f. 39r

Bei Veröffentlichung bitte angeben:
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: MJC. Lit. 158, fol. 39R
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek
Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

fidelis martyrii munus accepit. Apud hyspaniam. nti sci ermingil
di. quem pater eius leouigildus arrianus rex gothorum. ob fidei
catholice confessionē inexpugnabilem. incarcerem & tumcula
conicit. ubi nocte scā dominice resurrectionis. ussu perfidi
patris securi incapite percussus. regnū celeste pterreno rex et
martyr intrauit. Scripsit beatus papa gregorius.

xviii kt maii. Rome uia appia in cimiterio p̄textati.
natalis sc̄oꝝ martyrū. urburii. ualeriani & maximi. subalma
cho p̄fecto; Quorū primi fustibus cesi. & gladio sunt percussi.
ultimus tamdiu adplumbatas uerberatus. donec spm̄ redderet;
Interamne. sc̄i paculi martyris. Item sc̄e domne urgis. cum socii
urginibus coronate; Apud alexandriam. beati frontonis ab
batis. cuius uita sc̄itate. & miraculis extitit gloriosa.

xviii kt maii. In ciuitate cordula. natalis olympiadis & maxi
mi nobiliū; Qui iubente decio fustibus cesi. & deinde plumbatis.
Adultimū capita eorum securibus tamen donec emitterent spm̄;
Et in hispanis ciuitate cesar augusta. natalis sc̄orum. vii martyrum.
optati. lupci. successi. marcialis. urbani. iulie. quintiani. publii. fronto
nis. felicis. ceciliani. cuoti. primitiui. apodemi. & reliquorū iiii. qui
omes saturnini uocati esse referunt. Apud italiam. sc̄orum martyrū
maronis. euthyc̄etis. & uictorini; Quicū beata flauia domitilla. apud
insulā pontiam longū ducentes exiliū. eamq; in xp̄i confessione pie
fouentes solatio. inuidie. acq; insectatione aureliani sponsi. & per
secutoris eius. que illa ob xp̄m contempserat. postmodū aprincipe
nerua eidem aureliano in seruitutē traditi sunt. Quos ille primum

Bamb. StB. Lit. 158, f. 58r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Lit. 158, fol. 58r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Bamb. SB. Lit. 5ª, f. 137ᵛ

adipsos & deipsis scripta. Eodem die. Incalchedona. natalis scōꝝ. sostenis. & uictoris; Qui cum beata eufemia pxpī nomine sub prisco consule decessare. & apertissibi diuinitus oculis uiderunt circa illam angelōꝝ pīsidia. scārumq; uirginū chorū; Adq; hocuiso adxpm conuersi. ob superabilem fidei confessionē trusi in carcerē. & indeꝑducti adstipites religati sunt; Quibus primum ursi ac deinde ferocissimus leo dimissi. cū innullo eos lederent. misit pconsul. addeferendā cupam inqua eos pariter concremarent. Illi uero interea incūbentes oratiōni uocati decelo. datoq; sibi inuicem pacis osculo. Spm emiserunt.

IIII Iō Sept. Hh Romę uasalaria uetere incoemiterio basillę. natalis scōrum. proti & iacinthi. qui erant eunuchi beatę eugenię uirginis. cūqua abheleno epō baptizati. aliquanto tempore diuinis solum eruditionibus uacantes insecō pposito pstiterunt atq; inseruorū dī monasterio mira humilitate uersatisunt. Et hoc apud egiptum. Inde cum beatissima uirgine romā reuersi. Sub gallieno Imprē. quod essent xpiani deprehensi coguntursacrificare. Sednō consentientes. durissimę uerberantur. Cumq; dō fidem seruantes gauderent. pariter decollantur. iii Iō. Sept. Post hęc tenetur beata eugenia. & iubetur a prefecto urbis niceio. dianę sacrificia exhibere. Quę stans antetemplū. extensis manibus fudit orationē. qua orante ita simulachrū dianę comminutū est. ut sola pulueris eius indicia remansissent. Magicis artibus haec reputantes. ingenti saxo circa scapulas eius constricto. ripheriam pcipitem dederunt. Quomodo autem agonem passi

h. Dedecde scā pegrinnal mundario

Abb. 1:1

Bei Veröffentlichung bitte angeben:

Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Lit. 158, fol. 137 v
Foto: Alfons Steber - Lichtbildstelle, Staatsbibliothek

Belegexemplar erbeten
Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet

Staatsbibliothek Bamberg
86 Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.
Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Lit. 158, fol. 146v
Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

& signo crucis facto. uirili animo inter medias flammas stetit
Subito facta inundatione pluuiarum. ignis extinctus et beata
uirgo illesa. uirtute superna eripitur Iterum cum ieiuniis
uigiliis & orationibus uacaret. Aquodam uiro potenti comp
hensa. p ducta ē ad p̄sidem qđ sē xp̄iana diceret. Quam is dē
p consul interrogans si uere eet quod accusabatur. respondit
xp̄ianam omnino se ee Quam continuo p̄ses ad bestias damnauit
Interim tamen quo subrigeretur. cōmendatur cuidā nobili feminę
quę ppinqua cęsaris erat. nomine triphena Sequenti die p duc
te bestię decauei. sistitur beata tecla in arenis medis. Stupente
populo qđ eam bestię minime tangerent. reducitur beata tecla
ad domū triphenę. ut in crastinū iterum feris obiceretur. Quā
ministri cum e domo repeterent. triphena doloris plena sequit
eam usq; ad spectaculū. ubi clamor uulgi & tumultus immensus
beata tecla spectantiū. Nudata uero beata uirgo. dimittunt
ei leones pariter & ursi. Sed nulla ferarū eam ledere pręsumpsit
Deinde in fossā aqua plenā ubi serpentes adunati & collecti
fuerant. a furentibus populis cū urgeretur. signo crucis mu
nita insiluit. Sed nec a bris illo pacto lesa. Iterum atrociores
bestię parant. sed illo modo tangere illā non sunt p missę. Sed
nec sibi crudelitas modū ponit. Alligatur duobus tauris fe
rocissimis. ferro candenti stimulatis. ut eam discerperent.
Qui funibus disrupti uagabundi huc illuc q; discurrunt. ac
martyrem nullius mali passā relinquunt. Accersitam denuq;
p consul eā requirit. quę aut unde esse quā nullam bestiarū

Bonn. UB. Lit. 152. f. 147v

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Lit. 158, 147v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Monrii S. Mich. Arch.
O. S. B. Bamberge.

PAULVS SERVVS

xpi ihu uocatus apostolus & reliq.

Sciendum est quod in hoc prohemio septi formis diuisio eluceset. Primo nanque de se ipso loquitur. Secundo euangelium di non parua laude extollit. Tertio mediato rem di & hominum secundum utrunq; di uinitatis & humanitatis substantiam magnis laudi preconiis predicat. Quarto apostolica gregis electionem demonstrat. Quinto generalem gentium ad fidem xpi uocationem declarat. Sexto specialem romanorum uocationem ostendit. Septimo loco gratia & pacem que sunt dona septi formis spe romane eccle. a do patre & dno ihu xpo prestari desiderabiliter exoptat. Hac diuisione premissa nunc ad singulas ipsius prohemii particularitates enucleandas ueniamus.

ORIG. Prima itaq; questio nobis de nomine ipsius pauli uidetur exurgere. Cur is qui aulus dictus est. in actibus apostolorum nunc paulus dicatur. Inuenimus in scripturis diuinis quorundam ueterum immutata uocabula ut ex abram uocatus est. habraham. ex sarri sara. & ex iacob israel. In euangeliis quoq; ex sermone petrus & filii zebedei filii tonitrui nuncupati sunt.

55. 55. 55. 55.

Sed hec ex precepto di facta legimus. nusquam uero erga paulum inuenimus tale aliquid gestum. De qua re quibus dam uisum est. quod pauli proconsulis quem apud cyprum xpi fidei subiecerat uocabulum sibi apls sumpserit. quod nec nos quidem usque quaque euacuandum putamus. Tamen quia nulla talis in scripturis diuinis consuetudo deprehenditur magis ex his que in exemplo nris sunt absolutionem quesiuimus. Inuenimus autem in scripturis aliquantos binis. alios autem ternis usos esse nominibus. ut salomonem eundem iedida. zechariam iochim. Oziam eundemque & azariam. aliosque plurimos binis nominibus uocatos. sed nec euangelia hunc morem renuunt. Nam matheus sicut lucas ostendit. & leui appellatus. Secundum hanc ergo consuetudinem uidetur nobis & paulus duplici esse uocabulo. Nam & hoc ipsum quod scriptura dicit. Saulus autem qui & paulus euidenter no ei tunc primum pauli nomen obtendit. impositum. sed ueteris appellationis id fuisse designat. Sed requirendum. cur nomen suum in fronte epistole posuerit. ad quod respondendum.

Causa auctoritatis apostolice hoc ei factum. Sicut enim reges nomen suum in principiis epistolarum ponunt. Quatinus magis uereantur hi quibus ipse epistole transmittuntur ita & paulus apostolus quia unus ex illis regibus fuerat. De quibus psalmographus dicit. Dum discernit celestis regis super eam. suum nomen huic epistole non ignobile decus prestet. Ne epistola uero que ad hebreos prenotatur am apud hebreorum ecclesias quasi destruc-

Bamby. SB. Bibl. 127. fol. 2.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc.Bibl.127, fol. 2r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

eundē actū &rt. Non enī potest
oculs audire nec auris videre. &c&era
sic. singula autē alterius membra
ut p̄stando alterutrū quod habemus
magis ac magis caritas confirmetur
Ordinatissime phēc componens omne
corpus ecclie. ut sic pprios actus ha
bent. &officius suis unū q̄q; deserunt
nec tamen possibile ē ut ñ̄ consensu mu
tuo sibi mucē cedant. Ita inquid &
mecclia que ē corpus xp̄i diversos sin
guli habemus actus uerbi gr̄a. alius omne
studiū erga sapientiā dī. &doctrinā
uerbi adhibē. Et in meditatione le
gis diume. die ac nocte p̄sistit. &ē
magni huius corporis oculs. Alius erga
ministeriū fratrū. &indigentiū eu
rā. &ē sēi corporis huius manus.
Alius studiosus auditor ē uerbi. &au
ris ē corporis. Alius ad visendos dis
cūbentes &requirendos tribulantes
&positos in necessitatibus eruendosē.
Impiger qui pes sine dubio ecclesias
tici appellat corporis. &ita inue
nies unumquēq; ppensius erga unū
aliquod officiū. &specialius operā
dare. c&era uero sequentia habe
re. Quomodo autē corpus istud in
xp̄o fit. id ē in ueritate &sapien
tia. &iustitia. &sēificatione. que
oīa xp̄c ē sepe iā diximus. Haben
tes autē donationes diversas sedm
grām que data ē nobis. &rt. Cum
dixisset singulos quosq; credentiū
mēbra esse unius corporis xp̄i nunc
quasi diversorū membrorū diversq;
mēbrorum diversitatē operis enume
rat. &uerbi causa uelut oculorū. ita
mentis que ē interior oculs p̄fectis
assignat officiū &alis tāquā manu
ministeriū assembit. &alis tāquā
linguę doctrinā tribuit. Simil &iā
c&era. Secundū rationē uel mensu
rā fidei. Nunc autē illa officia de
putata mēbris merito fidei enume
rat. ut q̄t uidetur mēbrū q̄t sibi
deputatū officiū ē. ñ̄ p̄strepat alte
ri cui uid& aliud tradtū sed ēgau
deat ut corpus ecclie sit p̄fectum.
Sive prophetiā sedm rationē fidei.
Apfetica incipit que prima pbatio
ē rationabile ee fidē nīram. Denīq;
credentes acceptо spū pph&abant
pmodo capientis hoc ē causa quantū
exigit ppt̄ quā dat. Prophēia in
tellegentia ē. quā doc& paulus apls
ñ illa p quā dicit. hēc dicit dns.
Sive ministeriū in ministrando. Hoc
est ministeriū sacerdotalis uel diaco
natus officium in administratione. Pos
sumus hēc oīa ad illā regulā reuoca
re. que superius dicta ē. hoc ē plus
ñ sapere quā oportē sapere. Ut
uerbi causa dicamus ñ debere eū qui
ministrat in ministrando plus sapere
quā oportē sapere. Multi enī accep
to ministerio uel accepta doctrina
plus sapier quā oportuit sapere.
&elati in arrogantiā uel in delicias
resoluti p̄ceptis corruerunt. Sive

Bamb. Sig. Bibl. 127. fol. 95

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Bibl. 127, fol. 45r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

Spm̃ scilicet sem̃. cuius superus mebranã tẽptu
di cẽ testatu fuimus. DE VIRGINIBUS AUTẽ
scripsistis mihi. Huc usq; gratus docui
nunc adinterrogata respondeo. Nunc
aũt incipit deconiugus enarare. Ante
eni expugnauit illecta. qui delectus lo
queretur. Corinthei nãq; adpudũ epistolã
miserunt ut illos docerem. si post accep
tã fidẽ licitũ cẽt uxores dimittere. Aut
quomodo uxores licite haberent.

BONUM EST HOMINI MULIEREM NON TANGERE.
Bonũ fuerat illud qd̃ uobis inprimo dixi pre
dicauit hoc: scdm coniugii usũ non tangere
mulierẽ. Sed qm̃ multos incontinentes huic
doctrinæ loo scripsistis refragari. concedimus
remediũ ne fornicando moriatur. Ergo ut
hoc exemplo inprimis uirginitas & continen
cia p̃dicanda: Sed obicere amatores luxu
riæ solent. Ut quid ergo prima dibenedictio.
Crescite & multiplicamini. & cẽt concessit.
Ut terra scilicet repleret. Quia impleta de
bemus abincontinentia nos temperare. Sed
non alienũ. uxorẽ uxores. SIMILITER
autẽ et uxor uiro. In hoc optimum legi
timumq; coniugiũ uidetur. quando hi
ambo secundũ apostolum in sua uolun
tate fiunt. MULIER SUI CORPORIS
potestatẽ non habeat. Silicet adconti
nentiam carnis nisi exconsensu uiri.
Nolite fraudare adebito coniugii. Adtem
pus. hoc est specialibus alternisq; diebus
aut quadragesimali tempore uel adtẽ
pus orationis. Siue p̃dies purificationis.
NE TEMPTET UOS SATANAS.
Ne euno se subtrahente alter fornicetur a
satanas temptandi locũ inueniat.

SECUNDUM INDULGENTIAM
Infirmis hoc indulgeo. non p̃ceptis
p̃cipio. Quiom̃s homines uelim me
imitari. SICUT meipsum. id est
uiduum seu castum uirginẽq; q̃dma
gis credatur. ALIUS QUIDẽ SIC.
In castitate. Alius uero sic. Hoc est in ma
trimonio. MELIUS EST ENIM
nubere. Ante uotũ. Dicit autẽ melius
ẽe nubere in comparatione deteriorisꝫ
peioris rei. Nisi culpa scilicet adcon
iugium ueniant. tamen nondum
meliora deuouerunt. QUEM URI.
uel ardore effrenate libidinis. tinfer
nali igne post fornicationem.

HIS AUTEM DICO QUI IN MATRI
monio. Proprie loquitur adconiunc
tos ne dimitterent uxores & alias du
cerent aut pulchras aut diuites sicut
uidei faciebant. Non ego sed dn̄s. qui
dixit quidimiserit uxorem sine causa
facit eam moechari. MANERE IN
nuptam. Id est ut non nubat alii uiro.
Aut uiro suo reconciliare. Quia melius
est si aduersum suum reuertatur. quam
ut alii uiro nubat.

NAM CETERIS EGO DICO NON DOMIN.
Qui uidelicet neq; ambo xp̃iani sunt.
Quapropter silicet ut dimittatur coniunx
infidelis. Ut insequentibus apostolus
dicit. Quamuis melius sit non dimit
tere. & tamen non licet secundum pre
ceptum dn̄i ut dimittatur coniunx
nisi causa fornicationis. Fornicatio est

Bamberg. Sta. Bibl. 127. fol. 57v

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg
Sign: Msc. Bibl. 127, fol. 57v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

sit ee̅ p̄fectus· quod alibi n̄ potuit, Residentib;
uero fratribus si fuerit aliqua descripturis collatio· & fuerit hic aliq̄s scriptus n̄ licebit loqui· nisi
p̄ceptū a fuerit abeo qui p̄e̅,

SERMO ALBINI· INFESTIVIT̄ OMNIVM SCŌRVM·

Odie dilectissimi om̄m sc̄ōr sub una sollēpnitatis
lēticia celebramus festuitatē· quor̄ societate celū exultat· quor̄ patrocinijs terra lētatur· quor̄ confessio quanto
inpassione fortior· tanto ē clarior inhonore· quia dū creuit
pugna· creuit et pugnantiū gl̄a· et martyrū triumphus multiplici passionū genere adornatur· p̄q; grauiora tormenta gratiora fuēre et p̄mia· dū catholica mat̄ ēcl̄a p̄ totum
orbem longe lateq; diffusa· in ipso capite suo x̄po ih̄u edocta contumelias crucis et morte̅ non timere· magis magisq;
roborata n̄ resistendo sed p̄ferendo· uniuersos quos agmine in
clito carcer poenalis inclusit pari et simili calore uirtutis
ad gerendum certamen gl̄a triumphali inspirauit· O uere
beata mat̄ ēcl̄a· quā sic honor diuine dignationis illuminat· quā uincentium gl̄osus martyrū sanguis exornat· quā inuiolatē confessionis candida induit uirgini-
tas·

Bamberg. Staatsbibl., Lit. 143, f. 82r

A66 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Lit. 148, fol. 82r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

INCIPIT LIBER SCI AVGVSTINI

DE EVANGELIIS SCDM IOHANNE

LIBER QVOD SCRIPTVM EST,

IN PRINCIPIO ERAT VERBVM.

VSQVE AD IBI QVOD AIT ET FECERE

BREVIA NON COMPREHENDERVNT

NTVENTES QVOD MODO AVDIVIMVS
ex lectione apostolica. quod animalis homo non
percipit eaque sunt spūs dī. & cogitantes in hac pūsenti
turba carnaliter necesse est ut multi sint animales:
qui adhuc secm carnem sapiant. nondumq: se pos
sint adspiritalem intellectū erigere: hesito uchemen
ter. quomodo uerbis dedicare possim ducere. & pro
modulo meo explicare quod lectū est ex euangelio.
in principio erat uerbum. & uerbum erat apud dm. &
forsitan nec ipse iohannes dixit ut est. sed ex ipse
ut potuit. quia de dō ut homo dixit. Et quidem
inspiratus a dō. sed tamen homo, Quia inspiratus
est. dixit aliquid, Si non inspiratus esset. dixisset
nihil. Quia uero homo inspiratus. non tota quod
est dixit. sed quod potuit homo dixit. Erat enim
iste iohannes filius trī. de illis montibus de quibus
scriptū est. Suscipiant montes pacem populo tuo.
& colles iustitiam, Montes. excelse animę sunt.
Colles. paruulę animę sunt. Sed idō montes exci
piunt pacem ut colles excipere possint iustitiam;
Quę est iustitia quā colles excipiunt fides. Quia
iustus ex fide uiuit. Non autē acceperunt minores
animę fidem. nisi maiores animę quę montes dic
tę sunt. a ipsa sapientia illustrantur. Et possent
paruuli tractare. quod possent paruuli capere.
Et uere ex fide colles. quia montes pacem susceperunt.
A ipsis montibus. dictum est ecclię, Pax uobis cū,
Et ipsi montes pacem adnunciando ecclię. non
se diuiserunt aduersus eum a quo susceperunt
pacem. ut ut gracilis nonficte. nunciarent pacē.
Sunt enim alii montes. naufragosi. quoquisque

Abb 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Inc. Bibl. 118, fol. 1v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

obere Hälfte

potrat capere dm̄. Qua oculū cordis un
de caperet. non habebat. Erat enī aliq̄d
uulnus sauciū. & aliquid foris sanū. Cor
poris oculos habebat sanos. cordis ha
bebat saucios. Factus est ille homo ad
corporis oculū. Vt credens meū qui
uideri corporaliter potrat. curareris ad
eū uidendū. quē spūaliter uidere n̄ po
teras. Tanto tempore uobiscū fuī & n̄
cognouistis me philippe. Qui uidet
me. uidet & patrē. Quare illi n̄ illum
uidebant. Ecce uidebant illū. & patrē
non uidebant. Videbant carnē sed
maiestas latebat. Quod uidebant dis
cipuli qui amauerunt. uiderunt & iu
dei qui crucifixerunt. Inuis ergo erat
totus ille. Et sic uenit in carne. ut apud
patrē maneret. Non enī deseruit patrē.
ura dī. nos pigrisumus cū illo cōmu
nicare gram dī. Quergo nonuult
credere in filiū. ira dī manet sup illū.
Quę ira. Dequa dicit apls. Fuimus enī
& nos natura. filii ire. sicut & ceteri.
Omīs ergo filii ire. qua de maledic
to mortis uenientes. Credē in xpm̄.
factū pro mortalem. ut illum capias
immortalem. Quando enī ceperis
immortalitatē. nec tugris mortalis.
Ysuebat. moriebaris. Mortuus ē. ut
uiuas. Attulit gram dī. abstulit ira
dī. Dīs bibit mortē. ne mors biberet
hominē. Finit sermo xv. ab eo loco
ubi ait ut ergo cognouit ihē quia mu
dicerunt pharisei quia ihē plures dis
cipulos facit usq. adid qđ ait. & mu
lieri dicebant. quia iam non prop.

Bambg. Staatsbibl., Bibl. 118, fol. 61v

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc. Bibl. 118 fol. 61v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

Bamberg. Staatsbibl. Bibl. 118, fol. 27v

filius dī unicus. non adoptatus. Adoptati filii. ministri sunt unici. Unicus habet potestatem. Adoptati. ministerium. Licet baptizet ministet. Nonpotuerunt adnumerari frm quia male uixit. male agit. Quid nos consolatur. hic est qui baptizat. Altera die uidit iohannes. duos discipulos suos duo. Et respiciens ihm ambulantem. dicit. Ecce agnus dī. Unus. iste singulariter agni. Nam & discipuli. dicti sunt agni. ECCE EGO MITTO VOS SICUT AGNOS IN MEDIO LUPORUM. DICTI SUNT ET IPSI. LUMEN. VOS AUTEM. ESTIS LUMEN MUNDI. SE TALITER ILLE. DE QUO DICTUM EST. ERAT LUMEN VERUM. QUOD ILLUMINAT OMNEM HOMINEM VENIENTEM IN HUNC MUNDUM. Sic & agnus singulariter. Solus sine macula. sine peccato. Nonnulli maculæ absunt se sint. sed unus macula nulla fuerit. Quid enim qua dicebat iohannes de dno. ecce agnus dī. ipse iohannes nonerat placatus est sanguine. Immundi spūs. nouerant uenturū ihm xpm. Audierant a bangelis. audierant exppheris. exspectabant eum uenturum. Nam si non spectabant. unde clamauerunt. Quid nobis. & tibi est. Uenisti ante tempus. nos pdere. Scimus quis. ses dī. Uenturū sciebant. sed tempus ignorabant. Sed quid audisti de hierusalem in psalmo. Qm̄ beneplacitū habuerunt serui tui lapides eius. & pulueris eius misereburtur. Tu exsurgens misereberis sion. qm̄ uenit inquit tempus. ut misereris eius. Quando uenit tempus ut misereatur ds. uenit agnus. Qualis agnus est. Qualem lupi timent. Qualis agnus est. Qualem leonem occisus. occidit. Dicitur enim diabolus leo. circuit uens & rugiens. quærens quem deuoret. Sanguine agni. uictus leo. Ecce spectacula xpianorum. Et quid est amplius. illi oculis carnis. uidebant uenire

agnus. Nonerat ur sēs. Nonerat amicus
sponsi. Ergo si singulariter ille hic est agnus
dī. quā singulariter huius agni sanguine
solo. homines redimi potuerunt. Frātres mea
si agnoscimus pretium nrm̄ quia sanguis est
agni. quisunt illi quihodie celebrant festiu
tatē sanguinis. nescio cuius mulieris & quam
ingratissimi. Raptū est aurū dicunt de aure
mulieris. & cucurrit sanguis. Et positum est
aurū unaruma uel statera. & preponderauit
multū de sanguine. Si pondus adinclinandū
in auro habuit sanguis mulieris. quale pon
dus habet adinclinandū. mundu sanguis
agni. ꝑquē facta est mundus. Et quidem
ille spūs nescio quis. ut premederet pondus.
tem. noscordis oculis ueritatē. Neputet
fratres. quod sine spectaculis dimisit nos dns
dnr̄. Nam si nulla sunt spectacula. cur
hodie conuenistis. Ecce quod diximus audi
tis. exclamastis. Nonexclamaretis. nisi audi
retis. Et magnū est hoc spectare. ꝓtotū orbē
terrarū. Sanguine agni uictū leonē. educ
ta dedentibus leonū membra xpi. & aduinc
ta corpori xpi. Ergo. nescio. quid simile
imitatus est quidam spūs. ut sanguine simu
lacrum suum emundet. quia nouerat pre
cioso sanguine. quando cumq: redimendū
esse genus humanū. Fingunt enim spiritus
mali umbras quasdam bonorū sibi met ipsis.
ut sic decipiant eos. quos circumuir xpm̄. Usque

Bambg. Staatsbibl. Bibl. 118, fol. 27v

Abb. 1:1

Veröffentlichung bitte melden
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur Msc. Bibl. 118/fol. 27
Belegexemplar erbeten
Reproduktion für gewerbliche Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
Postfach - Langobardenstraße 3 - 8600 Bamberg

Bamby. Staatsbibl. Bibl. 118 A, fol. 199r

hic incipiunt capitula eiusdem augustini sup iohannē paras secunde xcene dñi usq; in finem. Hoc in libello inseruntur omeli⁹ aurelioli augustini exposita in iohannē euangl̄m. & uniuscuiq; euangli lectio p hec capitula reperies adnotata⁹.

i primus in cena dñi. euāl̄ secuens ihs quia uenit hora. in cap̄. i.

In parasceue passio scd̄m iohannē req cap̄ lviiii in fr̄ iiii in albis euangl̄m manifesta it ihs discipulis suis. req in cap̄. lxviii.

fr̄. v. euangl̄m maria stabat ad monumēntū. req cap̄ lxvi.

Die sabbato. Cū esset sero die illo. req lxvii.

Octaua⁹ paschę. euangl̄. Thomas unus de duodecim. req cap̄ lxviii.

In nat⁹ scōrū martirū. euāl̄. hec mando

paraclitus req cap̄ xxxviii

fr̄. iiii. euangl̄ Si manserimus in me. req cap̄ xxvii.

Die sabbato in octaua pentecosten. euangl̄ Si diligitis me req cap̄ xx.

Die dominico pentecosten. Si quis diligit me sermonē meū seruabit. req cap̄ xxii.

In octaua scōrū apl̄orū petri & pauli. euangl̄ Simon iohannis diligis me. req cap̄ lxviiii.

uobis req cap̄ xxxiii.

In natl scōrū martrū. cuangl. hoc c̄ pcep
tū meū. req cap̄ xxviiii.

In natl scōrū martrū. cuangl Ego sū ums
ucra. req cap̄ xxvi

In natl philippi & iacobi. cuangl Nonne
beaus cor urm̄. req cap̄ xiii.

Dom̄ iii post paschę. cuangl Modicū et iam
non uidebtis me. req cap̄ xlvii

Dom̄ iiii post paschę. cuang̃ Ysado adcū
qui me misit. req cap̄ xl

Dom̄ v post pascha cuangl̃m Amen am̄
dico uobis req cap̄ xlviii.

In uigilia de ascensa dn̄i. cuañ. Sublcuans
ihs. req cap̄. l

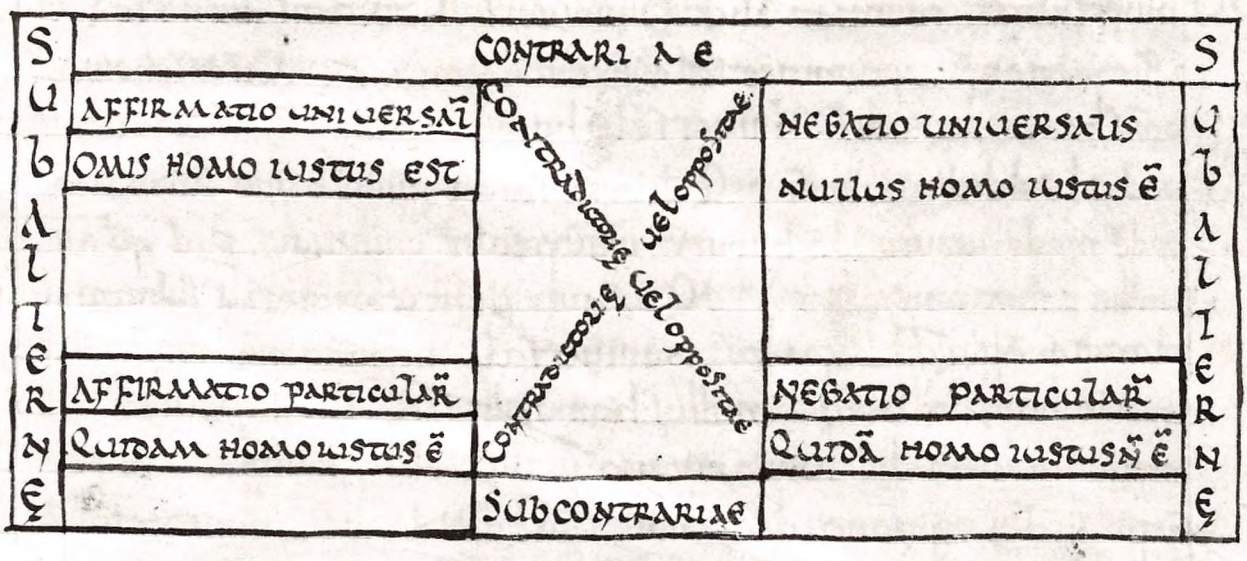
Dom̄ vi post pascha cuañ. Cum uenerit

Bamby. Staatslibe. , Bibl. 118 , J. 19 9r

Abb. 1:1

...eröffentlichung bitte angeben:
Staatsbibliothek Bamberg
Signatur: Msc. Bibl. 118, fol. 199r
Foto: Alfons Stelzer - Bildstelle, Staatsbibliothek
...belegexemplar erbeten
...Verwendung für gewerbliche
Zwecke ist nicht gestattet
Staatsbibliothek Bamberg
...Bamberg - Domplatz 8 - Neue Residenz

Ergo neq; superiores uniuersales neq; inferiores particulares oppositę sunt: idcirco qđ inferiores quidē utręq; uerę superiores utręq; falsę ēe possunt. Sunt autē oppositę contradictorię utipse ait. siquis aspiciat angulares utaffirmationē uniuersalē particulari cōpatet negatio. ut est omis homo iustus ē. quidā homo iustus non ē. Hę enī simul neq; uerę possunt inuenīri neq; falsę. sedsemp nomīb; una uera. ē. altera falsa. Iterursus si uniuersalis negatio particulari affirmationi cōparetur reperiuntur oppositę. ut est nullus homo iustus ē. quidā homo iustus ē. Sępenī una uera. ē. altera falsa. Ithoc inquib; liber terminis discerni. omnia non discrepabit. Sit autē plenissima descriptio hoc modo.

Sunt ergo determinationes uniuersalium qui dē omis enullus particularium ů quidā. Ille autē propositiones quę neq; uniuersale habent addtū neq; particulare indefinite uocantur. et particularib; similes sunt. ut est homo iustus ē. homo iustus non est. Possunt enī utręq; ēe uere. ut ipso hoc exemplo qđ dixim̄ potest una ēe uera altera falsa. Ut homo animal est. homo animal nō ē.

Bamb. StB. Class. 11, f. 22r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 11,f.22r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

& possibile · quę due affirmationes sunt se sese sequuntur & non contingens

que ē. impossibile ēt ñ impossibile illud qđ ē contingens cū possibile quedueſiunt negationes. Secuntur quidē contra quedueſiunt dictione uel contradictionem ſm̄ contrariū ducte ſed conūſi· ut affirmatio negationē negatio ſequit̄ affirmationē. huiuſ talis ratio nē reddit̄. Illud enī qđ ē. possibile ē ſcilicet qđ tam negationem affirmatio ē. negationē impossibilis ſequit̄. Et ſecundē negatio impossibilis ñ impossibile ēē. Q dergo ē possibile ēē. ſequit̄ ñ impossibile ēē.

Negatio uero possibilis affirmationē impossibilis ſequit̄. Illud nāq; qđ ē ñ possibile ēē. ſequit̄ affirmationē que eſt impossibile ēē. Et enī affirmatio ē. impossibile ēē ñ impossibile ēē negatio. Et in contingentib; eo dē m̄o. Atque hec quidem de possibilibū & impossibilibū conſequentia dicta ē. nunc de neceſſario & impossibilis conſequentia tractat.

Necessarium uero quē admodū ſit conſiderandū manifeſtū ē. qm̄ ñ eo dē m̄o ſed contrarie ſequit̄. Contradictiones aut̄ extra ſunt.

Q dicat huiuſmodi ē. In his propoſitionib; que erant impossibilis & ñ impossibilis conueniebat ñ possibile Et qđ ē. impossibile & possibile conſequebat ei qđ ē ñ impossibile. Contradictionē ſcilicet impossibilis. contradictio ñ possibilis ſequebatur ordine q̄uerſo. In his aut̄ que neceſſarium p̄dicant affirmatiōne ut negatiōne eſſecuntur possibilē propoſitionē ei: que possibili conſentit. contradictio ñ ſequit̄ contradictionē possibilis ſed potius contraria. Neceſſarias aut̄ nē propoſitiones dico. quę tam ſi ñ ſignificent neceſſitatē tam ſiue affirmatiue ſiue negatiue neceſſariū p̄dicāt

Bambg. StB. Class. 11. f. 56v

1i1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Class.11,f.56v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

in illu esse. & non esse. uerum. Similiter autem non esse possibile. & ee non possibile. Eorum
que est possibile non ee negatio est non possibile est non esse. Quare & sequi tertium inconueniens debuit. idem
possibile est esse & non ee. Nonem contradictiones sibi immice sunt. huius modi. Possibile esse &
possibile non ee. Sed possibile esse. & non possibile ee. hec quia simul sunt. Opponuntur
enim. Actu possibile non esse. & non possibile non esse. nec quia simul sunt. Similiter autem & hec
que est necessarium esse. non ea que est necessarium non esse. sed non necessarium esse. Eorum uero que
est necessarium non esse. ea que est non necessarium non esse. et eorum que est impossibile esse.
non impossibile non ee. sed non impossibile ee. Eorum uero que est impossibile non ee. ea que non im
possibile non esse. Unum autem aliter uero que ad modum dictum est esse quidem & non esse. oportet apone
re que ad modum subiecta. Negationem uero & affirmationem. hec facientem ad unum idem
tum modo ad modum apponere. et hanc putare oportet esse oppositas dictiones. & ne
gationes. possibile. & non possibile. et contingens non contingens. impossibile non impossibi
le. necessarium non necessarium. uerum non uerum. Hec sequentia uero secundum ordinem sunt trapo
nenda. illi enim quidem possibile ee. illa que contingit ee. et hoc illi conuertitur. non impos
sibile ee non necessarium ee. illud que est non possibile non ee. et contingere non esse. ea que est non ne
cessarium non ee. et impossibile non ee. illud que est non possibile non esse. et non contingens non
esse. Illa que non necessarium non ee & impossibile ee. illud quidem impossibile non ee. & non contin
gens non ee. Illa quidem necesse ee. & impossibile non ee. Considerentur autem ex subsequen
tione que ad modum dicimus. Ergo impossibile. & non impossibile. illud quod est contingens. &
possibile. et non contingens. & non possibile. Sequitur quidem contradictorie. sed conuersim.
illi enim quod est possibile ee. negatio impossibilis. Negationem uero & affirmatio. illi enim quod est non
possibile ee. illud. quod est impossibile ee. Affirmatio enim est impossibile ee. non impossi
bile uero negatio. Necessarium uero que ad modum considerandum est. manifestum est quoniam non eodem modo
sed contrarie sequuntur. contradictorie autem extra. hoc enim est negatio eius. quod est necesse
non ee. non esse necessarium esse. Causa autem est cur non sequatur. similiter ceteris
quoniam contrarie impossibile necessarium reddatur. idem ualent. Non est impossibile est ee.
necesse est. hec non ee. Sin autem impossibile non ee hoc necessarium est esse. Quare nulla similiter

Bayer. Staatsbibl. Clm. 11. f. 76

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 11, fol. 76r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

q̄ nom̄. Vnū enū q̄dā m̄ significat infinitū. quē admodū & rē currit. n̄ ūbū. ſ̄ infinitū S

ſocratēſ ambularet. Itaquoq; Ineoqđ eſt homo ambulat. & n̄ homo ambulat. dici poteſt. Nāſi
plures quęſt nonhomines ambulent. uerūm dicere. qm̄ n̄ homo ambulat. nonautē uerū eſt di
cere qm̄ homo ambulat niſiipſe homo ambulat. & ſcām diffinitionem ꝓprie
tatē uidentur diſcrepare. quā aliquā totam quantitatē ut partē
ut rurſus aliquā qualitatē. nāſicut poſterius demonſtrabitur. eaquę dicit non
homo ambulat. affirmatio potius quā negatio ē. autē hactenus ꝓ dixiſſe ſufficiat. qm̄ autē ē
de aliquo affirmatio ſignificat aliquid hocautē ut nom̄ ut Innominatū. unūautē oportet
ēē. & deuno hoc qđ ē. Inaffirmatione. nom̄ autē dictūē. & Innominatū prius. n̄ homo enū
nom̄ quidē n̄ dico ſed infinitū uerbū erit. omiſſ affirmatio ut exnomine & uerbo ut ex In
finito nomine & uerbo. ꝓ uerbū autē nulla affirmatio ut negatio. eſt enim ut erit ut
fuit ut ſit ut quęcūq; aliahuiuſmodi uerba. exhiſſunt quę ſunt poſita. conſignificāt enī
tēp̄. quare primaeſt affirmatio & negatio. eſt homo noneſt homo. deindeē n̄ homo. n̄ homo.
rurſuſē omnis homo. n̄ē omis homo. eſt omis n̄ homo. nē ꝙ omnis nonhomo. Infacto
ut arbitror libro ꝓ duximus omē enūciationē ſimplicē idē ꝓ dicatuam ex ſubiecto & ꝓdica
cato conſiſtere. quorū ſēp ꝓ dicatio autē uerbū eēt. autē qđ dē poſſet. tamquā ſi uerbi
dictio poneretur. & cū dicimus homo ābulat. ūbū ponit. cūuer dicim̄ homo ratio nabi
liſ. ſubaudiat hicuerbum eſt. uterq; Intellect ſit homo. ratio nabiliſ ē. quocirca neceſſeē
autē uerbu ſēp ēē. ꝓdicat autē qđ ſit uerbo conſimiliter idēq; Inēnūciationib. poſſe. qđ uero
ſubiectū eēt. aut omīno nom̄ ēē. autē qđ uice nominis fungeret. quocirca illud maxi
me colligendū ē. omē Incategoricâ ꝓpoſitione ſubiectum. nom̄ ēē. omē uero ꝓdicatū
uerbum. ſed qm̄ cā denomine loqueret illud qđ dā nom̄ Introduxit ut ſimplicit quidē
& poſſe nom̄ noneēt. Infinitū tam nom̄ uocaret. idqđ cūnegatiua particula ꝓferatur.
omiſſ autē ꝓpoſitio exnominis ſubiectione conſiſtit. eſt autē categorica ꝓpoſitio quę
aliquid de aliquo ꝓdicat ut negat. & dequo ꝓdicat quidē nom̄ ē. qm̄ q; Innominein
finitū etiā nom̄ dicit. neceſſe ē. ſēp categoricā ꝓpoſitionē aut nom̄ habere ſubiectū
aut illud qđ dicit Infinitū Infinitum uero nom̄ ē. qđ ipſe nimo Innominā uocat. om
niſergo ꝓpoſitio prędicata Induas diuidit ſpecies. aut ex finitō nom̄e ſubiectū eſt.

n̄ homo. ut Gotte ſcalcus. q & innomnat dr.

Bamberg. Staatsbibl. Ms. ... 13. fol. 82v

Abb. 1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Inc. Class. 12. fol. 22

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-8600 Bamberg

traria · quecūq; magis ē falsa; Quęrendū igit² est quę int̄ pluresſal sas ꝑ poſitiones magis falsa sit · ut ea uerę ꝑpoſitionis magis uideat² ēē contraria; hocaut̄ ꝓuertatē dicendū ē· Nā cū uere & ipsā rē aliquid dici possit & ꝑaccidens· illud tam̄ maxime uertatis natam² tenet qđ scđm rē ipsā dr̄· potius quā qđ scđm accidens uenit · ut siquis de bono opinetur qm̄ bonū ē· hic scđm ipsā rē uerā opinionē habet · Si uero aliquis arbitret² qm̄ bonū utile ē· uerū quidē opinabit² · sed ista uertas de bono ꝑaccidens sit boni · accidit enī bono ut utile quoq; sit; Quare illa quę bonū bonū ēē arbitrat² ꝓ seuera ē· id· scđm ipsā rē uera ē· illa uero que idqđ bonū ē· utile ēē opinat² · ꝑaccidens boni uera est · Inquā rē ꝑpinquior naturę bonitatis ē ea quę idqđ bonū ē· bonū ēē arbitrat² quā ea quę idqđ bonū ē utile · Qđ sit a ē· uerior illa ē· quę scđm ipsā rē uera ē potius quā ea quę scđm accidens uidet²; his igitur ita constitutis· & de falsitate idem dicendū; Falsa enī ꝓpoſitio que illi uerae contraria ē· & eaque scđm se ē· magis falsa ē· quā ea que illā uerā ꝓmit quę scđm accidens uere s; Nā si uerior ea ē que de ipsa natura rei ue rū aliquid opinat² · illa erit magis falsa quę perimit uerior ē; Q đ si illa quā quā sit uera min² tam̄ que de rei accidente ꝓnuntiat · min² quoq; illa erit falsa quę min² falsior ē ꝓmit ; his igit² ita constitutis uidea m̄ nē· quē admodū se inbis habeant opinionib; t ꝓpoſitionib; dequib; nē tractat² ; Idem igit² sit exē plū ut sup dictū est idqđ ē· bonum· et bonū ē· ꝑnaturā bonū ē· qđ uero malū nē· scđo loco · & quasi accidēt ē; Ergo opinio de bono qm̄ bonū ē· uerior erit ꝑpinquior qu· nature ea opinione que ē de bono qm̄ malū nē; Sigit² ita ē· & ea quę uerior ē opinionē perimit · magis falsa est quā ea quę quā quā uera sit · minus tam̄ ē uera; Manifestū ē· qm̄ negatio magis ē falsior · quā ea affirmatio que contra

1 & ui malū ꝑ qđ bonū ē ꝑ scđm ipsā rē ÷ qđ ui malū nī ÷ accidit ei · Nā idqđ bonū est

Bamb Stb. Class. 12. f. 152v

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 12, fol. 152v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

aut exsimplici nomine · exfinito quidē | quēadmodū | cū dico nonhomo ambulat · exfinito aut
& simplici uchomo ambulat · huius aut quę exfinito & simplicē speciēi dup · cum
aut quę aut unū sale nom subiecto ut homo ambulat aut singulare
ut socrates ambulat · quare ucasse diuisio omniū enuationū simpli
cium · quę exduob; tm minus constant · alię sunt exinfinito nomine subiec
to · alię uero exfinito & simplici eaq; simplex habente subiectū. alię sunt quę uniuer sa
le simplex subiecunt · alię quę singulare · sup uero docuit qd sint differentię re ppositionum simp
finitę · & secdm quantitatē quidē hoc modo differunt · secdm qualitate uero qd alię
adfirmatiue sint alię negatiue · idemquoq; inbis ppositionib; quę exfinito nomine subiec
to enuant · alię namq; harum de infinite sunt alię definite · definitarū aliq tm unū sale · alie
particulares · hic quoq; secdm quantitatē · nec minus secdm qualitatē a ęde infinitorū
quoq; nominū ppositionibus differentię sunt · dicit enī aliquis ee · adfirmatiuas · aliquas negati
uas · subiecta uero descriptio docet quę sint adfirmatiuę · adfirmatiuę simplices · quę sint
negatiuę · & rursus quę sint adfirmatiuę exindefinito nomine & quę negatiuę · eisq; omis
inprius determinatis adiunxim · nec minus etiam indefinitas inutriaq; specie ppositionū posui
m singulare habentib; subiectū simplicib; ppositionib; reiectas sint enī indefinitę simpli
ces hę homo ambulat homo nō ambulat contrahas uero diuise secdm infinitū nomen hę nō homo
ambulat nō homo nō ambulat · unū sals ex simplici subiecto nomine sint hę omis homo ambulat
nullus homo ambulat · contrahas diuise exinfinito nomine unū sals · omis · nō homo ābulat
nullus nō homo ambulat · Rursus particulares exindefinito nomine subiecto sint · quida homo
ambulat quida homo nō ambulat · particulares rursus contrahas diuise exindefinito nomine
subiecto he · quida nō homo ambulat quida nonhomo nonhomo nō ambulat · quida nō homo
nō ambulat · hoc aute subiecta descriptione declaratur ·

INDEFINITĘ EXSIMPLICI NOMINE SUBIECTO	INDEFINITE EXINFINITO NOMINE SUBIECTO
Homo ambulat · Homo non ambulat ·	Non homo ambulat · Non homo non ambut ·
VNIVERSALE EXSIMPLICI NOMINE SUBIECTO	VNIVERSALES EXINFINITO NOMINE SUBIECTO
Omis homo ambulat · Nullus homo ambulat ·	Omnis non homo ambut · Nullus non homo ambut ·
PARTICULARES EXSIMPLICI NOMINE SUBIECTO	PARTICULARES EXINFINITO NOMINE SUBIECTO
Quida homo ambulat Quida homo non ambulat	Quida nō homo ambulat Quida nō homo nō ambulat

Bamb. Stb. Class. 12. f. 82.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Angabe der Signatur gestattet.
Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg
Msc. Class. 12, fol. 82v
Staats- und Universitätsbibliothek
Carl von Ossietzky
Von-Melle-Park 3, 20146 Hamburg

Bambg. StB. Class. 12. f. 152.v

traria · quecūq; magis ē falsa ; Querendū igit² est que int̄ plures fal
sas p positiones · magis falsa sit · ut ea uera p positionis magis uideat²
ee contraria; hocaut̄ p ueritate dicendū ē. Nā cū uere & ipsa rē
aliquid dici possit & p accidens · illud tam̄ maxime ueritatis
natam² tenet · qđ secdm rē ipsa dr̄ · potius quā qđ secdm accidens
uenit · ut siquis de bono opinetur qm̄ bonū ē · hic secdm ipsa rē
uera opinionē habet · Si uero aliquis arbitret² qm̄ bonū utile ē ·
uerū quidē opinabit² · sed ista ueritas de bono p accidens sit boni ·
accidit enī bono ut utile quoq; sit ; Quare illa que bonū bonū ee
arbitrat² p seuera ē · id: secdm ipsa rē uera ē · illa uero que id qđ bonū ē ·
utile ee opinat² · p accidens boni uera est · Inquā rē p pinquior natuie
bonitatis ē ea que id qđ bonū ē · bonū ee arbitrat² quā ea que id qđ bo
nū ē utile · Qđ sit a ē · uerior illa ē · que secdm ipsa rē uera ē potius
quā ea que secdm accidens uidet² ; his igitur ita constitutis · & de fal
sitate idem dicendū ; Falsa enī p positio que illi uere contraria
ē · ea que secdm se ē · magis falsa ē · quā ea que illā uera p imit que
secdm accidens uere s ; Nā si uerior ea ē que de ipsa natura rei ue
rū aliquid opinat² · illa erit magis falsa que perimit uerior ē ;
Q đ si illa quā quā sit uera min̄ tam̄ que de rei accidente p nunciat ·
min̄ quoq; illa erit falsa que min̄ falsior ē p imit ; his igit² ita cons
tit̄utis uidea m̄ nc · quē admodū se in his habeant opinionib;
t p positionib; dequib; nc̄ tractat² ; Idem igit² sit ex ē plū ut sup̄
dictū est id qđ ē · bonum · et bonū ē · p natura bonū ē · qđ uero malū nē ·
scdo loco · & quasi accident̄ ē ; Ergo opinio de bono qm̄ bonū ē ·
uerior erit p pinquior que natura ea opinione que ē de bono
qm̄ malū nē ; Sigit² ita ē · & ea que uerior ē opinionē perimit ·
magis falsa est quā ea que quā quā uera sit · minus tam̄ ē uera ; Mani
festū ē · qm̄ negatio magis ē falsior · quā ea affirmatio que contra

¶ & ī malū p qđ bonū ī secdm ipsā rē ÷ qđ ū malū ī ÷ acci dit ei · Nā id qđ bonū est

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Class.12.fol.152v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

tiones quoq; in priuationib; enī adfirmatiua simplicē sequebatur negatio priua
toria & simplex negatio priuatoriā adfirmationē. Reliquę ūo duę ideſt ſim
plex negatio & infinita negatio nullā habent conſequentiā ad adfirmationes
idē ſimplicē & infinitā. ſicut nec priuationes quoq; cum adfirmatio ꝑuatoria nō ſequ
batur negationē. vt dicimuſ hoc modo. Quare quattuor iſtę erunt. duę ſimplices ſimplicem. Nec ſimplex affirmatio ꝑuatoriā negationē.
duę infinitę. quarū idē duarū ſimpliciū & duarū infinitarū duę quidem idē
adfirmationeſ: ſimplex & infinita ad duas negationeſ idē. ſimplicē & infi
nitā hoc enī quod aīt ad adfirmationē & negationē ſic ſe habebunt ſēm
conſequentiam: ideſt conſequenter negationeſ eaſ queſunt adfir matio
nes vt priuationeſ: ſicut in priuationib; quoq; dicebatur. duę uero idē
negationeſ ſimplex & infinita non habebunt ſeſe ſecundū conſequentiā addu
aſ adfirmationeſ ideſt ſīplicē & infinitā ſicut priuationeſ quoq; ſeſēm.
cōſequentiam non habebunt: nā priuatoriā negatio nē non ſequebatur adfir ma
tionē ſimplicē. nec ſimplex negatio nē priuatoriam adfirmationē. Eſt alia
quoq; ſīplicior expoſitio quā alexander poſt multaſ aliaſ expoſitioneſ in quibuſ
animū uertit edidit hoc modo. cū ſint inquit iiii ꝓpoſitiones quarū duę ſunt
infinitę duę ū ſimpliceſ. duę inquit infinitę ęqualiter ſe habent ſēm ad
firmationē & negationē ad priuatoriaſ. Duę uero ſimpliceſ ad eaſ dē
priuatoriaſ ſe ſimiliter non habent hoc modo. Adfirmatiua enī infinita
conſentit adfirmatiuę priuatorię. ea enī quę dicit infinita adfirmatio.
eſt ñ iuſtuſ homo. ei conſentit ꝑuatorię adfirmationi quę dicit eſt iniuſtuſ
homo. ea ū infinita negatio quę dicit ñ eſt ñ iuſtuſ homo ꝑuatorię nega
tioni conſentit quę dicit ñ eſt iniuſtuſ homo. atq; hę quidem duę ideſt
infinita adfirmatio & infinita negatio ita ſeſe habent ad adfirmationem
& negationē ut priuationeſ ideſt eadem adfirmant ut negant quę & iam
priuationeſ adfirmant ut negant. duę ū minime. idē duę ſīpliceſ mirume
ſe ita habent ad adfirmationē & negationē ſicut priuationeſ. nā omnino

Bamb. Stb. Class. 12, f. 92v

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe:
Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 12 f. 92v
Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

aut exsimplici a nomine · exfinito quidē | quēxcondū cū dico nonhomo ambulat · exfinito aut
& simplici ut homo ambulat · huius aut quę exfinito & simplicē speculū duę · quę
aut quę aut unius sale nom subiecti ut homo ambulat aut singulare
ut socrates ambulat · quare nasit diuisio omnium enuationū simpli
cium · quę exduob; t minus constant · alię sunt exinfinito nomine subiec
to · alię uero exfinito & simplici earūq; simplex habente subiectū. alię sunt quę unius sa
le simplex subiecum · alię quę singulare · sup uero docuit qđ sint differentię ppositionum sim
plicium · & scđm quantitatē quidē hoc modo differunt · scđm qualitatē uero qđ alię
adfirmatiuę sint · alię negatiuę · idemquoq; inbis ppositionib; quę exfinito nomine subiec
to enuant · alię namq; harum indefinite sunt alię definite · definitarū alię sī unius sales alię
particulares · hic quoq; scđm quantitatē nec minus scđm qualitatē aęde indefinitis
quoq; nominū ppositionibus differentię sunt · dicit enī alius ee · adfirmatiuas · alias negati
uas · subiecta uero descriptio docet quę sint adfirmatiuę · adfirmatiuę simplices · quę sint
negatiuę · & rursus quę sint adfirmatiuę ex indefinito nomine & quę negatiuę · easq; omnes
inprius decem quoib; adiunxim · nec minus etiam indefinitas inuriaq; species ppositionū posu
m · singulare habentib; subiectū simplicib; ppositionib; reiectas sint enī indefinitę simpli
ces hę · homo ambulat homo nō ambulat contrahas uero diuise scđm infinitū nomen hę · nhom
ambulat · nhomo nābulat · unius salis ex simplici subiecto nomine sint hę omnis homo ambulat
nullus homo ambulat · contrahas diuise ex infinito nomine unius salis · omnis · nhomo ābulat
nullus nhomo ambulat · Rursus particulares ex indefinito nomine subiecto sint · quidā homo
ambulat quidā homo nō ambulat · particulares rursus contrahas diuise ex indefinito nomine
subiecto he · quidā nhomo ambulat quidā nonhomo nonhomo nambulat · quidā nhomo
nambulat · hocautē subiecta descriptione declaratur ·

nom · In subiecto
ponentiū qđ alię
sint unius sales ·
alię particula
res · alie Inde.

INDEFINITĘ EXSIMPLICI NOMINE SUBIECTO	INDEFINITE EXINFINITO NOMINE SUBIECTO
Homo ambulat · Homo non ambulat ·	Non homo ambulat · Non homo non ambut ·
VNIVERSALE EXSIMPLICI NOMINE SUBIECTO	VNIVERSALES EXINFINITO NOMINE SUBIECTO ·
Omnis homo ambulat · Nullus homo ambulat ·	Omnis non homo ambut · Nullus non homo ambut ·
PARTICULARES EXSIMPLICI NOMINE SUBIECTO	PARTICULARES EXINFINITO NOMINE SUBIECTO ·
Quidā homo ambulat Quidā homo non ambulat	Quidā nī homo ambulat Quidā nī homo nambulat

Bamberg StB. Class. 12, f. 82'

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 12, fol. 82 v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

in cõparatione siccernitur. Efficiens causa grauior quã nõ efficiens. Que se ipsa contenta sunt. meliora quã que egent alijs. Que mnrã. quã que in aliorũ potestate sunt. Stabilia incertis. Que eripi nõ possunt his que possunt. Affectio autẽ adres aliquas ẽ huius modi. Principũ commoda maiora quã aliquoz. uel reliquoz. Item que iocundiora. que pluribus ꝓbata. que ab obtumo quoq; laudata. Atq; ut hec in cõparatione meliora. sic deteriora que nullam contraria. Paruũ autẽ cõparatio nec elationẽ habeꝫ nec sumissionẽ. Est enĩ equalis. Multa autẽ sunt que equalitate ipsa cõparentur. que ita fere concludunt. Si consilio iuuare cures & auxilio. equa in laude ponendũ ẽ. Largita debent eẽ in qui consalunt & qui defendunt qđ ꝑ mũ ẽ. id quod sequitur igr. Igitur ꝓfecta e omĩ argumentoz inueniendoz ꝑceptio. ut eũ ꝓfecto sit a definitione. a partitione. a notatione. a coniugatis. a genere. a formis. a similitudine. a differentia. a contrarijs. ab adiunctis. a consequentib;. ab antecedentib;. a repugnantib;. a causis. ab effectis. a cõparatione maioz. minoz. paruũ. nulla ꝑ terea sedes argumenti querenda sit. Sed qm̃ ita a principio diuisim. ut alios locos dicerem̃ in eo ipso de quo ambigitur hẽrere de quib; satis ẽ dictũ. alios

Bamb. St B. Class. 14. f. 13a

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 14/13[r]

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

ANICII MANLII SEVERINI BOETII V.C. ET ILL. EX CONS. ORDIN. AD PATRICIV SIMMACHV IN TOPICA M. TVLLII CICERONIS COMTARIORV LIB PRIM INCIPIT.

EX HORTATIONE TUA PATRICI rethorum peritissime. quę & presentis honestate ppositi. & futurę & tutis utilitate coniuncta est. nihil antiquius estimaui. Cui munere liber

Bamb. St B. Class. 14. f. 21v

Mit
Reproduction / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.
Staatsbibliothek Bamberg
Sig. Msc. Class. 14, 21v
Reproduktionsstelle
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

enunciatiua/nũ suarũ formas predicatiuu appellantur. Ex his
autẽ p̃dicatiuis ꝓpositionib; existunt cõpositæ ꝓpositiones.
quarũ aliæ quidẽ copulatiua cõiunctione nectuntur. ut
cũ dies ẽ. & lux ẽ. Aliæ uero p̃ condicionẽ fiunt. quæ & iam
condicionales enuntiationes uocantur. Hæ uero sunt
quæ cõiunctione quadã partib; inter posita adconsequen
tiã condicionẽq; ducuntur. Age cũ sint duæ ꝓpositiones
udẽ p̃dicatiuæ. una quæ dicit animal ẽ. alia uero quæ ꝓponit
homo ẽ. his si cõiunctio inter ueniat faciẽ. si homo ẽ. ani
mal ẽ. Videsne igitur ut duas p̃dicatiuas ꝓpositiones in unã
condicionẽ cõiunctio copulauerit. Quæ cũ ita sint.
omnes hæ ꝓpositiones hypotheticæ id; condicionales uo
cantur. atq; ex his syllogismi tales existunt. quib; hy-
potheticis ut conditionalibus nomen est. Omnis aũ
hypothetica ꝓpositio ut p̃ conexionẽ fiat. & per
disiunctionem. & p̃ conexionẽ hoc modo. Si dies
est. lux est. & p̃ disiunctionẽ ita. Aut dies est aut
nox est. Earũ uero quæ p̃ conexionem fiunt alia
ex duabus affirmatiuis copulatæ sunt. ut si dies
est. lux est. Nãq, dies est. & lux est. utraq; aliqd
affirmant. Aliæ quæ ex duabus negatiuis si-

Bamb9. StB. Class. 14, f. 131r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 14, fol. 131 r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

locis qui sunt exposita. ad omne argumentū tanquā elementis qui bus dā significatio & demonstratio ad reperiendū datur

Verū igitur hactenus satis ē. ubi quidē tam acuto & tā occupato puto. Sed qm̄ aui dū homini ad has discendi copulas recepi sic accipiam ut reliquarū sit potius aliqd. quā te hinc paciar n̄ saciatū discedere. Quando ergo unusquisq; trū locorū quos exposui. sua quędā habeā mēbra. ea quā subtilis sime pſequamur. Et primū de ipsa diffinitione dicat. Diffinitio ē oratio quę id qd̄ definitur explicat quid sit

Diffinitionū aut̄ duo genera prima. Unū earū rerū quae sunt. alterū earū quae intelliguntur. Esse tactio quę cerni tangiq; possunt ut fundū. ędes. parietē. stillicidiū. manceps pecudē. suppellectilē. penu. cętera quo ex genere quaedā inter dū uobis diffinienda sunt. Earū aut̄ rerū quae nō sunt. n̄ ē rursus ea dico quę tangi demonstrariue n̄ possunt. cerni tamen animo atq; intelligi possunt. ut si usucapionē. si tutelam. si gentem. si agnationē definas. quarū rerū nullū subē quasi corpus. ē tamē quędam conformatio insignita & impressa intellegentia quae notionē uocō. Ea sępe in argumentando definitione explicanda sunt. Atq; earum definitionū. alię sunt partitionū. alię diuisionū. Partitionū cū res ea quę pposita ē quasi in mēbra discerpit.

Bamb. StB. Class. 14, f. 5r

Aid

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 14, 5r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

ut faciaſ qc filiuſ eſt · ratio eſt queſita facultaſ p q hoc faciaſ · ee
mei conſilii cauſa rationeq · Cauſa erat qc expoliti erant ſiculi ·
Ratioe · qc poenę defenſioe · & nn uidebat a conſuetudine rece
dere · Naſunt q de te p · Na rationu nulta ſ gna · na & digreſ
ſio narratioe · & fabula narratioe · & argumtu & hiſtoria
narrationeſſ · & hoc g caput narrationiſe · Orator eni aut
uera debet dicere aut ueriſimilia · ſed nn conſulte hoc agit qm
ſalluſti poſuit ſcribens hiſtoria q antea paſſim homines fe
rino more uiuebant · hic ſane incipit artis rhethorice de
fenſio ex hiſ q p ea facta ſ homines ad humanitate dedu
cti ſ p rhethorica die · la magnu principiu & laudis & de
fenſionis · Deinde honeſtior p ceſſiſſe ſt · cu dicit p ea cogni
ta quicq d diuinu eſt & humanu · deinde honeſtiſſimus
exti q ars rhethorica nos facit ſcire · q d ſit utile · q hone
ſtu · q d uſtu · Defendit g rhethorica aut dixim tripartita ar
ratione · ante re · in re · p rem · q in conditi mores & ferini
fuerint ante rhethorica inuenta arte q comodiate ſ acceſ
ſerint · quantu poſtea res hominu p fecerint · & nc ante re
inſtituit dicere q d fuerit · Vita p pugnabant · q d uere fera
ru e ſola p pugnare uita · n memoria · Hec ratione nec que
q animi hoc eſt ſapientia · Hic ratione arte die · Ergo am
te ratione n habuert ſed poſtea didicert · Non erat g na
turę · Na ſicut uſus · auditus · odoratus cu homine na
ſcit · ſic et rhethorica cu homine fuit nata · n inſtituta
p alios · ſed p rerum naturā qe incontrariis duobus hęc ne

Bambg. StB. Class. 2°. f. 1 r°

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 24, fol. 8r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

illis de fuisse doctrinā. ita per rorē. ar scientia. ubi error.
inscientia ars nulla ē. hęc duo partē re mota sint. videſ q
ee artē inter errorē acq; scientiā. int errorē & inscientiā
hoc int ē. Inscientia ē si dicaſ te nescire q uere nesciaſ.
Error ē si putes te scire q nesciſ uelut si ducaſ aliquē p ma
lā uiā dū credis te scire qđ bona sit. unde ut ſ seq; nouo
uēum dece ptū errore lo corū. qui putant se scire q
nesciebat. ceca aete merarria. ceeitatē ad inscientiā te
meritatē retulit aderrorē. Dominatrix bene domina
trix. qm quecūq; sunt quę examini descendunt sententiā
adcupiditatē uenunt. cupiditaſ aū amorē facit. hā
de p cor dis exeitat. ad auarriā mtē stimulat.
Pernitiosissimus satellitib;. bona metaforā. ut tirranni
p satellites. strupra. sacrilegia. crudelitates implent
ita pures corporis inscientia cupiditates suas explet. Abu
batur. male utebatur. ut quousq; tandē abutere catilina pa
tientia nra. Quo tē pre magnus ut & sapiens. oratorē desint
sed eadē questio. die eni placo. cicero qđ ponis hui sapien
tis qsumt oratoris prerulegia. ego eni dicome dicu fecisse
aut philosophum fama diumū aliquid ntam oratorē. Videt
ergo difficillima questio nisium uerborū pspexerimus.
Nā unde tullium quā argute ingressus sē. Abdicos ratione
quada cōpulit unū in locū. & cōgregauit. ostendo oratorē
n philosophū. Cōgregationē eni contionē significat. & n

Bamberg. St.B. Class. 24. f. 9r.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg

Sign.: Msc.Class.24/for.9r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

p distinctionē. p abundantiā. p defectiuā. P diuersū. ut meliorē. tra sit. Meretrices ancille publice sint. ecce ambiguū. nesciū qđ decernat. Quid enī discernit. querit enī de ancillis an de ipsis meretricib; dixerit. Per omonimiā id nominis dubietatem fit ambiguitas. ut puta quidā adolescens audita laudis eiusdē fama. redactis in pecuniā bonis suis corinthi opfectus ē. susceptē hospitio a quadam q̄ & ipsa laudes dicebat. moriens in testamēto laudē scripsit heredem. Conuenerunt ambe de hereditate & hec̄ nominis ambiguitā.

Per distinctionē sit sīmale distinguat testator. ut puta quidam duos amicos habuit. Iesum nomine & milesium. In testamēto scripsit. heres esto milesi. Conuenerunt ambo distinctione. Iesius dicit tra scripsit. heres esto milesi. ille dicit non tra sed heres esto milesi.

Per abundantiā tra. Si tra. plus loquendo quā oportet faciat ambiguitatē. ut puta meretrix si uerū uestē aureā publica sit. ut asserit hic ambiguitas quid sit publica uestis aurea an ipsa publica sit. Et hic querendū ē quid magistri possit. quid prosit ut quid ingrati ū mitti possit & p dec̄ populo. Meretrix uero omib; seruire nō potest. uelint nolint omnes eadē nocte illam. atq; hoc fieri nullo modo potest. Ex his argumentis assistatur diuidit. Per deficientiā sit tra. Si in postremo ūbo deficiat & faciat ambiguitatē. ut puta tria uasa heres in sinu amico meo dē quoluerit. Ambiguū enī heres & legatarius. heres dicat mihi luserit ut eligā & dē tibi q̄olo. Ire ille dicat mihi iusserit ut eligā. & defuncti sermonis ambiguitatē

Bamb. StB. Class. 24, f. 35r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 24, fol. 35r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

parte uerū uideat. ut amnore admanus. ut amatore admin. Dirim
igit descripto & uoluntate delegib; ē tranus. de ābigurate. de ratio
cinatione. nē de diffinitione dicam. Int̄ hanc diffinitionē que
ge lege nascat & illā que ad rationē pinet. hoc int̄ē. q hec sine scripto
ēe ē trouersia omino nō potest. Illud uero & iā sine lege stat tal is ē.
Vinpidus qui nauiū deseruerit ipse sit dns. Qui dā naugamet naufragū
nautā In naue suā receper. & ora magna tempestas ē do
min̄ naus in sca phā descendit. & religato fimere mus na
uē coepit trahere naufragus ad gubernacula transit
mercator cuius erant onera. ulnus sibi non tamen loc
tale Impressit sedata tempestate. uentū ē in portum.
Omss lui gant. & dicunt suā debere ēe naue. nā omisse
ostendunt non deseruisse. hic ergo uerbis monstrandū
ē quid sit nauem deserere. hic si lege remoueat pena
contro ūsia ēe nō potest. Uideamus ne aliud thema In
quo etiam lege sublata per finem stet contro uersia.
Uir. f. petat primum quod uolet adulterum cum ad
ultera liceat occidere. Uir. f. primi nomine alienam
uxorem meruit. Maritus quinq. dierum spatium le
gibus petit impetrauit intra quod rem pus inuenit
cum uxore uirum. f. quasi adulterum interemit.
Arguitur leſe reip. contradicit. Definitur enim utrum
hoc sit reſ. ledere. hic etiam si lege tollas. stat contro ūsia
hoc modo. Uir. f. quidam a populo premi nomine subaliquot

Bamb. StB. Class. 24. f. 36

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Class.24/fol.36ᵀ

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

…elli…mere tub…: uolera penn…
…ctat remum. hec clonon-tibal on alee.
…bitem ense. clonon iaculo-reatt panta sagitta.
…balisibat ecclio. hic ut clonus: ac pede reuerat
…s puer…rat pul…tubalus. hic clonus here…
…golicus…ne medus clonus.
…balus ayreas.

Letemur gaudus quos redemit uerbū patris armatos
laqueo primi parentis dī ussa sperneus ayrphosse
Deu quando paradisū deferens exuluent inexcales
muchi stus labores post huma huic plus … uelet
Usi hanc incarne xps natus est · leprimaeua
festuret atq; rursus ingelo collocare ·

Bamb. Sta. Class. 24. f. 43v

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Class.24, fol.43v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

quā quo pacto his reb; usus sit. xyā
fortunā qui dē. & laudare stultitia.
& uituperare. superbia. ē. Animaūt
& laus honesta. & uituperatio. ue
hemens. ē. xyunc qm̄ omē in causę
gen̄ argum̄tandi ratio tradita est.
de inuentione prima. ac maxima
parte rhetoricę satis dictū uidet.
Quare qm̄ & una pars ab extrā
hunc ab superiore libro p ducta ē.
& hic liber xp̄arū contra & latē
rarū. quę restabat in reliq̄s dicem.
M.T. CICERONIS RHETORICOR
LIBER SCDS. explicit.

Laudes aut̄ et uituperationes
emonstratiua quę superat. sola
tractatur p honestatē. Quae de mon
stratiua. partes habē duas. lau
dē & uituperationē. Utrūq; tam
ex attributis psonę tractatur.
MARII. FABII. VICTORINI.
RHETORIS. IN RHETORICIS
CICERONIS. LIBER SECUNDS
. EXPLICIT.

DE ATTRIBUTIS PERSONAE.

CUM SINT UNDECIM
attributa personis. quib;
approbat̄ cuiusq; psona. nomen
hominis certis suis designans &
sanguinē & hominē nominib; ex
plicat̄. cū nullo socio. neq; nomine.
neq; attributo. Natura. ē. attribu
tū extra ipsū hominē. ut in patria
gente. sanguine. ceteris q;. Hec
enī licet dent homini cōmodum
nōtam̄ ppriū. In ipso uero ho
mine. circa corpus & animā. quę
natura dat plurimes & animo
& corpori qualitates. Ergo na
tura accidens res est. quę a prior ē
hominē adunū quidq; facit. trag;
non orator natura est. sed orato
rius. id est quo orator ēe possit.
Uerū has qualitates. ut diligen
tia cōparat. faciq; pfectas. et
habitus nominant̄. Aut in has

Bambg. StB. Class. 25. f. 185a

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 25, fol. 185r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

non minus preclarum hoc quā illud iudicandū ē. Illud enim
semel profuit. hoc semp proderit ciuitati. hoc consilio leges
athenienſium. hoc maiorum Inſtituta ſeruant. Cthemiſto
cles quidē nichil dixerit. In quo ipſe areopagum adiuue
rit. at ille uere ſe adiutum themiſtoclem. E ſtenim belli
geſtum consilio ſenatus cuius qui aſolone erat conſtitutus.
Licet eadem de pauſania lyſandro q. dicere. quorum reb;
geſtis quanquam Imperium Lacedemonius putatur. tamen
ne minima quidem ex parte lygurgi legib; & diſciplina ē
ferendi ſunt. Quin etiam obhas ipſas cauſas & parentatores
habuerunt exercatus & forcatores. Michi quidem nēpueris
nobis m. ſcaurus. c mario. neque cum uerſaremur In rep.
q. catulus cn pompeio cedere uidebatur. Paruienim
ſunt foris arma. niſi eſt conſilium domi. Nec plus
africanus ſingularis & uir & imperator In exſcinden
da numantia rei p. profuit. quam eodem tempore pi
naſica priuat cum. c. grachcū. Inter emit. Quā qua hec
quidem res. non ſolum ex domeſtica eſt ratione. Attingit
etiam bellicam. qm̄ ui manuque confecta eſt. Sed tam
idipſum eſt geſtum conſilio urbano. ſine exercitu.
Illud aut optamum. In quod Inuadi ſolere ab Impijs
& Inuidis audio. C edant arma togę concedat
laurea laudi. Ut enim alias omittam. nos rē p. gu
bernantib; nonne togę arma ceſſerunt. Neq. enī pericu
lū In rep. fuit grauiusq nex maiusq. Ita conſiliis dili

Bamberg. StB. Class. 26. f. 19r

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 26, fol. 19r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

nestis utrum honestius sit · hic locus a panetio est
ut supra dixi · pret missus · Sed iam ad reliqua p
gamus ·

M· TVLLI CICERONIS DE OFFICIIS · LIB· I· EXPLI·
INCIPIT LIBER SECVNDVS ·

Quem admodum officia ducerentur ab honestate mar
cefili atque ab omni genere uirtutis satis explica
tum arbitror libro superiore · sequitur uthec
officiorum genera p sequar que p tinent ad uite cul
tum · et ad earū rerum quibus utuntur homines fa
cultatem · ad opes · ad copias · in quo tum que ri dixi ·
quid utile · qd inutile · de quibus dicere adgrediar ·
si paucā prius de instituto ac de iudicio meo dixero ·
Quamquam enī libri nr̄i · eō plures non modo ad le
gendi studiū sed iā ad scribendi studiū excitati sunt
tamen interdum uereor ne quibus dā bonis uiris philo
sophia nomen sit inuisum · Mirentur q; in ea tan
tum me operę & temporis ponere · Ego aut quādiu
res · p · per eos gerebatur quibus ipsa cōmiserat ·
omīs meas curas cogitationes q; in eā conferebam · Cū
autem dominatu unius omīa tenerentur · neq;
esset usquā consilio aut auctoritati locus · socios
demq; tuende rei p summos uiros amisissem ·
Nec me angoribus dedidi quib · essem confectus nisi
his restituissem · Nec rursū indignus homine doc to

Bamb. St B. Class. 2.6. fol. 39v

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Class.26, fol.39v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

qua nihil poteſt eẽ laudabile. Sed qm̃ deco genere
beneficiorum dictum ẽ. que ad ſingulos ſpectant. De
incepſ deuſque ad uniuerſos que q; ad remp. pertinent
diſputandum ẽ. Eorum aut ipſorum que parum eſt
modi ſunt ut ad uniuerſos eue ſ pertineant. partim ſingu
los ut at tingant. que ſunt gratiora danda operae. om̃
no ſi poſſit utriuſq; Nec minus ut & ia ſingulos conſu
latur. ſed ita ut eare ſ. aut proſit. aut certe ne obſit
reip. ut gracchi frumentaria magna largitio. ex
haurie bat igitur aerarium. modica ac octauus & reip. ſa
lutaris. Inprimis aut uidendum erit ei quirem. am
miniſtrabit. ut ſuum quiſq; teneat neq; de boni ſ priua
torum puplice deminutio fiat. perniciose enim
philippus in tribunatu cum lege agrariam fer
re quamquam id antiquari facile paſſus ẽ. & meo ue
hementer ſe moderatum prę buit. Sed cum in agen
do multa popularit̃. tum illud male non eſſe mei
urtate duo milia hominum quirem haberent. capi
tali ſ oratio ẽ. ad æquationem bonorum pertinens qua
peſte quę poteſt eẽ. maior. hanc enim ob cauſam
maxime ut ſua teneerentur. reſp. constate ſique
conſti tutę ſunt. Nam & ſi duce natura congre
gabantur homines. tamen ſpe cuſtodie rerum
ſuarum urbium prę ſidia quae rebant.

tolerabilis. & plebi. necessaria. Ergo & ceteris. & rei.p.

Baumg. StB. Class. 26. fol. 58r

1°1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Class. 26, fol. 58r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

collegis et tribunis plebi popularem gratiam non ita turpe consule obeam rem fieri qd sibi tu proposuerat. uel de utile uidebatur. Sed omnium una regula est quam tibi cupio esse notissimam aut illud quod utile uidetur turpe nesit aut si turpe est ne uideatur esse utile. Quid igitur possumus hic aut illu marium utru bonu iudicare atq; hunc explicat atq; exacte intelle gentiam tuam ut uideas quesit in ea species forma et notio uiri boni. Cadit ergo in uiru bonum mentiri emo lumenti sui causa criminari preripere fallere. Nihil profecto minus. Est igitur ulla restanei aut commodum ullu tam expetendum ut uiri boni & splendorem et nomen amittas. Quid est quod afferre tantum utilitas ista que dicitur possit. quantum auferre si boni uiri nomen eripuerit. fidem iustitiamq; detraxerit. Quid enim intere. utru ex homine se conuertat. quis in beluam an
21. hominis figura immanitate gerebat beluae. Quid qui omnia recta et honesta neglegunt. du modo potentia consequantur. Nonne idem faciunt quod si qui iam socerum habere uoluit eum cuius ipse audacia potens est utile ei uidebatur uidebatur ei plurimum posse alterius inuidia. Id quam in iusta in patriam et quam turpe est. non uidebat. ipse

Bamb. St B. Class. 26. fol. 22v

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Class.26/fol.82v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg